

2014/I. Elektronikus folyóirat

Készítette a Szövetség a Közös Célokért a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával

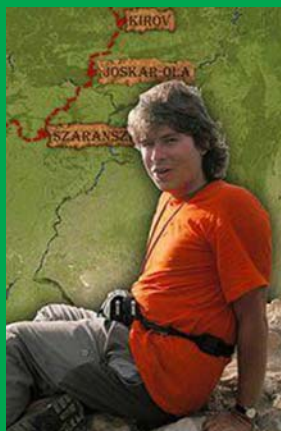

KITÜNTETETTJEINK

Visszatekintés a köztársaságielnök-választásra

Gondolatok nagyböjt idején

A NAGY UTAZÁS

EP-VÁLASZTÁS ELŐTT

Szlovákiai köztársasági elnökválasztott	3
Felvidéki magyarok a Békemeneten	14
Konferencia Esterházy Jánosról: egy koncepcióktól mentes Esterházy-kép kialakítása a cél	18
A szlovák igazságszolgáltatás fekete napja	31
A Nemzetpolitikai Kutatóintézet elemzése az egyszerűsített honosításról	32
Március idusa a Felvidéken	34

Felvidék kitüntettjei	36
Együtt a nemzet: először vehettek részt határon túli magyarok az országgyűlési választásokon	47
Európai Parlamenti választások – a tények	50
„Úton leszek amíg csak élek” – egy felvidéki fiatalember nem mindennapi utazásai	57
Nagy Péter atya: Irgalom nélkül merő ábránd a megváltás	64

Tisztelt Olvasó!

Rég nem látott enyhe tél után köszöntött ránk a májusnak is elmenő szelíd, kellemes tavasz. És ezzel együtt – mintegy éles kontrasztként – egy most még végeláthatatlan hosszúnak tűnő választási futam, amelynek három állomásán immáron szerencsésen túl vagyunk. Szlovákiában új elnököt választottunk s a Felvidékről néhányan Magyarország jövőjének alakulásába is beleszólhattak. De hátravannak még az európai parlamenti, majd ősszel a helyhatósági választások.

Legfrissebb, tavaszi lapszámunk ennek megfelelően színes tartalommal jelentkezik. Kiemelt témaként foglalkozunk természetesen az elnökválasztások részletes elemzésével, az új magyar Országgyűléssel. „Lesz egyáltalán felvidéki magyar képviselet az Európai Parlamentben?” címet viselő írásában Csáky Pál, az MKP EP-képviselőjelöltje az európai magyar érdekképviselet jelentőségéről szól, nem rejtve véka alá a kétségkívül meglévő problémákat és az EU-val szembeni kifogásokat sem.

Örömtelien terjedelmes írásban számoltunk be azokról a díjakról, kitüntetésekéről, melyekben az elmúlt negyedév során felvidéki

honfitársaink részesültek. Beszámolunk a márciusban Nyitrán tartott nemzetközi Esterházy-konferenciáról, amelynek jelentőségét nem lehet eléggé hangsúlyozni, hiszen első ízben szólaltak meg egy helyen és időben az Esterházyról vallott különböző felfogások neves képviselői.

A közelgő Húsvét kapcsán a ragyogó szellemű, igen tehetséges fiatal komáromi atya, Nagy Péter osztja meg velünk gondolatait. Színes témával is jelentkezünk: tavalyi több ezer kilométeres kalandos kerékpárútrajáról és áprilisban induló kaukázusi túrájáról mesél egy felvidéki magyar fiatalember.

Mindezekon kívül olvashatnak a nagy felháborodást kiváltó Malina Hedvig elleni vádemelésről, március 15-i nemzeti ünnepünk kapcsán pedig néhány szívhez szóló s megfontolásra feltétlenül méltó ünnepi beszédet kínálunk olvasóinknak. Hasonlóképpen tanulságosak Kassai Gyula gondolatai, amelyeket a budapesti Békemeneten való részvétele kapcsán jegyzett le.

Tartalmas kikapcsolódást kíván

a szerkesztőség

Nem várt fordulatokat hozott – és ezzel együtt jelenleg még nehezen megjósolható, beláthatatlan folyamatokat indított el – a 2014. kora tavaszán tartott két köztársaságielnök-választási forduló. A felvidéki magyar közösség számára pedig mindenképpen történelminek is nevezhető a március 15-i forduló: ez volt az első alkalom a felvidéki magyarság hányatott történetében, hogy saját, magyar jelöltet indított elnökválasztáson. A jelölt, Bárdos Gyula kampányban való szereplését aligha érheti kifogás, a számszerű eredményekkel kapcsolatban azonban már megfogalmazódtak a kritikák, észrevételek és legfőképpen: helyzetjelentések a közösség általános állapotát, érdekérvényesítő erejét és egyáltalán szándékát illetően. Jelen összefoglalónkban ezekről, valamint a 2014-es szlovákiai köztársaságielnök-választás fontosabb – különös tekintettel a magyar közösséget érintő – momentumairól, tényadatairól számolunk be.

Visszatekintő – elnökválasztások az önálló Szlovákia történetében

A Csehszlovákia felbomlásával létrejövő önálló Szlovákia első köztársasági elnökét még nem közvetlenül választották, hanem – csakúgy, mint például Magyarországon jelenleg is – a parlamenti pártok alkudozásainak eredményeként nyerhette el hivatalát. Az ország első államfője az 1930-ban született Michal Kováč lett, akit a Vladimír Mečiar vezette Demokratikus Szlovákiáért Mozgalom (HZDS) jelölt a tisztségre. Kováčot 1993. február 15-én választotta köztársasági elnökké a

parlament, hivatalába március második napján iktatták be. Elnöki szolgálatának ideje 1998. március 2-án járt le, ekkortól az ideiglenes elnöki hatalmat a miniszterelnök (Vladimír Mečiar) gyakorolta.

Szlovákia második köztársasági elnökét már közvetlenül választották – közel egy évvel Kováč hivatali idejének lejártát után. A közvetlen elnökválasztás kétfordulós rendszerben történt (második fordulóra akkor van szükség, ha

egyik jelölt sem szerzi meg az első fordulóban a szavazatok több mint felét).

Az 1999. május 15-én tartott első fordulóban 10 jelölt versengett a szavazatokért (zárójelben a kapott érvényes szavazatok aránya): Rudolf Schuster (47,38%), Vladimír Mečiar (37,24 %), Magdaléna Vášáryová (6,6 %), Ivan Mjartan (3,59 %), Ján Slota (2,5 %), Boris Zala (1 %), Juraj Švec (0,82 %), Juraj Lazarčík (0,52 %), Ján Demikát (0,15 %), Michal Kováč (0,18 % - Kováč azonban vissza-

lépett Schuster javára). A választási részvétel 73,89 százalékos volt, ez mindösszesen 2 984 424 szavazót jelentett.

A második fordulóra – melyre 1999. május 29-én került sor – Rudolf Schuster és Vladimír Mečiar jutott be. Köztársasági elnökké a szavazatok 57,18 százalékaival (1 727 481 voks) Rudolf Schustert választották. Vladimír Mečiar 1 293 642 szavazatot kapott (42,82%). A részvételi arány meghaladta a 75 százalékot, ami 3 049 221 szavazót jelentett.

Schuster beiktatására 1999. június 15-én került sor, hivatalát 2004. június 15-ig töltötte be.

A harmadik elnökválasztást (amely tehát a második közvetlen választás volt) 2004. április 3-án és 17-én tartották. Érdekeség, hogy az első forduló április harmadikán együtt tartották az előrehozott parlamenti választásokról szóló referendummal – amely azonban a 35 %-os részvételi arány miatt érvénytelen lett.

Az első fordulóban immáron 12 jelölt szállt ringbe: Vladimír Mečiar (32,74 %), Ivan Gašparovič (22,28 %), Eduard Kukan (22,1 %), Rudolf Schuster (7,43 %), František Mikloško (6,52 %), Martin Bútora (6,51 %), Ján Králik (0,80 %), Jozef Kalman (0,51 %), Július Kubík (0,39 %), Jozef Šesták (0,34 %), Stanislav Bernát (0,29 %), Lubomír Roman (0,09 % - visszalépett). A választáson 2 015 889 szavazópolgár vett részt (47,94 %).

A második körbe – április 17-én tartották – nagy meglepetésre nem a jobboldal jelöltje, Eduard Kukan jutott be, hanem Vladimír Mečiar egykori jobbkézze, Ivan Gašparovič. Mindez meglátszott a részvételi arányon is: 1 828 307 voks érkezett (43,5 %). A választásokat Ivan Gašparovič nyerte a szavazatok 59,91 százalékaival (1 079 592 voks), Mečiar eredménye 40 % (722 368 szavazat).

Ivan Gašparovičot 2004. június 15-én iktatták be hivatalába.

A negyedik köztársaságielnök-választás Gašparovič újraválasztását eredményezte, aki így további 5 évig maradhatott a Grassalkovich-palotában. Az első fordulóban (2009. március 21.) 7 jelölt indult: Ivan Gašparovič (46,71 %), Iveta Radičová (38,05 %), František Mikloško (5,42 %), Zuzana Martináková (5,12 %), Milan Melník (2,45 %), Dagmar Bollová (1,14 %), Milan Sidor (1,11 %). Ebben a választási fordulóban 1 893 439 választó szavazott (43,63 %).

A második, április 4-én tartott fordulóban Ivan Gašparovič a szavazatok 55,53 %-ának megszerzése mellett (1 234 787 voks) diadalmaskodott Iveta Radičová felett (44,47 %, 968 808 voks).

Gašparovič az alkotmány rendelkezésének megfelelően 2014-ben már nem indulhatott újra az elnöki tisztségért, így 2014. június 15-én átadja hivatalát a március 29-én megválasztott új köztársasági elnöknek, Andrej Kiskának...

A 2014. évi elnökválasztások – előzmények

Gašparovič hivatali idejének végéhez közeledvén, már a 2013-as esztendőben is elindultak természetes a találgatások Szlovákia következő államfőjének személyét illetően. Mindezeknek az „esélytalogatásoknak” azonban lényegében semmi jelentőségük nem volt egészen addig, amíg bizonyossággá nem vált a sokáig csak lebegtetett

hír: Robert Fico hivatalban lévő miniszterelnök megmérte magát a köztársasági elnöki tisztségért vívott küzdelemben. A hatalmát, közjogi jogosítványait illetően önmagát már eddig is Szlovákia első emberének tekintő Fico ezzel – politikai karrierje csúcsán – lapot húzott 19-re. Mint utóbb kiderült: meglehetősen szerencsétlenül.

Robert Fico csak 2013. december közepén, a parlament történelmi épületében tartott évértékelő beszédében jelentette be, hogy indulni kíván a választásokon. Ezekkel a szavakkal tette: „Haza-fias államfő akarok lenni. Azon két, ma is aktív politikus egyike vagyok, akik 1992-ben megszávták Szlovákia függetlenségét,

Hónap	Közzvélemény-kutató ügynökség	Ján Čarnogurský	Robert Fico	Pavol Hrušovský	Andrej Kiska	Milan Kňažko	Peter Osuský	Radoslav Procházka
2013. január	MVK	9,50%	29,00%	11,70%	5,80%	-	-	-
2013. május	MVK	17,20%	41,90%	-	13,30%	-	2,80%	16,40%
2013. július	MVK	11,20%	43,60%	15,00%	11,80%	-	2,80%	15,60%
2013. július	Focus	5,20%	36,30%	13,40%	18,90%	-	1,10%	5,80%
2013. július	Polis	11,80%	44,60%	15,20%	9,60%	-	4,00%	14,80%
2013. szeptember	Focus	8,80%	38,40%	17,30%	20,00%	-	3,80%	11,70%
2013. október	MVK	8,90%	37,90%	17,60%	13,20%	-	4,40%	18,10%
2013. október	Focus	7,70%	37,80%	17,90%	17,60%	-	3,90%	15,10%
2013. november	Focus	5,90%	36,90%	15,60%	17,90%	7,20%	4,20%	10,30%
2014. február	Focus	1,70%	37,00%	7,30%	20,40%	12,90%	visszalépett	10,30%
2014. március	Polis	2,50%	37,80%	5,20%	26,40%	11,20%	visszalépett	8,10%
Választási eredmény		0,60%	28,00%	3,30%	24,00%	12,90%	visszalépett	21,20%

Bárdos Gyula és társai érkeznek a szlovák parlamentbe. A magyar államfőjelölt 46 625 támogató aláírást adott le.

valamint a Szlovák Köztársaság Alkotmányát”. Hanem, mintha csak látta volna a számára szomorú jövőt, a biztonság kedvéért hozzátette: az elnökválasztás eredményétől függetlenül minden adott ahhoz, hogy pártja, a Smer a következő években is domináns szerepet töltsön be a szlovákiai politikai életben.

A bejelentést követően aztán sorra születtek a különböző szakértői elemzések az esélyekről, előnyökről és hátrányokról, buktatókról. Még 2014. januárjában is gyakorlatilag egyöntetű volt az elemzők véleménye abban, hogy Robert Fico a toronymagas esélyes. Ez a vélekedés különösen azért vált szilárd meggyőződéssé, mert az ellenzék soha nem látott megosztottságot mutatott, Iveta Radičová pedig – akiben a legtöbben a lehetőséget látták – mereven elzárkózott az újbóli megmérettetés elől.

Érdemes áttekinteni a közvélemény-kutatási adatokat egy évre visszamenőleg néhány jelölt esetében.

Fico indulási szándékának bejelentését követően azonnal, minden tétovázás nélkül beindult a gépezet: Pavol Paska, a parlament elnöke már másnap kitűzte az elnökválasztás időpontját, mégpedig a lehető legrövidebb időre korlátozva a kampányt, ezzel is megnehezítve Fico kihívóinak dolgát. A magukat jelöltetni kívánóknak 15 ezer választópolgár aláírását kellett összegyűjteniük igen rövid idő alatt.

Az első forduló időpontja március 15-re, a magyar nemzeti ünnepre – és egyben a magyar jelölt, Bárdos Gyula születésnapjára – esett. A szavazóhelyiségek a szokásos módon reggel héttől este tíz óráig voltak nyitva.

A jelöltállítás: rekordszámú elnökaspiráns, önálló magyar jelölt – először

A választások napjának kitűzése után a magukat jelöltetni kívánóknak mindössze három hét állt rendelkezésükre, hogy összegyűjtsék

a szükséges minimum 15 ezer érvényes támogató aláírást. A másik lehetőség a jelöltté válásra 15 parlamenti képviselő támogatását megszerezni – ez tipikusan a pártok saját jelöltjeit érintette. De nem kizárólag. Két párt, az Egyszerű Emberek és Független Személyiségek, valamint a Nova képviselői ugyanis – válaszul a kormánypárti arroganciára a rövid határidőtűzést illetően, no meg hogy az aláírásgyűjtés a karácsonyi ünnepi időszakra kellett hogy essék ezáltal – bejelentették, hogy garantálják Bárdos Gyulának és Milan Kňažkónak a szükséges 15 képviselői ajánlást, amennyiben erre szükségük lenne. Bárdosnak végül polgári jelöltként indult, hiszen a szükséges aláírások többszörösét, 46 625 aláírást gyűjtött össze.

Az elnöki tisztségért még soha nem volt olyan mértékű érdeklődés, mint most. 14 jelöltnek sikerült megszerezni a szükséges képviselői vagy polgári ajánlásokat,

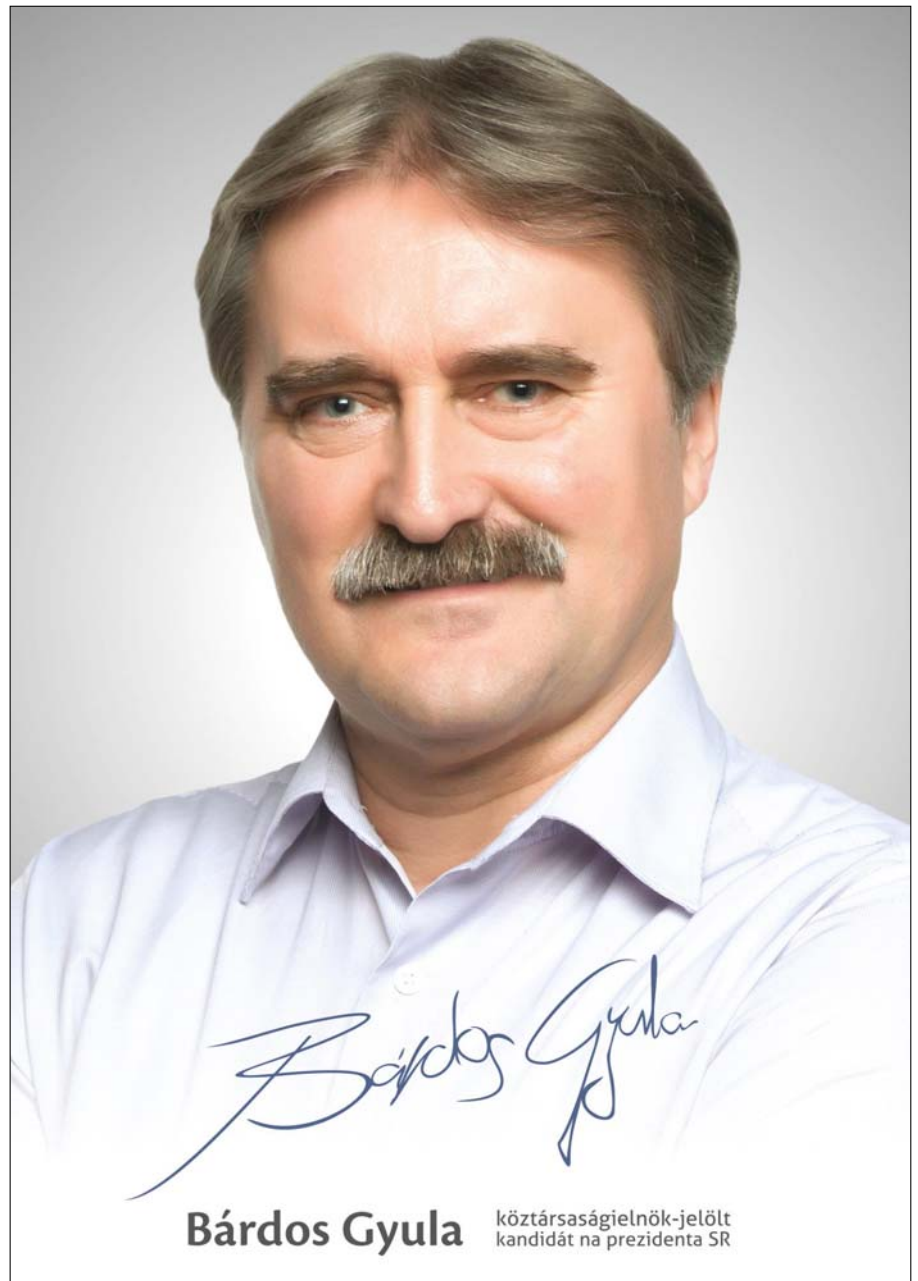
ők indultak az első fordulóban: Robert Fico, Andrej Kiska, Radoslav Procházka, Milan Kňažko, Bárdos Gyula, Pavol Hrušovský, Helena Mezenská, Ján Jurista, Ján Čarnogurský, Viliam Fischer, Jozef Behýľ, Milan Melník, Jozef Šimko, Stanislav Martinčko.

Ám rajtuk kívül többen is voltak, akik ugyan „érdeklődtek”, de vagy visszaléptek, vagy nem sikerült összegyűjteniük a kellő számú aláírást. Utóbbiak közé tartozik például Bósza János komáromi polgárjogi aktivista is vagy Leonid Chovanec vállalkozó. A korábbi latolgatásokkal szemben nem jelöltette magát viszont Peter Šťastný európai parlamenti képviselő, Iveta Radičová pedig többszöri felkérésre sem állt kötélnek.

Nem így **Bárdos Gyula**, aki a Magyar Közösség Pártjának jelöltjeként pusztán e ténnyel is történelmet írt. Ez volt ugyanis az első eset a szlovákiai elnökválasztások történetében, hogy az itt élő magyar közösség saját, önálló magyar jelöltre szavazhatott és nem pedig a „kisebbik rosszra”, ahogy az a korábbi választások esetében történt.

A Magyar Közösség Pártja 2013. december 7-én tartott kibővített elnökségi ülése után Berényi József pártelnök jelentette be, hogy Bárdos Gyulát javasolják köztársaságielnök-jelöltnek. A tény, hogy az MKP önálló jelölttel indul, már a megyei választások második fordulója után, november 26-án ismertté vált. Csáky Pál, az MKP elnökségi tagja akkor így indokolta Bárdos jelölését: „Bárdos Gyula olyan integráló személyiség, akit minden felvidéki magyar párthovatartozás nélkül támogathat.”

Egy héttel később, december 14-én aztán a párt Országos Tanácsa mondta ki a végső szót elnökjelölt-ügyben: Bárdos Gyula

lett az MKP köztársaságielnök-jelöltje.

Bárdos Gyula a Csemadok országos elnöke, a Magyar Koalíció Pártja Országos Elnökségének tagja. 1958. március 15-én született Pozsonyban. A szenci gimnáziumban érettségizett. Nős, felesége Ágnes, két lányuk van, Kinga és Judit. A család Szencen él. Bárdos Gyula diplomáját a Comenius Egyetem Bölcsészkarán szerezte 1982-ben. Polgári foglalkozása újságíró, a rendszerváltozás után a Szabad Újságnál főszerkesztőhelyettesként dolgozott, majd a Magyar Kereszténydemokrata

Mozgalom szóvivője lett. 1994–1998 között a Magyar Koalíció parlamenti képviselője, a Közigazgatási és Nemzetiségi Bizottság tagja volt. 1998–2002-ben az MKP parlamenti képviselője, az MKP frakcióvezetője, a kulturális és sajtóbizottság, az integrációs bizottság, a mandátumvizsgáló és mentelmi bizottság tagja. 2006-ban újraválasztották az MKP frakcióvezetőjévé, 2010-ig a mandátumvizsgáló és mentelmi bizottság, valamint a kulturális és médiabizottság tagja volt. 2010–2012 között az MKP Országos Tanácsának elnöki tisztségét töltötte be.

A bejelentés – hogy végre saját jelöltje lesz a felvidéki magyarságnak – többnyire pozitív visszhangot keltett határon innen és túl egyaránt. Voltak természetesen károgók is, ez elkerülhetetlen. Közülük is Bugár Béla, a Most-Híd elnöke járt élen, aki felelőtlenségnek nevezte Bárdos indítását. Arra hivatkozott, hogy amennyiben a magyar jelölt bejutna a második fordulóba, akkor egészen biztos, hogy ott a szlovák jelölt nyerne, ergo Bárdos jelölése a bugári logika szerint Fico támogatását jelenti.

Bárdos Gyula jelölését 16 parlamenti képviselő írta alá. Ezek közül nyolc parlamenti képviselő az Egyszerű Emberek és Független Személyiségek pártjának tagjai, öten pedig az Új Többség tagjai. De aláírta Bárdos jelölését három SDKÚ-DS-es képviselő is, Jozef Mikuš, Ivan Štefanec és Viliam Novotný is. Bugár Béla pártjának képviselői ezt nem tették, ők mindvégig kiálltak az utóbb csúfosan lezerepelt Pavol Hrusovský mellett.

Bárdos Gyula indulása kezdettől fogva többet jelentett puszta pártpolitikai lépésnél. Kétségtelen, hogy az MKP a kiváló megyei választási szereplését követően magabiztosabbá vált és elkezdte végre keresni saját, karakteres útját – vissza a parlamentbe. Ebbe a sorba illeszkedik a saját jelölt felmutatása is. Bárdos Gyula azonban – már csak személyiségéből adódóan is – ennél jóval többet tudott kihozni abból, amit az elnökjelöltség jelenthetett. Gubík László, a ViaNova ICS elnöke fogalmazta meg ezt talán a legjobban: „Úgy véljük, hogy már régebben is élni kellett volna az MKP-nak azzal a lehetőséggel, még mikor Magyar Koalíció Pártja néven szerepelt a közéletben, s parlamenti erőként 10-12%-os országos támogatással bírt, és egységes volt a felvidéki magyar politika, hogy külön államfőjelöltet állítson. A köztársasági elnökjelölt állítása nagyon jó alkalom arra, hogy a felvidéki magyar közösség megjelenjen az országos médiumokban,

hiszen az aspiránsnak lehetősége nyílik a különböző, így a regionális témákban való megszólalásra is. Akkor Bugár Béla ezt nem merte felvállalni, de most az MKP Berényi József vezetésével régi adósságát törleszti a felvidéki magyar közösség felé. Igaz, a párt támogatottsága már nem 10%-os, de ebben a helyzetben is lényeges, hogy bemutassuk a programunkat, és lássák a választóink, hogy milyen országos jelentőségű kérdéseket tartunk fontosnak. Eddig a mindenkori hatalom mindent megtett annak érdekében, hogy elhallgassák azokat az ügyeket, melyekről már régen beszélni kellett volna. Gondolok az önrendelkezési törekvésekre, a nyelvi jogokra és a kettős állampolgárság kérdésére.”

Bárdos Gyula mindezek tudatában – és természetesen a szlovákiai realitások ismeretében, melyek választási esélyeit eleve meghatározták – végig egy pozitív, tartalmas, emberarcú kampányt folytatott a felvidéki magyarság köré-

ben. Kampánynyitó rendezvényt február 28-án tartotta Komáromban, ahol egyetlen mondatban összefoglalta küldetését: „Tiszta, őszinte szándékkal a közösséget szeretném összefogni”. A magyar elnökjelölt az MKP lépcsését – vagyis a saját államfőjelölt állítását „bátor és jó” dolognak nevezte, kiemelve Berényi József szerepét is ebben, aki mint megyeelnök-jelölt a tavaly őszi megyei választás során kitartásból példát mutatott az egész felvidéki magyar közösségnek. Bárdos elmondta: az országot járva, Pozsonytól egészen Bodroghöz és az Ung vidékig, mindenhol azt tapasztalta, hogy igény van a felvidéki magyarság összefogására. „De igény van arra is, hogy merjünk nagyok lenni, merjünk az erdélyi és vajdasági magyarokhoz hasonlóan felnőttként szerepelni, mert a magyar jelölt indulása arról is szól, hogy nem szeretnénk másodrangú állampolgárok lenni” – tette hozzá. A jelszava is ez lett, ezt visszhangozta a magyar közösségi média: „Merjünk nagyok lenni”. A kampánynyitó rendezvényen Bárdos fontos alapvetéseket fogalmazott meg. Mindenekelőtt azt, hogy a felvidéki magyaroknak nincs miért szégyenkezniük, hiszen mindig a jó oldalon álltak, nélkülük nem tartana ott az

ország, ahol jelenleg van. „Mindен fontos eredményél, amit Szlovákia elért, mi ott voltunk, s el kell mondanunk a többségi nemzetnek, hogy mi itt otthon vagyunk, hogy mi itt őshonosak vagyunk” – mondta. Bárdos szerint annak a döntésnek a pozitívumai, hogy most először a szlovákiai elnökválasztásnak magyar jelöltje is van, csak ezután mutatkozik majd meg. Szerinte ugyanis – éppen a magyar jelöltnek köszönhetően – esély van a szlovák közvélekedés megváltoztatására, így öt év múlva talán már nem fognak úgy tekinteni a magyar jelöltre, mint egy csodabogárra.

Az első forduló

Az ország történetének negyedik közvetlen köztársaságielnök-választására, pontosabban annak első fordulójára 2014. március 15-én került sor. A szavazóhelyiségek reggel 7-kor nyíltak és este 10 óráig lehetett szavazni. Bárdos Gyula délelőtt tíz órakor adta le szavazatát Szencen. A magyar jelölt még a voksolás előtt úgy nyilatkozott, hogy az 5 százalék feletti eredményt már jónak tartaná – ezt minden részeredménynél sikerült tartania és végül hozta is a „kötelezőt”.

Az első fordulóban 1 914 021

választó vett részt, ami 43,40 százalékos részvételi arányt jelent. A 14 jelölt sorrendben a következő eredményt érte el:

A második fordulóba az első két helyen végzett jelölt, azaz Robert Fico és Andrej Kiska jutott.

Bárdos Gyulára a magyarlakta területeken a következőképpen szavaztak:

Pozsonyi kerület - Pozsonyi járás 1 853 szavazat (részvétel 53,25%), Szenci járás 5. hely, 7,8% ez 2 452 szavazat (részvétel 53,75%).

Nagyszombati kerület - Dunaszerdahelyi járás 1. hely, 51,5% ez 19 146 szavazat (részvétel 38,06%), Galántai járás 2. hely, 23,4% ez 7 411 szavazat (részvétel 40,62%).

Nyitrai kerület - Komáromi járás 1. hely, 50,1% ez 14 776 szavazat (részvétel 34,41%), Lévai járás 3. hely, 16,7% ez 6 428 szavazat /részvétel 40,70%/, Nyitrai járás 1 926 szavazat (részvétel 43,89%), Érsekújvári járás 1. hely, 23,8% ez 11 180 szavazat (részvétel 39,55%), Vágsellyei járás 2. hely 20,5% ez 3 455 szavazat (részvétel 38,65%).

Besztercebányai kerület - Lőcsi járás 5. hely, 11,4% ez 3 123 szavazat (részvétel 36,49%), Rimaszombati járás 2. hely, 21,1% ez 6 567 szavazat (részvétel 33,31%), Nagykürtösi járás 2. hely, 20,9% ez 2 804 szavazat (részvétel 37,58%).

Kassai kerület - Rozsnyói járás 3. hely, 11,7% ez 3 112 szavazat (részvétel 36,83%), Kassa 1 418 szavazat (részvétel 44,09%), Kassa környéke járás 3 164 szavazat (részvétel 39,37%), Nagymihály járás 2 358 szavazat (részvétel 34,95%), Tőkerebesi járás 4. hely,

Helyezés	Jelölt neve	Támogató szervezet	Érvényes szavazatok száma	Szavazati arány	Megnyert körzetek száma
1.	Robert Fico	Smer-SD	531 919	28 %	30
2.	Andrej Kiska		455 996	24 %	12
3.	Radoslav Procházka	SaS	403 548	21,2 %	3
4.	Milan Kňažko		244 401	12,9 %	1
5.	Bárdos Gyula	MKP	97 035	5,1 %	3
6.	Pavol Hrušovský	KDH, SDKÚ, MOST, SZ	63 298	3,3 %	
7.	Helena Mezenská		45 180	2,4 %	
8.	Ján Jurista	KSS	12 209	0,6 %	
9.	Ján Čamogurský		12 207	0,6 %	
10.	Viliam Fischer		9 514	0,5 %	
11.	Jozef Behýl		9 126	0,5 %	
12.	Milan Melník		7 678	0,4 %	
13.	Jozef Šimko	SMS	4 674	0,2 %	
14.	Stanislav Martincko	KOS	2 547	0,1 %	

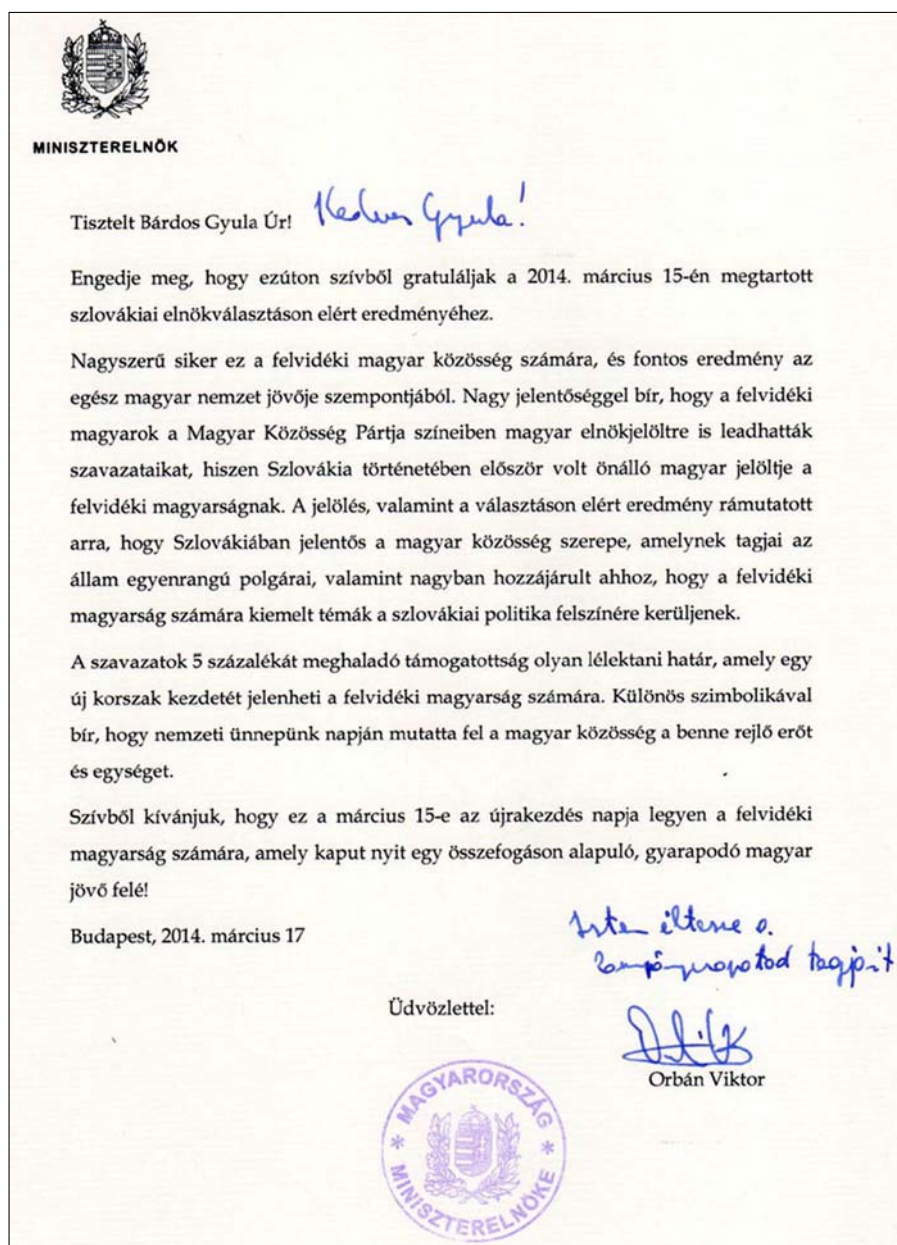
Berényi József MKP-elnök gratulál Bárdos Gyulának az államfőválasztás első fordulójában elért eredményéhez

15,6% ez 4 064 szavazat (részvétel 32,27%).

Bárdos Gyula a Dunaszerdahelyi-, a Komáromi-, az Érsekújvári járásokban győzött. Robert Fico a magyarlakta települések közül a Nyitrai-, a Nagykürtösi, a Losonci, a Rimaszombati, a Nagymihályi és a Tőketerebesi járásokban nyert. Andrej Kiska a Szenci, a Galántai, a Vágsellyei-, a Lévai-, a Rozsnyói-, a Kassai-, a Kassa-vidéki járásokban ért el első helyet.

Az elsőfordulóban elért eredményhez Orbán Viktor is gratulált Bárdos Gyulának: „A szavazatok 5 százalékát meghaladó támogatottság olyan lélektani határ, amely egy új korszak kezdetét jelentheti a felvidéki magyarság számára” – írta levelében a magyar kormányfő. Hozzátette azt is, hogy különös szimbolikával bír, hogy nemzeti ünnepünk napján mutatta fel a magyar közösség a benne rejlő erőt és egységet.

Mindazonáltal azt szinte valamennyi elemző – még az MKP-hoz közel állók is – megjegyezték: az a tény, hogy a magyarok rendkívül passzívnak mutatkoztak az első fordulóban, olyan komoly

jelzés, amellyel feltétlenül foglalkoznia kell a magyar érdekképviseletnek.

Két forduló között: hát én immár kit válasszunk?

A második forduló dilemmája – magyar szempontból legalábbis mindenképpen – gyakorlatilag ugyanaz volt, mint eddig mindig: a két rossz közül melyiket válasszuk? Bár ezt azért az igazság kedvéért feltétlenül árnyalnunk kell, hiszen Andrej Kiskával éppen az volt a helyzet, hogy senki sem tudta őt valójában hová tenni. Politikai nézetei, elképzelései sem az első fordulót megelőző, sem pedig a két forduló közötti választási kampányban nem tisztázódtak, nem jutottak az általánosságokon túl. Ilyen körülmények között kellett a magyar pártnak is döntenie arról, hogy feltétel nélkül felsorakozzon-e Kiska mögé (érvként itt csak a Ficoval szembeni protestszavazás merülne fel tehát), vagy inkább megkérje a támogatása árát. Az MKP az utóbbival próbálkozott – hiába.

Többségben voltak azonban azok a hangok, amelyek a Ficóval szembeni kiállást mindennél előbbre valónak tartották, s tekintve a kormányfő ténykedését, nehéz kikezdeni e logikát. Legalábbis szlovák ellenzéki szempontból. Mindenesetre azért a Szlovákiai Magyarok Kerekasztala is kiadott egy közleményt, melyben leszögezték: „Amennyiben nem akarjuk, hogy az ország következő elnöke személyében és kijelentéseiben is nemzetiségi konfliktusokat szítson, első- és másodrendű állampolgárookra ossza az országot, nem szavazhatunk rá!” Az üzenet tehát egyértelmű volt.

Andrej Kiskának azért nem ment zökkenőmentesen a támogatók összeszedése a második for-

Andrej Kiska és Robert Fico

dulóra. Március 25-i sajtótájékoztatója például kifejezetten rosszul sikerült, hiszen sem Milan Knažko, sem Radoslav Procházka nem állt ki mellette – előbbi már csak azért sem, mert az előzetes tervekkel ellentétben meg sem jelent a rendezvényen. Procházka pedig csak részvételre buzdította híveit. Hanem két nap múlva azért jobb belátásra tértek a vonatkozók is.

Milan Knažko közleményben jelentette be, hogy az államfőválasztás második fordulójában Andrej Kiskát támogatja. Radoslav Procházka másik két képviselőtársával, Andrej Hrnčiarral és Miroslav Beblavýval egyetemben március 26-ai parlamenti sajtótájékoztatójukon jelentették be, véleményük szerint Kiska megfelelő államfő lenne. Szombaton szavazatommal Kiskát támogatom – fogalmazott egyértelműen Procházka a sajtó képviselői előtt azután, hogy egy nappal korábban igencsak visszafogottan nyilatkozott Kiska-ügyben.

Miroslav Beblavý, aki tavaly év végén lépett ki az SDKÚ frakciójából, és azóta független képviselőként tevékenykedik, elmondta: az első körben Procházkát támogatva, Kiska azonban megmutatta, hogy jó elnök válna belőle.

Hrnčiar, aki függetlenként a Most-Híd frakciójának a tagja, a sajtótájékoztatón elmondta, véleménye szerint Szlovákiának erős elnökre van szüksége. „Mindenkit arra buzdítok, akinek fontos az ország sorsa, hogy nem maradjon otthon, menjen el szavazni és fejezze ki saját véleménye. „Én így fogok tenni, és Kiskára fogom leadni szavazatomat” – hangsúlyozta Hrnčiar, aki azonban nem kívánt azokra az újságírói felvetésekre válaszolni, miszerint Procházka kedvéért elhagyja-e a szlovák-magyar vegyespárt parlamenti frakcióját. Aztán később csak elárulta: otthagyja Bugárékat. A Most-Híd szimpatizánsait Andrej Kiska támogatására kérte.

Nem így Ivan Gašparovič leköszönő államfő, aki viszont mindvégig nyíltan kiállt Robert Fico mellett. Véleménye szerint ugyanis is a mostani „viharos időkben” veszélyes lenne olyan elnököt választani, aki nem rendelkezik kellő külpolitikai tapasztalatokkal. A politikailag tapasztalt államfő mellett érveltek egyébként a korábbi államfők is, Rudolf Schuster és Michal Kováč.

A Magyar Közösség Pártja már közvetlenül az első forduló után kifejezte várakozó álláspontját:

meg kell várni, hogy a második fordulóba jutott államfőjelöltek közül melyik vállal fel valamit a magyarság ügyeiből. Csak ebben az esetben tudja támogatását ki nyilvánítani a párt. Nem tartották valószínűnek azonban, hogy Robert Fico gesztust tesz, inkább Andrej Kiska részéről várták az érdeklődést. Amit ugyan várhattak, Kiska nem tett ilyen gesztusokat. A magyar kártyát ezúttal ugyan nem játszották ki, de konkrét lépések sem történtek az MKP 5 százaléknyi szavazóbázisának meggyőzése felé. Így maradt az egyetlen lehetséges, morálisan is abszolút tiszta döntés: a Magyar Közösség Pártja választóira bízta a döntést, senki mellé sem állt a második fordulóban.

A második forduló

A második fordulóra két héttel az első után, március 29-én került sor, melyen a választópolgárok 50, 48 százaléka vett részt. A leadott 2 200 906 érvényes szavazatból a független Andrej Kiska 1 307 065-öt kapott (59,38 %), míg Robert Fico csupán 893 841-et (40,61 %). A hivatalban lévő miniszterelnök ezzel csúfos vereséget szenvedett s kudarcot vallott a terv, hogy valamennyi legfőbb közjogi méltóság ugyanazon politikai kör markába kerüljön. Fico csupán 13 választókerületben tudott győzni, szemben Kiskával, aki 36-ot vett be.

Figyelemre méltó tényadat, hogy a választási részvétel az első fordulóhoz képest országosan 7 százalékkal volt magasabb, tehát sokan kifejezetten Ficót büntetni mentek el március 29-én. A magyarok által lakott déli régiókban ez részvételi növekedés 10 százalékos! Ezekben a járásokban Andrej Kiska fölényes győzelmet aratott, csaknem kétszáz ezerrel több szavazattal szerzett többet Robert Ficónál.

Ha a választási eredményeket járásonkénti lebontásban nézzük, látható, hogy a dunaszerdahelyiben verte Kiska a legtöbbet Ficóra: az újdonsült államfő csaknem 42 ezer szavazattal (41 880) szerzett itt többet, mint ellenfele, de a komáromiban (25 813) és az újvári járásban (19 934) is nagy volt a különbség a két jelölt között.

A magyarok által lakott városokban Dunaszerdahelyen, Somorján, Nagymegyeren, Gútán is a szavazatok kilencven vagy annál több százalékát szerezte meg Kiska. Komáromban ugyanez az arány 85, Ógyallán 81, Szencen 77, Érsekújvárbán 87, Párkányban 85, Léván 68, Zselízen 71, Ipolyzágon 86, Füleken 79, Rimaszombatban 66, Rozsnyón 76, Szepsiben 81, Királyhalmecen 87 százalék.

Kiska országos viszonylatban és a szavazatok arányát tekintve három magyar településen szerepelt a legjobban: Persén (Iosonci járás) a 76 érvényes szavazatból 75 érkezett Kiskára, ez csaknem 99 százalékos eredmény jelent. Ugyanakkor Felsővámoson (dunaszerdahelyi járás) és Vágfüzesen (komáromi járás) is több mint 98 százalékos eredményt ért el: előbbin heten, utóbbin csupán ketten szavaztak Ficóra.

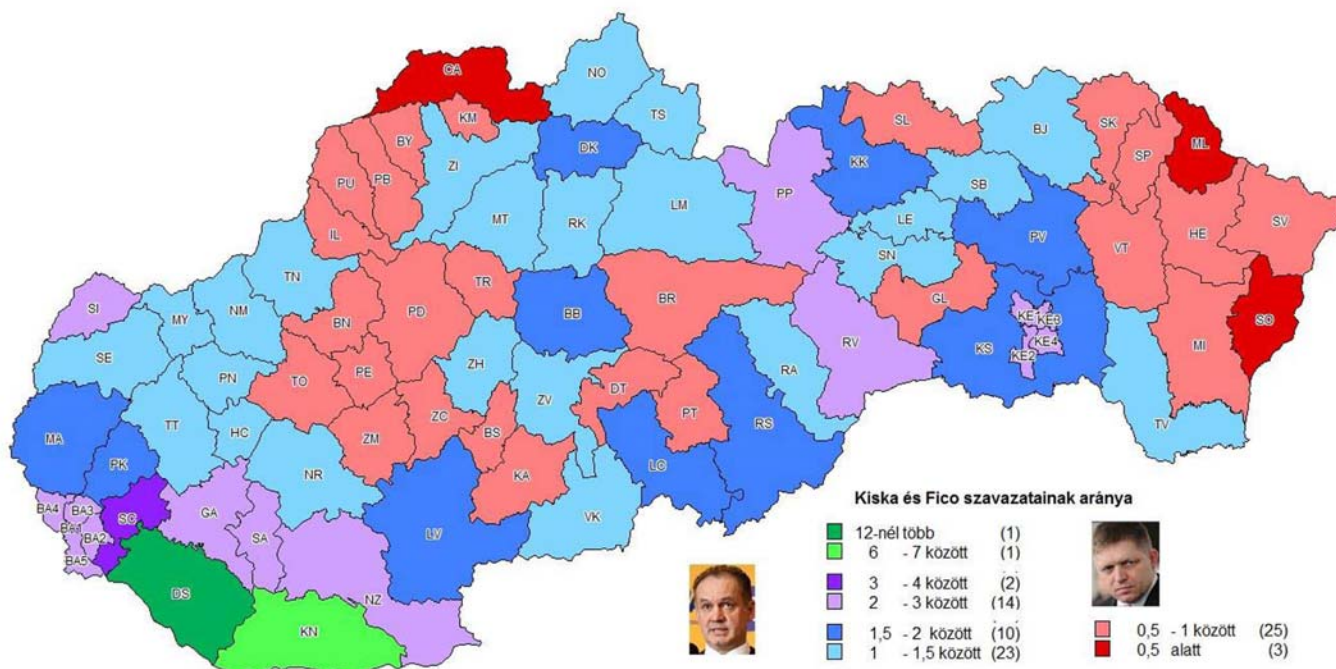
A számok azt mutatják, hogy Kiska fölényes győzelméhez – ti.

több mint négyszáz ezer szavazattal szerzett többet Ficónál, s ennek csaknem felét a déli járásokból gyűjtötte be – jelentős mértékben hozzájárultak a magyar szavazatok.

Az új államfő

Andrej Kiska megválasztott államfő beiktatása hivatalába 2014. június 15-én lesz. Kiska 1963-ban Poprádon született, majd a pozsonyi műszaki egyetemen szerzett diplomát. Később felvételi kérelmet adott be a Csehszlovák Kommunista Pártba, ám jelentkezését elutasították. A rendszerváltás után az USA-ba költözött, később Szlovákiában kezdett vállalkozni, fogyasztói kölcsönöket nyújtó nem banki pénzügyintézményeket alapított. Vagyonát a banki hiteleknel jóval magasabb kamatra kölcsönző cégekkel alapozta meg, emiatt a kampány során egész sor támadás érte, ellenfele Robert Fico több alkalommal is uzsorásnak nevezte, amiért Kiska feljelentést tett ellene. Andrej Kiska jelenleg nem tagja egy szlovákiai pártnak sem, politikai irányvonala eddigi nyilatkozataiból nem vált egyértelművé. Kiska ismert karitatív tevékenységéről is, társalapítója a Jó Angyal alapítványnak. Nős, négy gyermek édesapja.

Térkép: Oriskó Norbert

A szlovákiai elnökválasztásokról Ambrose Bierce nyomán...

Az idei esztendő számomra egyebek mellett egyik legkedvesebb amerikai író, Ambrose Gwinnett Bierce műveinek jegyében telik. Valamikor idén van halálának századik évfordulója - de hogy pontosan mikor, azt senki sem tudja, miután rá jellemző módon az érintett valamikor száz évvel ezelőtt egyszerűen felszívódott a mexikói forradalom viharában. Kiváló alkalom hát, hogy leporoljam legfontosabb köteteit, melyek egy életre megrontották az én tollforgatói ártatlanságomat is. Már ha volt ilyen egyáltalán...

Az ironikusok és cinikusok szentírásának is tekinthető legendaris gyűjteménye, az idők próbáját hibátlanul kiálló *Ördögi kislexikon* például számtalanszor adott már útbaigazítást, még a legreménytelenebbnek tűnő helyzetekben is. Az 1911-ben kiadott könyvecskének bizony van mondanivalója a ma embere számára is. Sőt, ki gondolná, hogy éppen a szlovákiai köztársaságielnök-vá-

lasztásokhoz is találhatunk néhány jellemző szócikket a kötetben. Lássuk csak őket.

Kezdjük talán a legelején, vagyis azzal, aki mindennek alfája és ómegája: a választó. A választó tehát az, *“akinek abban a szent privilégiumban van része, hogy szavazhat egy olyan emberre, akit más választott ki”*. Stimmt?

Ők voltak tehát azok, akik szavazatukkal (Szavazat: *“Annak eszköze és jelképe, hogy egy szabad ember bolondot csinál magából és roncsot a hazájából”*) elnököt adtak e kis országnak. De hoppá, ki vagy mi az az elnök? *“Vezető alakja egy olyan kis embercsoportnak, amelynek tagjairól - és csakis róluk - határozottan tudjuk, hogy honfitársaik túlnyomó része nem akarja őt elnökéne”*. Ez persze amolyan eső utáni köpönyeg alatt savanyú a szőlő duma, még akkor is, ha tudjuk: a polgárok több mint fele egyik jelöltet sem kívánta az elnöki székben látni.

Két jelöltünk volt tehát mint tudjuk. Egy vérbeli politikus, meg egy pártonkívüli független. Ami az előbbit illeti, ez egy különös teremtménye a Magvetőnek: *“angolna abban a sárban, melyen a szervezett társadalom építménye áll. Amikor vonaglik, összetéveszti a farka mozgását az épület remegésével. Az államférfival ellentétben ő attól szenved, hogy él.”*

Pártonkívüli ezzel szemben az, akit *“a politikában önbecsülés sújt és aki rabja az önállóság bűnének. Megvető kifejezés.”*

Pedig megvetésnek itt semmi helye! A pártonkívüli jelölt, Andrej Kiska ugyanis mentes a vörös múlttól s a nagypolitika homokozója sem nyúlta még el az arcbőrét, ami vetélytársáról már aligha mondható el. Kiska bónuszban még filantróp is s ezt már Bierce is látta 1911-ben, különben nem írt volna ilyeneket: *“Filantróp: Gazdag (és rendszerint kopasz) úriember, aki kiképezte magát arra,*

hogy vigyorogjon, miközben a lelkiismerete kizsebeli”.

Mint tudjuk, ez a filantróp vállalkozó vitte el a pálmát, nem kis fájdalmat okozva a korábban oly magabiztos (Magabiztos: *”torkaszakadtából téved”*) miniszterelnöknek. A fájdalom pedig bizony egy olyan *”kellemetlen lelkiállapot, melynek lehet fizikai alapja, ha valami történik a testünkkel, de lehet tisztán lelki is, ha látjuk más szerencséjét.”* Fico legnagyobb sajnálatára azonban az illem en-

nél sokkal többet kívánt: a nyertesnek gratulálni kellett. *Gratuláció: ”udvarias irigység”.* De ez legalább jól ment neki. Az uzsorás-szcientológus vád azonban határozottan nem jött be, hiábavaló volt hát e rágalmazás. Vagy mégsem? Lexikonunkban a *”rágalmaz”* címszó alatt ezt a ködös kifejtést találjuk: *”Hazudik valakiről. Igazat állít valakiről.”*

Akárhog is, Fico végzete beteljesülni látszik, e súlyos csapást már nem lesz könnyű kiheverni. *Végzet: ”A zsarnok felhatalmazá-*

sa a bűnre és a bolond ürügye a kudarcra.”

Végül, de egyáltalán nem utolsósorban szóljunk azokról is, akik az első forduló után sietve sorakoztak föl Kiska mögé, közülük is talán a legnagyobb mellénnyel Bugár Béla. Nekik szól a derék Ambrose Bierce mester meghatározása az ilyen önzetlen támogatásról: *”Támogat = hálátlanná tesz valakit”...*

Szűcs Dániel

Az elnökválasztások keserű tanulságai

A köztársaságielnök-választások második fordulóját követően, a végeredmény ismeretében Gubik László, a Via Nova ICS elnöke vont mérleget. A választásokból fakadó tanulságokat öt pontba foglalta össze.

1. Sajnos úgy áll, hogy a protestszavazatokban testet öltő gyűlölet a legjobb mozgósító erő. Itt nem valaki mellett, hanem valaki ellen szavazott a szlovákiai társadalom zöme. Ez azért elég kockázatos játék, még ha Fico bukása szentesíti is.

2. Ez hatványozottan vonatkozik ránk, magyarokra. Nézzük csak meg Komárom vagy Dunaszerdahely eredményeit. Most nem maradtak el az országos átlagtól. Vészjelzés ez a magyar politikum számára, hiszen a magyar közösség nagyobb részét

könnyebben megszólítja az aktuális rossz megbuktatásának vágya, mint bármilyen, közösségünk gyarapodását megcélzó üzenet vagy bármely, ezt képviselő jelölt.

Ez esetben keserű iróniával azt kell mondjam: Sok új Slotát a parlamentbe! Nekünk sajnos az kell, hogy legyen, ki ellen tömörülünk, ki ellen mozgolódjunk, kivel szemben megfogalmazzuk igényeinket. És akkor biztosan többen is leszünk meg erősebbek is, mint ha csak úgy pusztán önmagunkért kéne olykor-olykor kiállni. Nem tudom, miért jobb ez, de így van.

3. A közszereplőknek vissza kell adni a közösségi szolgálat hitelét. A választópolgárok ugyanis annyira kiábrándultak már a politikából, hogy megszavaznának bárkit, csak nehogy politikus legyen, pártpolitikus meg aztán végképp. Nekik nem hisznek többé. Ma egy menedzser, holnap egy sportoló, aztán egy színész. Amerikanizálódunk...

4. A csehek már eljutottak odáig, hogy legalább egy kollektív bűnösséget elutasító elnökjelöltük legyen. A szlovákok még nem. Márpedig egy államfőtől elvárán-

dó a nagyvonalúság, az otthonosság érzetének megteremtése és a társadalom egységének képviselése.

5. Mi ennek ellenére tapsolunk és ujjongunk. Minek is? Ennyire tudunk örülni a bizonytalannak? Ez csak káröröm Fico bukása felett. Megérdemli, szó se róla. De ennél tán lehetnénk igényesebbek önmagunkkal szemben. Néhány pártok feletti megmondóembertől pedig igenis elvárt ezek után, hogy ne csak szlovákiai demokratiként merjenek állást foglalni jelöltek ügyében, hanem tegyék meg ugyanezt magyar-magyar viszonylatban is. Máskülönben hol itt az ifjú magyar értelmiség felelőssége?

Andrej Kiskának nem azt kívánom, hogy legyen Szlovákia eddigi legjobb köztársasági elnöke. Az nem lesz olyan nehéz. Azt kívánom, hogy ezen túl találja meg az összhangot állama déli vidékein élő polgáraival. Más úgy igazából nem is érdekel. Ja, és természetesen bukjon a Fico rendszer! A következő rést mondjuk egy igazságos alkotmánybírósági döntés üthetné rajta.

Gubik László

Felvidéki magyarok a Békemeneten

„Életre szóló, felbecsülhetetlen élmény, hogy mi, Trianon-verte magyarok együtt vonulhunk minden testvérünkkel, a Kárpát-medence, sőt: a nagyvilág országaiból érkezett szórvány magyarokkal.”

Így jellemezte a komáromi Batta György azt a semmihez sem hasonlítható élményt, amiben az idei Békemeneten vonulóknak lehetett részük március 29-én Budapesten. A menet – több százszázalékos tömeg – a megújult Kossuth térről vonult a Hősök terére, ahol aztán csatlakozott Orbán Viktor miniszterelnök választási nagygyűléséhez. A menet azonban távolról sem pusztán a Fidesz politikai gyűlésének egy „segédrendezvénye” volt, ezt a Felvidékről ér-

kező résztvevők beszámolóí – mint látni fogjuk – megerősítik. Március 29-én a nemzet fővárosának szívében találkozót adott egymásnak a világ magyarsága, s ez túlzás nélkül kijelenthető. Felvidékről is több településről érkeztek, többek között Komáromból, Párkányból és egy nagyobb csoport Léváról. Utóbbiak Kassai Gyula református lelkész vezetésével kerekedtek fel és mutattak példát összefogásból. A lelkész – akit a Fico-féle állampolgársági bosszútörvénnyel szembeni állhatatos küzdelméről is ismerhetünk – nem mindennapi élménybeszámolót készített olvasóink számára. A megfelelő tanulságok levonása már csakis rajtunk múlik...

KASSAI GYULA

Harangjaink hangjai összecsengenek

(Békemenet a lévai reformátusok szemével)

Prágai teológusként éltem meg a magyarországi és a csehszlovákiai rendszerváltozást. Érdekes volt, mert a magyarországi folyamatokat látva, mi már tudtuk, hogy Csehszlovákiában is változás lesz.

Budapesten, százakkal együtt vonultunk mi is, a dunai vízlépcső ellen tiltakozva és tudtuk, a Duna összeköti a népeket és nem szétválasztja. Soha sem felejttem el a prágai német nagykövetségben me-

nedéket kereső keletnémetek ezreinek a lelkesedését, amikor megnyílt előttük a szabadság útja. A népakarat előtt fejet hajtott a prágai kommunista rezsim. Tehetett mást? Saját területén tapasztal-

ta meg, hogy tehetetlen. Német állt német mellé. Az összetartozás ereje idegen földön is egyesítette őket, ellene nem volt fegyver és politikai eszköz. A prágai gyengéd forradalom bennünket is lelkesített, vágytunk a szabadságra. A csehekkel együtt vonultunk Prága utcáin. Változást akartunk, búcsút inteni a kommunista diktatúrának. Felemelő érzés volt. A Letnán, egy novemberi megmozduláson, egymillió ember gyűlt össze. Dubčeket és Havelt hallgattuk és őket élte a tömeg. Végül a prágai várhoz vonultak az emberek. Mi, felvidéki fiatalok, református teológusok, úgy éreztük része vagyunk a történelemnek és ahányszor kivonultunk az utcára, a hazánkra, a szülőföldünkre gondoltunk. A szabadság másképpen köszönt a csehekre és másképpen szólt a mi magyar szívünkbe. Ugyanaz a szó és mégsem jelenti ugyanazt. Mi, ebben a kettőségben élünk már közel 100 éve. Bárhogya is igyekszik a felvidéki magyar azótaismegérteni a

szabadság szót, az csak csehül hangzik neki, még ma is. Mert Prága nem Budapest és nem Komárom. Mert a cseh szó, nem olyan édes, mint a magyar szó. A mi szívünkbe a magyar Szózat és Himnusz van vésve nem a „Kdedomovmúj?“, vagy a „NadTatrousblyzka“. Hiányzott az igazi szív és a lélek, hiányzott az igazi magyar összetartozás és sorsközösség, ezt nem kaphattuk meg sem Prágában, sem Bratislavában, csak Pesten, vagy Felvidéken.

Kilencvenhárom után új fővárost kaptunk. Bratislavát. Nem Pozsonyt. Naivan bíztunk politikusainkban, autonómiáról álmodoztunk, ha kellett kivonultunk az utcákra, hogy a felvidéki magyar iskolákat védelembe vegyük. Tiltakoztunk az alternatív oktatás bevezetése ellen. Meg akartuk védeni Pozsonyt Bratislavától. Az alternatív oktatást nem vezették be, de 110 ezerrel csökkent a felvidéki magyarok száma. Lassan Komáromból Komárno lesz, Rima-

szombatból Rimavská Sobota. Fogyunk és kesergünk. Feladat van elég, küzdeni kell, nem feladni. A németek Prágában és Magyarországon a vasfüggöny ellenére is egymásra találtak. Számunkra, szülőföldünkön csak az önfeladás útja marad? Mi nem tudunk közösségként érezni, cselekedni, összefogni és küzdeni? Sokáig úgy tűnt, magunkra maradtunk és az önbecsülésünk sem a régi. Nem vonultunk ki az utcára, pedig lett volna miért. Malina Hedvigért, Gútaért, a kétnyelvűségért, az iskoláinkért, a hiányzó déli infrastruktúra miatt, a hiányzó örendelkezés miatt, stb. Hol vannak vezetőink, akik utat mutathatnának, hol vannak közösségeink, akiknek össze kellene fogniuk?! Olyanok vagyunk, mint a pásztor nélküli nyáj, amely szétfut, ha jön a feladat, vagy a lehetőség? Vagy, maradt még bennünk tartás és erő? Össze tudunk még fogni és meg tudjuk érteni, hogy csak rajtunk múlik minden? A kérdés az, lesz-e valaha békemenet Felvidé-

Elfoglaltuk az Andrássy utat. Senki sem védte, így a miénk lett. Mi lesz, ha egyszer Pozsonyt vesszük célba? Ki állítja meg akkor ezt az elszánt csapatot?

Léva-Párkány, így, együtt, rendületlenül! Még pár rendíthetetlen felvidéki város és község és lesz autonómiánk. Elképzelhetetlen? A református egyháznak autonómiája van. Minden gyülekezetnek autonómiája van. Csak rajtunk múlik, hogy küzdjünk érte. Mutassunk példát!

ken, - értünk, a most még csak segéllyel beérő felvidéki munkanélküliekért, a leépített és elnépteledett magyar falvakért, a megszűnés ellen küzdő kisiskolákért, a közigazgatásilag kisebbségbe szorított magyar régiókért. Lesz, a jelenlegi megosztottság ellenére is biztosan eljön az ideje.

A békemenet, a nevében is benne van, a háborúság, a megosztottság ellen való csendes, békés felvonulás. Erejét az összetartozás adja, nem a hangzatos szavak és szólamok. Nemcsak valami ellen való tiltakozást jelent, hanem főleg valami mellett való kiállást. A magyar Országgyűlés 2010-ben, az állampolgársági törvény módosításával az egész nemzetet jogilag egyesítette. 90 görcsös évig meneteltünk érte. Az egész nemzet mellett tették le voksukat a képviselők. Trianon óta először, kormány és Parlament, valamint az egész ország közösen hirdette, egy magyar nemzet van, amelyik összetartozik. Egy az ország,

amely nem csak virtuálisan létezik, amely nem csak történelmi hagyományában egy, hanem jogilag is. A magyar állam minden magyaré. Sőt, Bodrogköz, Zemplén, Bars, Gömör éppen úgy Magyarország, mint annak jelenlegi 19 megyéje. Alig tudunk mondani olyan magyarországi régiót, amelyik az országhoz hasonlóan nem lett volna 1920-ban megcsonkítva. Ennek ellenére ezek a régiók, a politikai határoktól függetlenül, a haza részei. Attól nem váltak el. Nélküle ma sem tudnak létezni. Az új államok is úgy kezelik ezeket a régiókat, mint idegen testet, amelyik ölükbe hullott, de nem tudják értékelni. Egyedül csak mi tudjuk az értékét, mert a miénk. A mi hazánk és az Magyarország. Addig a miénk, amíg mi műveljük, amíg mi lakjuk be a földjét, addig a mi földünk, amíg a harangjaink hangjai összecsengenek. Ahol nem érnek össze, ott már a földünket elveszítettük. A református egyház harangjai 2009. május 22.

óta újra összeérnek, együtt csengenek. Mi, reformátusok, nem engedjük többé, hogy politikai határok szétválasszanak bennünket. Tetszik, vagy nem tetszik a velünk élő nemzeteknek, ezt az egységet többé nem szakíthatják szét politikai határok. Ha szól a harang Nyírbátorban, ha szól a harang Bátorkeszin, Aradon, Munkácson ugyanaz az istenfélő nép borul le a templomban magyar nyelven imádni a Gondviselőt. Egy a hitünk, a nyelvünk, a kultúránk, a sorsközösség is összeköt. Összetartozik a Felvidéken élő bodrogközi és vele együtt a Magyarországon élő bodrogközi ember és közösség is. Ha Felvidéken megfosztják az anyanyelvétől a nemzetet, ha Magyarországon fogy a magyar, az ugyanúgy fáj mindenkinek, ahogy a sikereknek is együtt örülünk. Ezt az összetartozást tapasztaltuk meg mi is a budapesti békemeneteken. Az első Békemeneten a családommal együtt vettem részt. Magyaror-

szágért mentünk oda. A hazánkért. Most, március 29-én, a gyülekezetem tagjaival együtt vettünk részt a megmozduláson. Léván 500 lelkes magyar református közösség él. Egy közösséget építünk, amely szolgálni és gyarapodni akar. Építeni csak az a közösség tud, amelyik nem hasonlik meg önmagával, amelynek elődei is építettek, és amelyiknek nemcsak múltja van, de a jelenben képes áldozatot hozni és célnak látja a jövőndőt. Közösséget építünk, amelynek van Istene, hite, nyelve, identitása, hazája, küldetése. Azért tudtuk vállalni az utat, mert küldetést vittünk. Azért vállalták már kétszer is a lévai reformátusok lelkészük mellett a hosszú kassai utat (Alkotmánymenet), mert megértették, hogy csak összefogással érdemes küzdeni jogainkért és célokat kitűzni magunk elé. Éltünk a református egyház adta autonómia jogával. Önállóan döntöttünk arról, hogy szóban és tettekben is kiállunk a nemzet mellett, küzdünk a jogainkért. Ezzel azt is üzenjük a többi lévainak, a nagymegyerieknek, a losonciaknak és nagykaposiaknak, hogy a jövőben is számíthatok rájuk és mi is számítani akarunk rájuk. Mert e nélkül az összefogás és összetartozás nélkül,

amely túlnő a határokon és az egész Kárpát-medencét egy új összefüggésbe, dimenzióba helyezi, nem tudunk létezni. Az egész Kárpát-medencét egy új közösségi térként kell értelmeznünk, ahol a velünk együtt élő nemzetekkel is egymásra vagyunk utalva és összetartozunk. Hogy a Kárpát-medencében élő népek és nemzetek egymással békében éljenek, előbb nekünk magunkat kell komolyan vennünk. Családunkban, közösségeinkben, egyházainkban kell példát adnunk egymásnak. Személyesen nekünk, családunknak, a közösségeinknek, önkormányzatainknak, református gyülekezeteinknek, az egész református egyháznak megvan a saját autonómiája, és önálló döntésre, au-

tonóm döntésre vagyunk képesek. Külön-külön és majd egyszer eljön az ideje és együtt is. Én hiszem, hogy van értelme a küzdelmünknek, van értelme az összefogásnak, a békemeneteknek, tiltakozásoknak minden ellen, ami elválaszt és minden mellett, ami összeköt. Ha kell csöndesen, békésen, ha kell fogakat összeszorítva, ha kell ajtókat döngetve kell menni. Erre tanít bennünket az evangélium is. Krisztus útja nem az önfeladásé, hanem a megújulásé, nem a félelemé, hanem a kereszthordozásé, a feltámadásé. Krisztus útja az élet és az igazság útja. Mi is őt látjuk és követjük, benne bízunk és belőle merítünk erőt.

Konferencia Esterházy Jánosról: egy koncepcióktól mentes Esterházy-kép kialakítása a cél

Március 5-én egy sok szempontból egyedülálló – s nem mellesleg hiánypótló – rendezvénynek adott helyet a nyitrai Konstanin Filozófus Egyetem Közép-európai Tanulmányok Kara. Az előadásokat és kerekasztal beszélgetést is magába foglaló egész napos program a felvidéki magyarok máig legnagyobb politikusának számító, mártír sorsú gróf Esterházy János életműve s főleg annak megítélése köré épült. A neves szaktekintélyek részvételével megtartott előadássorozat különlegessége azonban mindenekelőtt abban állt – ez volt a szervezők szándéka, amely vitathatatlanul sikerült is – hogy végre szakítsunk Esterházy egyoldalú megítélésével. Amely gyakran – függően attól, épp melyik oldalról érkezik a véleményalkotó – vagy minden kritika nélkül pozitív, vagy pedig a történelmi tényeknek is fittyet hányó mélységesen elvakult gyűlölet. Az Esterházy halálának 57. évfordulója előtt három nappal megtartott konferencia, köszönhetően a színvonalas előadásoknak és a különböző nézőpontoknak, több

aspektusból világított rá Esterházy személyiségére.

E konferencia egyedülálló volt abban az értelemben is, hogy most először került sor arra, hogy egy szlovákiai egyetemen neves külföldi előadók mellett szlovák előadók is ugyanazon rendezvényen mondják el Esterházyról megfogalmazott álláspontjukat.

A szervezők: bemutatkozik az Élő Zoboralja Polgári Társulás

Mielőtt bővebben szólnánk magáról a konferenciáról, feltétlenül szükségesnek tartjuk legalább röviden bemutatni a szervezőket. Az általuk végzett munka ugyanis nem csak hiánypótló, de túlzás nélkül mondható: felbecsülhetetlen értékű. Hiába születnek ugyanis monográfiák Esterházyról – ami persze természetesen mindenképpen pozitív – mindez szakmai párbeszéd nélkül pusztán az egymással szemben álló szektárok állóháborúja. Az Élő Zoboralja Polgári Társulás mint a rendezvény szervezője teret nyitott a közeledésre, az értel-

mes párbeszédre.

A Társulás a zoboraljai magyar szórványban fejt ki tevékenységét. 2010-ben alakult Polyák Imre kezdeményezésére három település – Kolon, Zsére, Gímes - összefogásával és a többi magyarlakta község bevonásának szándékával. A politikamentes civil kezdeményezés által megfogalmazott célok a helyi magyar közösség valamennyi tagjához kívánnak szólni. A magyar-szlovák párbeszédnél a régiót gazdagító hagyományok, magyar értékek kiemelése és az utókorra való átöröklésének elősegítése az egyike a társulás legfontosabb céljainak. Vallják, hogy az oktatásban az egy nyelvűség helyett a többnyelvűség az üdvös, feltétlenül támogatják tehát a szórványban élő magyar gyerekek magyar iskolába íratásának ügyét. A civil szervezet ezért külön figyelmet szentel a térség egyik központi teljes szervezettségű magyar tannyelvű iskolájának, a Gímesi Alapiskola magyar tagozatának. Az intézmény a kiváló versenyeredmé-

nyeivel a régióban valóban élen járó intézmény és mint ilyen, feltétlenül érdemes a támogatásra – vallják a társulás tagjai. Mindezen túl előadások, táncházak szervezésével, konferenciák tartásával, a helyi magyar oktatást népszerűsítő kiadványok szerkesztésével, helyi kórusok és folklórcsoportok anyagi és erkölcsi támogatásával is foglalkoznak.

A civil szervezet 2010-es megalkakulása óta számos rendezvényt szervezett már meg, a lista mindenképpen impozáns. Csupán felsorolásszerűen idézünk e tevékenységi körből:

– Dr. Nagy Gábor Tamás, országgyűlési képviselő, Budavár polgármestere; Horony Ákos, Szlovákiai Magyarok Kerekasztala, Somorja: Magyar-magyar kapcsolatok Magyarország és Szlovákia között

– Szakács Gábor, Budapest: Régi magyar nyelvemlékek – A rováírás

– Dr. Bertényi Iván, ELTE, Budapest: A Magyar Szent Korona története

– Dr. Simon Attila, Selye Egyetem, Komárom: Magyar sorsfordulók – 1920

– Dr. Karaffa János atya, Pázmaneum P. T., Piliscsaba: Esterházy János emlékezete

– P. Farkas Zsolt, Jópásztor Alapítvány, Garamkövesd: A Magyar Egyház rövid története

– Dr. Molnár Imre, KÜM, Budapest: Esterházy János emlékezete

– Zoboralji Magyar Kerekasztal – társszervező

– P. Kovalcsik Cirill OFM budai ferencrendi szerzetes meghívása a Hit Éve alkalmából: szentmise és előadás Gímesen és Zsérén

– A Zobor Hangja Vegyeskar koncertjei (március 15., Aradi Vértanúk Emléknepja, karácsonyi koncertek)

– Esterházy Jánosról a közép-európai dialógus jegyében – kerekasztallal egybekötött nemzetközi – V4 – konferencia Nyitrán

A társulás kiadásában jelent meg 2011-ben és 2014-ben „A mi iskolánk – Fejezetek a Gímesi Alapiskola magyar tagozatának életéből” c. kötet, valamint 2013-ban az „Iskoláink – Jövönk a Zoboralján” c. munka, amely szabadon letölthető az internetről:

Valamennyi kötetet a Zilizi Zoltán, a társulás elnöke szerkesztette. Zilizi Zoltán a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Művelődéstörténeti Tanszékén doktorjelölt, az említett nyitrai Esterházy-konferencia főszervezője.

A nyitrai Esterházy-konferencia résztvevői

A tanácskozás fővédnöke Dr. Kiss Gy. Csaba, a Varsói Egyetem professzora, az Emlékezet és Szolidaritás Európai Hálózata (ENRS) Tudományos Tanácsának elnöke volt, aki „a visegrádi egymásrataltság” szellemében köszöntötte a megjelenteket. A rendezvény fölötti védnökséget elvállalta továbbá dr. Balogh Csaba, Magyarország pozsonyi nagykövete, valamint Frantisek Mikloško, a szlovák törvényhozás korábbi elnöke.

Először került sor arra, hogy Magyarország pozsonyi nagykövete mellett Lengyelország szlovákiai diplomáciai képviselőjének vezetője is képviselje magát a témában Tomasz Chlon nagykövet személyében, ami mindenképpen előrelépés az érdemi párbeszéd előmozdításában. Amint az is, hogy a szlovák kormány is képviseltette magát: az oktatási tárca nemzetközi kapcsolatokért felelős részlegének vezetője, Vladimír Belovic személyében.

A magyar és a hasonló lengyel álláspont mellett az ezektől eltérő szlovák álláspontok is felmerültek a szlovák előadók által: Ondrej Podolec (ÚPN és Comenius Egyetem Jogtudományi Kara), Ján Mitác (ÚPN), Ferdinand Vrábel történész (Pozsony), Viliam Jablonický (SC PEN).

A konferencián előadást tartott Szarka László történész, valamint az Esterházyról monográfiát író Molnár Imre is (az ő előadásukat alább olvashatják). Mivel az Élő Zoboralja Polgári Társulás, mint főszervező a konferencia anyagát a későbbiekben önálló kötetben kívánja publikálni, e helyütt – a teljesség igénye nélkül – csupán néhány előadás legfontosabb mondanivalóját, gondolatait kívánjuk felidézni.

Az előremutató párbeszéd jegyében – Zilizi Zoltán köszöntője

A szlovákiai magyarok fontosnak tartják mindenkor a közvetítést – ehhez szeretne hozzájárulni az Élő Zoboralja Polgári Társulás a mai, Esterházy Jánosról szervezett konferenciával. Esterházy személyéről előljáróban bizonyára elmondható, hogy a magyar történeti emlékezet megbecsült része. Nyilvánvaló azonban, hogy megítélése a közép-európai régióban nem egységes, az itt élő nemzetek személyét és közéleti tevékenységét eltérő nézőpontból értékelik. Lényegi különbség mutatkozik a magyar és a szlovák főszórá álláspont között: a magyar – és a lengyel – mellett létezik egy, attól eltérő – szlovák (és részben cseh) – értelmezés is.

Konferenciánk kísérlet a két történeti narratíva közelítésére. Szeretnénk hozzájárulni az eltérő álláspontok közötti távolságok csökkentéséhez az Esterházyról szóló párbeszéd – vita – előmozdításával. Ezért a magyar nézőpont mellett az attól akár lényegileg elütő véleményeknek és álláspontoknak kívántunk teret adni szlovák, cseh és lengyel szaktekintélyek szerepeltetésével.

A közös megbecsülés jegyében mítoszrombolás vagy éppen új mítoszok építése helyett a kapcsolódási pontokat kívánjuk megtalálni ebben a történelmi sérelmek és félreértések miatt terhelt, nem ritkán ideologizált témában.

A magyar és szlovák történeti szemlélet között keressük azt a közös alapot, amelyből kiindulva Esterházy újraértelmezhető. A szlovák közösséggel ápolt személyes és szakmai kapcsolatai mélyebb feltérképezésére is hangsúlyt helyeznénk. Szeretnénk hozzájárulni az előítéletektől és konstruált koncepcióktól mentes Esterházy-értékeléshez, amely Es-

Zilizi Zoltán, az Élő Zoboralja Polgári Társulás elnöke

terházy származásából is adódóan a közép-európai egymásrautaltság jegyében születne. Jelen-tős előre lépés ezzel kapcsolatban, hogy ma, Esterházy halála után először válik lehetségessé, hogy személyét a tudományosság igényével, konferencia keretén belül, szlovákiai egyetemi környezetben, egyúttal a szülőföldjén értékeljük.

Zoboralja érdeklődő közönségének nem ritkán csupán bizonytalan elképzelése vagy egyoldalú ismerete van Esterházyról, esetleg történeti okokból nem volt „szabad” őt tisztelnie. Fontosnak tartjuk a rendezvény megvalósulását a fent említett okokon és nagyobb távlatokon túl tehát azért is, hogy a Nyitra-vidékiek és az itt tanuló diákok is lehetőséget kapjanak Esterházy többszempon-tú megismeréséhez.

Frantisek Mikloško – Politikai tabu az újkori szlovák történelemben

A szlovák törvényhozás egykori elnöke előadásában Esterházy Jánost az 1918-ban létrejövő Cseh-

szlovákia legjelentősebb magyar politikusának nevezte, akit sem a csehszlovák, sem pedig a későbbi szlovák állam történelméből nem lehet kitörölni. Mindazonáltal – mint maga is elismerte – Esterházy személye tabunak számít Szlovákiában. Noha a rendszerváltást követően számos történelmi illetve publicisztikai tárgyú írás született róla, mind a mai napig heves vita zajlik személyéről. Mikloško éppen ezért is üdvözölte a konferenciát, mint a demokrácia, a humanitás, a tabudöntés és a történelmi igazság keresésének fórumát. A volt házelnök reményét fejezte ki, hogy a vita hozzájárul egy olyan tisztességes demokratikus társadalom építéséhez Szlovákiában, amelyben mindannyian élni szeretnénk.

Prof. Jan Rydel – Esterházy tragédiájának bűnöse maga a sors

Az ENRS Irányító Bizottságának elnöke Esterházy Jánost olyan nem mindennapi személyiségnek nevezte, aki egyszerre köti össze és ugyanakkor választja is el a szlovákokat a magyaroktól. Hős

mártír és bűnös ellenség egyszerre. A professzor szerint ez a jelenség megfigyelhető más nemzetek esetében is – példaként Jagello Ulászlót említette, aki Litvánia nagyhercegeként és lengyel királyként mindkét nemzet történelmének fontos szereplője, csak éppen meglehetősen ellentétes előjellel. Aki a lengyelek számára a legnagyobb uralkodó, az a litvánok szemében leginkább csak áruló. Rydel köszöntőjében még számos – ukrán-lengyel, német-lengyel stb. – példát említett történelmi személyiségek egymástól élesen különböző megítélésére. Jan Rydel ez után Esterházy János tragikus sorsára hívta fel a figyelmet, az ókori tragédiákból vett hasonlaltal példálózva. Így érthető csak a meghökkentő kijelentés: „Az Esterházyt elpusztító tragédia felelőseinek motivációja nem volt sem jogtalan, sem pedig gonosz. A tragédia bűnöse, csakúgy mint Aischylosznál és Euripidésznél, maga a sors, azaz az erők elkerülhetetlen összjátéka, amelyek összességét sem az ókori Görögországban, sem pedig a XX. század eleji Szlovákiában és Magyarországon nem lehet megérteni és ellenőrizni”.

Janek István – Senki sem születik embermentőnek

Janek István, a Tudományos Akadémia, Történettudományi Intézet munkatársa „Esterházy János közvetítő tevékenysége a magyar és szlovák kormány között 1939-től 1942-ig és a zsidókérdés” címmel tartott előadást. Kiindulópontként a szlovák-magyar kapcsolatok sajátosságát jelölte meg az említett időszakban: noha a két ország ugyanazon szövetségi rendszerhez tartozott, mégis komoly politikai és gazdasági ellentétek feszültek közöttük és a bécsi döntés következtében Szlovákia mindvégig argus szemekkel

figyelte a magyar diplomácia megnyilvánulásait, keresve a támadási felületeket. Esterházynek ilyen körülmények között kellett a közvetítő szerepet játszania a két állam vezetése között - hívta fel rá a figyelmet Janek István. Esterházy a szlovák parlamentben bár a magyarok érdekeit kívánta képviselni, többször hangoztatta a szlovák-magyar egymásraultaltságot: „Ha a magyar és a szlovák egymás ellen fordul, ennek mindkettő kárát vallja” – idézett Esterházy egy pártgyűlésen elmondott beszédéből Janek. Minden erőfeszítése ellenére azonban Esterházy-nak közvetítőként nem sikerült át-ütő eredményt elérnie a két ország egymáshoz való közelítésében.

Janek István ezután a zsidókérdésről szólt, amely szerint nehezen megfogható kérdés, hiszen rettenetesen át van politizálva. Ennek következtében pedig mindkét ország történészei nyomás alatt állnak. Egyfelől hős, a másik oldalról pedig az irredentizmus megtestesítője, sőt, kollaboráns háborús bűnös. Az előadó kiemelte a tényt: a szlovák parlamentben egyedül Esterházy szavazott a zsidótörvény ellen, amely a zsidókat hivatalosan is a szlovák nemzet ellenségeivé nyilvánította. „Ha feltesszük a kérdést, hogy fe-

lelősséget visel-e Esterházy a szlovákiai zsidóság holokausztjáért, akkor azt kell mondani hogy nem, hiszen ő az aki egyedül ellene szavazott. Esterházy nem volt antiszemita, de magában hordozta az e korra jellemző előítéleteket a zsidókkal szemben. A fajelméletet nem helyeselte és elutasította azt. Véleményem szerint senki sem születik embermentőnek, ez egy hosszú út eredménye és a sajátos élethelyzetek hozzák ki az emberből. Az embermentő hozzáállását keresztényi hitével magyarázhatjuk.” – zárta előadását Janek István.

Andrej Tóth – Beneš be akarta mutatni a külföld előtt, hogy a magyarok mellette sorakoztak fel

Andrej Tóth, az opavai Sziléziai Egyetem történésze korabeli dokumentumokra, Esterházy Jánossal kapcsolatos cseh levéltári forrásokra, kormányanyagokra és parlamenti levéltári forrásokra hivatkozva igyekezett képet adni a korról, amelyben a felvidéki magyar politikus élt és tevékenykedett, illetve ezeknek a dokumentumoknak a tükrében próbálta Esterházy politikai szerepét szemléltetni. Az alábbiakban az ő előadásából idézünk fel néhány jellemző részletet.

Andrej Tóth előadása

„Egy különleges rendőrségi jelentés azt tartalmazza, amikor Esterházy Prágába érkezett Beneš elnök meglátogatása céljából. A köztársasági elnök irodája nem tudta, ki az az Esterházy és semmilyen audienciát nem készítettek elő. A rendőrségi jelentésekbe olvastak bele, és ott az volt, hogy Esterházyt szűkebb pátriájában nem szeretik, valamint, hogy Esterházy egy felvilágosult ember, és azt is, hogy könnyelmű és szívesen szórakozik társaságban. Ez a jelentés azután született, hogy Nagytapolcsányban Esterházy Benessel találkozott...”

(...) „Lánytestvéréről Esterházy Lujzáról is van egy jelentés, hogy a húszas években Magyarországon és Lengyelországban különböző kapcsolatokat létesített abból a cél-

ból, hogy összeesküvést szervezen a köztársasági elnök ellen. „

(...) „A T.G.Masaryk Intézet levéltárában az 1935-ös évből, az elnökválasztás idejéből találunk egy dokumentumot, amikor Masaryk lemondott elnöki tisztéről és Beneš lett megválasztva második elnöknek. Az 1935-ös év Esterházy karrierjében egy fontos év volt. Az első csehszlovák köztársaság legizgalmasabb eseményei is ekkor voltak. Ebben a dokumentumban arról van szó, hogy Esterházy Jánost fontos személyiségnek tartották, aki lojális volt a csehszlovák kormánnyal és jó kapcsolatai voltak különböző vezető személyiségekkel.”.

(...) „Beneš ellenlábasa egy konzervatív jelölt, Nemec volt. Benešnek az volt az ambíciója,

hogy bemutassa külföldön: támogatója van a magyar kisebbség részéről és hogy a magyar kisebbség fősorakozott Beneš mellett. Ez egy téves föltevés volt. Közben tudjuk, hogy Esterházy arisztokrata származású volt és ki nem állhatta a kommunistákat és a szocialistákat sem. Beneš pedig szociáldemokrata volt. Esterházy nem próbált kapcsolatba lépni ekkor az elnöki irodával. Amikor Beneš győzött, köszönetet mondott a magyar pártok képviselőinek a támogatásért. A magyar levéltárakból derül ki, hogy maga Beneš volt a kezdeményezője a találkozásoknak. Azonban ezek a találkozások nem voltak jelentősek, Esterházy sosem beszélt alkotmánymódosításról, mindig a kultúráról beszéltek”.

Szarka László: Esterházy egy modern kisebbségpolitikus volt

Esterházy János az elmúlt 10-15 évben nagyon sok rendezvényre adott alkalmat. Sokféleképpen próbáltuk megközelíteni az ő szerepét. A múlt ében fejeződött be egy visegrádi kutatási program, amelyben a Magyar Tudományos Akadémia és a somorjai Fórum Intézet kb. 1200 olyan levéltári-

és sajtóforrást gyűjtött össze Lengyelországból, Csehországból, Szlovákiából, Magyarországról, Németországból és Oroszországból, amelyek Esterházy János életével függenek össze. Ezzel együtt azt mondhatjuk, hogy Esterházy János és a hozzá kötődő politikai alapkérdések ma is magyar-szlo-

vák és részben magyar-cseh vonatkozásban konfliktusos témát jelentenek. Ezen témák szakmai feldolgozását nehezíti az, hogy ezek politikailag is tematizálva vannak. Illusztrációképpen jelezném, hogy a Szlovák Tudományos Akadémia pl. 2011. március 15-én elfogadott egy olyan álláspontot, négy társadalomtudományi intézet igazgatójának az aláírásával, amely azt kifogásolja, hogy a magyar történetírás egy része Esterházy Jánost hagiografikus, abszolút pozitív megközelítésben, majdnem hogy szentként állítja be. Mártíromságát fölemeli és nem veszi figyelembe azokat a problémákat, amelyek Esterházy János életében föllelhetők.

Azzal szeretném indítani mostani előadásomat, hogy véleményem szerint a 21. század elején már nem beszélhetünk nemzeti történetírásokról, vannak történe-

szek, akik különbözőképpen viszonyulnak a nemzeti narratívákhoz. Magam úgy gondolom, hogy Esterházy János egy modern kisebbségpolitikus, egy hús-vér ember, aki sokat hibázott, aki fiatalemberként került bele abba a csúcspolitikába, ahol egy kisebbségi politikusként legalább három főváros felé kellett oda figyelnie Prága, Budapest és a fővárossá váló Pozsony felé. De miután neki volt egy erős lengyel identitása is Varsó is fontos szerepet töltött be. Tehát egy többdimenziós politikusról van szó, meg kell keresni azokat az elemzési fogalmakat, amelyek lehetővé teszik számunkra, hogy valós képet alkossunk. Ne a szent és a gonosztevő képét toljuk magunk előtt, mert így soha nem fogunk tudni megégyezni. Próbáljuk megnézni forrás szinten azokat a fogalmakat, ahol az értelmezéseink egymással szembe mennek.

Látjuk azt, hogy kisebbségi párt a Keresztényszocialista, majd pedig az Egyesült Magyar Párt elnökeként számára a legfontosabb kérdés a kisebbségvédelem volt. Az asszimilációmentes közeg biztosítása, hogy ne legyen a kisebbség diszkriminálva és szabad kapcsolata legyen az anyaországgal és természetesen egyenlő rangon legyen az első Csehszlovák Köztársasággal.

Fontos volt az is, hogy ez a kisebbség, amely kényszerközösségként jött létre, valamilyen jogi státusszal rendelkezzen, szemben a mai homályos autonómia-elképzelésekkel, egy nagyon konkrét elképzelésük volt, az hogy Szlovákiának és ruszinszkonak autonómia kell, és ezen belül a magyarság is egy rész autonómiát kapjon. Ez olyan világos volt, hogy ezt mindenki értette, Benes elnök ugyanúgy tudta, mint Hodza a csehszlovák

miniszterelnök. És Esterházy, aki a fiúk nemzedékéhez tartozott, tehát Szüllő Gézához, akit ő apaként tisztelt, ő is örökölte ezt, és megpróbált ezeken a fogalmakon belül valamilyen megélhető koncepciót kialakítani. Esterházy János amilyen sűrűn Prágában volt, ugyanolyan sűrűn Budapesten is jelen volt, még hozzá a miniszterelnökségen, ahol a magyar mi-

niszterelnökökkel is sűrűn találkozott, ahol közvetítő szerepe volt, részben közvetített, részben a csehszlovákiai magyarság érdekeit képviselte, részben a csehszlovák érdekeket közvetítette Magyarországra felé és a magyar revíziós politika érdekeit Csehszlovákia felé. Számára az igazi dilemmák akkor kezdődtek, amikor egész Közép-Európában hirtelen új időszámítás kezdődött 1933-ban Hitler hatalomra lépésével, amikor az általa nem szeretett Csehszlovákia, az ő általa imádott Lengyelország és a hazájának tekintett Magyarország Hitler zsákmánya lett. Ő is úgy gondolta, hogy nincs külön magyar autonómia-politika, hanem közös autonómia elképzeléshez kell eljutni. Az ún. őslakos-koncepció jegyében az autokdóm szlovákok, autokdóm magyarok és kárpáti

németek közös, ráadásul katolikus, ráadásul kisebbségi blokkja a ruszinokkal egyetemben kérhetik az autonómiát. Ez a paradigma lehet egy nagyon termékeny értelmezési keret számunkra, hiszen a szlovák autonomizmus a két világháború közötti szlovák politikai történetnek kulcsfogalma. E nélkül nincs szlovák történelem. Esterházy ugyanígy gondolja, de ő tovább gondolja úgy, hogy ha egy magyar-szlovák őslakos autonómia lesz, ennek a helye ismét Magyarországon lesz.

A csehszlovák válság 1938-ban már csak részben szólt a kisebbségekről. Ez egy kényszerhelyzet volt, és ebben a kényszerhelyzetben Milan Hodza, az első csehszlovák miniszterelnök Csehszlovákiában, ebben a multietnikus nemzetállamban fölkínálta a nemzeti státútumot. Ugyanúgy mint Magyarországon Jászi Oszkár a svájci modellt, de az idő nem adott rá lehetőséget.

Számomra a legfontosabb, ahogy az autonómiapolitikát a két világháború közti Szlovénia (ahogy akkor Szlovákiát hívták) és Kárpátalján a magyar, a szlovák és a rutén politika elképzelte.

A szlovák autonómia-törekvések, amelyek igen változatosak voltak és amelyeket 1919-ben Hlinka memorandumában követelt, eljutottak a párizsi békekonferenciára és betették a békeegyezségekbe (emiatt ült Hlinka Mirovban). Ő már akkor követelte Szlovákia számára az autonómiát. Érdekesség, hogy a magyar békememorandumban szerepel Hlinka memoranduma, a csehszlovákban nem szerepel. De utána jött Emil Stodola és a Néppártnak a többi autonómia koncepció elképzelése, és Vojtech Tukának volt a magyar hungarofil koncepciója, amely a Szent Istváni, magyar, katolikus hagyományokhoz

tartozó autonóm koncepció volt. Esterházy számára a hungarofil szlovák autonómia koncepció reális volt, ezért olvasható több helyen Esterházy irataiban, mint testvér kapcsolat a szlovák-magyar kapcsolat, mint két elnyomott nemzet. Ahogy Hlinka is fogalmazta, élve vagyunk eltemetve Csehszlovákiában. A tévedés azonban ott történt, hogy ez a törekvés nem állt meg Tukánál, sőt egy új koncepcióban gondolkodtak. Megjelentek a fiatalok, Tiso és Sidor. Ők már egy új egyenrangú nemzetben gondolkodnak, cseh és szlovák nemzetben. És számukra Csehszlovákia ebből a szempontból reális volt. És ezt elaludta a magyar diplomácia. Ezzel nem tud mit kezdeni Esterházy sem. Folyamatosan látogatja Jozef Tisót. Kapcsolatban áll, havi rendszerességgel találkozik Sidorral és megpróbálja befolyásolni az új szlovák autonómia politika irányát is. Az őslakos koncepciótól el tud jutni oda, hogy ezt elfelejti, és megpróbál egy modern kisebbségpolitikai blokkot kidolgozni. És ebben Tiso is támogatja olyannyira, hogy 1938-ban Tiso és Esterházy a prágai parlamentben síkra szállnak Szlovákia autonómiája mellett. Kivált-

va ezzel a kormánypárti szlovákok és csehek haragját. Ez az elképzelés azonban elakad azon a ponton, hogy Budapest az Egyesült Magyar Párt koncepcióját támogatja. Úgy gondolja, hogy csak revíziós autonómia lehet. A szlovák autonómia az integrális revízió közbülső lépcsője. És ezt már nincs szlovák politikus aki támogatná. Tiso odáig megy március 27-én, hogy megígéri Esterházy-nak, hogy megfogalmazza a Magyarországhoz való visszacsatlakozásnak a feltételeit. Március 29-én van Prágában a parlamenti nagyjelenet, amikor a magyar és szlovák autonómia megfogant, és Tiso 1938 őszén kidolgozza a 3+1 szlovák föltételt, amelyben azt mondja, hogy amennyiben Szlovákia kap egy központi minisztériumot és szuverén lesz a közigazgatásban a Magyar Királyságon belül, és külön országgyűlést, saját költségvetési kvótával és hivatalos szlovák nyelvvel, akkor lehet beszélni arról, hogy a szlovák autonómia csatlakozik a Csehszlovák válság egy meghatározott pillanatában Magyarországhoz.

Esterházy még nagy köröket tesz, Lengyelország számára is

alapvetően fontos volt, hogy egy hungarofil szlovák autonómia jöjjön létre, hiszen Lengyelország érezte, hogy Csehszlovákia után a következő áldozata Hitlernek lesz. Megtalálták Esterházyt, a közvetítőt, és megpróbálták Tisót és Sidort meggyőzzék, hogy a Csehszlovák válságnak abban a tipikus szakaszában, amikor a müncheni és bécsi döntés született, a hungarofil autonómia törekvés nyerjen. Azonban tudjuk, hogy a szlovák autonómia a cseh-szlovák koncepció keretében győzött és megszületett a II. Cseh-Szlovák Köztársaság. Szlovákia és Ruszinszko egyaránt autonómiát kapott.

Esterházy kétszeresen is vereséget szenvedett ezzel a megoldással. A szlovák-magyar testvériség helyett egy igen erős szembenállás alakult ki a két nemzet között a bécsi döntéssel, a szlovákiai magyarok ennek itták a levét 1948-ban, a másik pedig az általa hőn szeretett Lengyelországot körbevette a német tér, hiszen Csehország után Szlovákiát is megszállták és ezáltal az a szabad politikai koncepció, a közép-európai népek szabad élete, amelyet ő képviselt a világháború kitörése után összedőlt.

Molnár Imre: A szlovák-magyar viszony kérdése Esterházy János politikusi működésében

Esterházy János szlovákokhoz való viszonyát a lengyel édesanyjától kapott keresztény hit alapértékein túl a többségében szlovákok által lakott nyitraújlaki szülőfalu környezete határozta meg. Itt, a magyarokkal együtt élő szlovákok nyelvét már gyermekkorában megtanulva, megismerhette annak a kölcsönös megbecsülésnek és toleranciának az atmoszféráját is, melyben a szlovák és a magyar nép évszázadokon keresztül bé-

kességben élt egymás mellett. A nyitraújlakiak visszaemlékezései szerint az Esterházy kastély kovácsoltvas nagykapuja állandóan nyitva állott, oda minden szükségét szenvedő betérhetett. „Nagyon emberségesek voltak, s nem akarták elmagyarosítani a falut. „ - emlékeznek az itt lakók, akik sajátjuként szerették és tisztelték, a velük együtt élő Esterházy család tagjait.

Az innét e földről elinduló Ester-

házy János 1932-ben lett elnöke annak az OKSZP-nek, mely az 1920-as parlamenti választások után a csehszlovákiai magyarság legerősebb pártjává vált, s amelynek a magyar mellett szlovák és német szekciója is volt. Esterházy pártelnökként megtartotta, sőt megerősítette a párt szlovák és német szárnyát, egészen addig, amíg az OKSZP önálló politikai egységként működött. Az OKSZP programjában kezdettől fogva szere-

pelt Szlovákia autonómiájának kivívása. Esterházy 1933. június 27-én, az OKSZP hagyományos ótátrafüredi gyűlésén elmondott programbeszédében kifejtette, hogy a szlovenszkói magyarságnak, a szlovák nemzet törekvéseivel szolidaritást vállalva „az érvényes törvények keretein belül” kell követelnie önrendelkezési jogát.

Ezt a politikai programot támasztotta alá a szlovákokkal való „sorsközösség” és a közép-európai, azaz „Duna-völgyi egymásrautaltság” vállalásának gyakori hangsúlyozásával. A két világháború közötti időszakban a magyar pártoknak, s az erre leginkább hivatott OKSZP-nek azonban nem sikerült szorosabb együttműködést kiépíteni az autonómista tábor szlovák pártjaival.

A Szlovák Néppárt, egyrészt a budapesti kormány befolyásától tartva zárkózott el az együttműködéstől, másrészt az OKSZP szlovák szekciójában a saját szavazótáborával konkuráló konstrukciót látott, s mindent megtett annak elszigeteléséért. Az együttműködés legnagyobb akadálya azonban a cseh hatalom volt, amely minden politikai eszközt bevetett, hogy a magyar és a szlovák politikai tábor erőinek egyesítésére ne kerüljön sor. Ez abból is látszik, hogy a csehszlovák cenzúra meglehető-

sen idegesen reagált Esterházy azon írásaira, melyekben a cseh hatalmi túlsúllyal szembeni fellépés eredményességét a magyar–szlovák összefogás szorgalmazásában látta megvalósíthatónak. A pozsonyi rendőrigazgatóság 1929. január 19-én a nyitraújlaki Esterházy-kastélyt átkutatva „néhány hasonló tárgyú írást” is lefoglalt „áttanulmányozás végett”.

Esterházy mindennek ellenére, 1935 után, parlamenti képviselőként is felhívta a figyelmet arra, hogy a szlovákok által lakott vidékek gazdaságilag éppoly nehéz, sőt talán nehezebb helyzetben vannak, mint a magyar vidék, s beszédeit rendszeresen azzal a kifejezéssel zárta: Adja meg végre a kormány a Szlovenszkónak és Kárpátaljának ígért autonómiát, hogy mi szlovák testvéreinkkel megegyezve saját magunk gondoskodjunk Szlovenszkó sorsáról.”

Az 1938-as csehszlovák válság idején Esterházy János szerette volna a lengyel felet közvetítőként bevonni a magyar-csehszlovák, majd a magyar-szlovák tárgyalásokba. Erre családi kapcsolatai, a lengyel kormánykörökkel fenntartott szoros kapcsolatai kiváló lehetőséget biztosítottak számára.

Ezen tárgyalások során merült fel a katolikus közép-európai blokk – a lengyel–szlovák–magyar tengely – alternatívája, mely a lengyel politikusok hagyományos geopolitikai felfogásához is közel állt. Varsói tárgyalásainak (szlovákiai) háttérét a Szlovák Néppárt Karol Sidor vezette katolikus (polonofil) szárnya adta, mely a növekvő német befolyás ellensúlyozásának céljából ugyancsak régóta szorgalmazta a lengyelekhez való közeledést. Sidor és Esterházy közti bizalmas politikai kapcsolat alapján feltételezhető, hogy Karol Sidor egyetértett azzal, hogy a lengyelek egyfajta garanciaként szerepeljenek a magyar–szlovák közeledés – ekkor még mindkét fél számára elképzelhető – folyamatában. Esterházy magánemberként kapcsolódott be a tárgyalások menetébe, s bár e tanulmányának nem célja, a kérdés mélyreható elemzése, a vele tárgyaló lengyel politikusok felfigyeltek arra, hogy Esterházy több alkalommal is a szlovákok érdekeit védően nyilatkozott. Kijelentette azt is, tudtára adta a magyar politikai vezetőknek: csak akkor hajlandó közvetítői tevékenységét tovább folytatni, ha Budapest nem követi el a magyar politikai vezetés szlovákokkal szembeni korábbi hibáit.

Jan Szembek emlékirataiban arról számolt be, hogy 1938. június 18-án, miután Beck külügyminiszter biztosította Esterházyt, hogy ezekben az ügyekben bármikor hajlandó soron kívül is fogadni őt, Esterházy kijelentette: „...amennyiben Budapest nem fogadja el a lengyel garancia koncepcióját, akkor ő a maga részéről befejezettnek tekinti a szlovák ügygel való foglalkozást.”

Szembek emlékiratai szerint Esterházy több alkalommal is megerősítette, sem Ő, sem a magyar kormány soha semmilyen esetben nem lett volna hajlandó a Cseh-

szlovákiával szembeni fegyveres fellépésre, jóllehet a németek erre ösztönözték a magyar politikai vezetést. Szembek szerint, a tartózkodó magatartást többen is felrőtták a magyaroknak, ám Esterházy ennek ellenére végig kitartott álláspontja mellett. Ezt a véleményt Szembek előtt Hóry, Magyarország varsói nagykövete is megerősítette, aki többek között felpanaszolta, hogy Esterházynak legfőképp a magyar–szlovák közeledést sürgető tevékenysége jelentősen megnehezíti a magyar fél álláspontját.

Hasonlóképp a szudétanémet kisebbség képviselői előtt is kijelentette „a magyar kisebbségnek és Magyarországnak több haszna lesz belőle, ha nem kapja meg a revíziót, mintha kierőszakolná azt egy második világháború árán.” A szudétanémet politikusok ezért pacifistának tartották őt.

1938. október 9-én Komáromban megkezdődtek a müncheni egyezmény által előírt magyar–csehszlovák határkiigazítási tárgyalások. Esterházy a magyar és a csehszlovák tárgyalóküldöttséghez címzett levelében három magyar képviselőtársával együtt kérte, hogy a tárgyaláson képviselhesse a csehszlovákiai magyar nemzetcsoporthoz érdekeit, Erre a kiegészítésre azonban sosem került sor. Esterházy tehát érdemben nem tudta befolyásolni a tárgyalások menetét. A szlovák történetírás tévesen állítása ellenére a bécsi döntésben, nem Esterházy érvei, adatai, hanem a budapesti Teleki (kisebbségtudományi) Intézet évek óta készített tudományos előkészítő munkája és érvanyaga játszott döntő szerepet. Esterházy néhány alkalommal ugyan kísérletet tett arra, hogy a magyar és a szlovák küldöttséget a rideg hangulatú hivatalos tárgyalások során, a megegyezés reményében, saját nyitraújlaki kastélyába invi-

tálja, ám erre sem került sor. Hóry András varsói nagykövete erre így emlékezik vissza: „Kánya merev viselkedésén igyekezett oldani Esterházy, és felajánlotta, hogy a magyar és szlovák delegáció részére megszervezz egy olyan programon kívüli ebédet egy közeli kastélyban, ahol kötetlen formában beszélgethetnének egymással a magyar és a szlovák delegátusok, s ezzel is oldva a lég-

kört és előkészítve egy kompromisszumos megegyezés lehetőségét. Ez a találkozó Kánya merevsége miatt nem jött létre.”

Esterházy nem tartotta megfelelő megoldásnak azt sem, hogy a tárgyalások végül is a bécsi döntéssel végződtek. Mint mondta, a szlovákokkal szembeni megfelelő viselkedéssel ezt el lehetett volna kerülni. Bántotta, hogy a tárgyalóasztalok mellől két ellenséges fél képviselői álltak fel, holott a komáromi tárgyalás „kellő tapintattal és jóindulattal” a magyar–szlovák kiegyezés történelmi pillanata is lehetett volna.

A bécsi döntés után 1938. november 11-én került sor Horthy Miklós kormányzó kassai bevonulásának ünnepségeire. A várost

nem ő adta át Horthynak, mivel a város nem volt az övé, s a város hovatartozásáról egyébként is a bécsi döntés rendelkezett. Az ünnepi szónokok között azonban a város választott képviselőjeként ott volt Esterházy János is, aki sokak meglepetésére bejelentette, hogy egyrészt nem távozik az országból, másrészt Horthy Miklós kormányzóhoz fordulva, a nagy nyilvánosság előtt kérte: „Mi, itt maradt magyarok ígérjük, kezét adunk az itt élő szlovák testvéreinknek és velük együtt dolgozunk egy szebb jövőért. Az ideát lévő magyaroktól pedig kérem, hogy az idecsatolt szlovákok nemzeti érzéseit tartsák a legmélyebb tiszteletben, engedjék meg, hogy ugyanúgy élhessenek itt, mint ahogy azt mi magunknak odaát követeljük.”

A Magyarországhoz kerülő szlovákok érdekében elmondott kérése a sokezeres ünneplő tömeg Horthy Miklós kormányzó és a magyar kormány képviselői előtt hangzott el nyilvánosan. Nehéz lenne ettől megfelelőbb alkalmat elképzelni arra, miként hívja fel a figyelmet a magyarországi szlovák kisebbség megoldatlan helyzetére. Az igazság azt követeli, hogy ők „ugyanúgy élhessenek itt, mint ahogy azt mi magunknak odaát követeljük” –mondta, mert tudta a kisebbségi kérdést nem lehet csak egyoldalúan rendezni.

Esterházy azt remélte, az autonóm, majd önálló Szlovákiában tisztább viszonyok közt politizálhat, hisz azokkal kell közös hangot találnia, akikkel „húsz évig becsületes eszközökkel együtt harcoltak” Szlovákia autonómiájáért. Első, az Új Hírek 1939. január 1-i számában megjelent programbeszédének is az volt a lényege, hogy a magyar párt és ezzel együtt az egész magyar közösség bízik a Hlinka-párt auto-

nómiajavaslatának valóra válásában, s abban, hogy a magyarság Szlovákiában, élvezni fogja az új szlovák kormányzat mindenkinek egyenjogúságot” hirdető ígérét. Emlékirataiban Karol Sidor is rámutatott arra, hogy Esterházy, más magyar képviselőkkel ellentétben mennyire bízott a szlovák autonómiában. Pl. Kosík István baloldali magyar képviselő éles szavakkal szállt szembe Esterházy optimizmusával, rámutatva, hogy „a szlovákok soha, egy szóval sem biztosították a magyarok jogainak elismerését az autonómián belül. Ellenkezőleg, fő jelszavuk: »Na Slovensku po slovensky« és »Slovensko Slovákom« azt mutatja, hogy a magyaroknak nincs helyük saját szülőföldjükön. Esterházy olyan autonómiát követel, amelybe a magyaroknak semmilyen joguk nem lenne”.

Esterházy – talán mindezeket a veszélyeket is tudatosítva – programjában kifejtette, bízik abban, hogy a túlnyomórészt katolikus egyházi férfiak által vezetett szlovák kormány politikájában lesz helye „a magyar–szlovák kézfogásnak is”. Ez a várákozása azonban sajnos nem teljesült. A szlovák politikusok magyarokkal szembeni magatartását Ferdinand Ďurčanský fogalmazta meg később írott történelmi munkájában: „...a szlovákok attól féltek, hogy az autonómiatörekvés a magyarok szemében egyet jelent majd a Magyarországhoz való visszatérésre mutató jellel. A magyarokkal való együttműködés ügyében leírtakat és elmondottakat részünkről csupán a csehszlovák politikára gyakorolt nyomás eszközének lehet tekinteni”.

Esterházy talán épp ennek ellensúlyozására vetette papírra 1938-as karácsonyi gondolatit, melyben a béke, a reménykedés és a „realitások” talaján való a szülőföldön maradásra buzdította magyar olvasóit. „Mi a szlovák né-

pet, amellyel most szorosabb közjogi kapcsolatba kerültünk, mindenkor testvérünknek tekintettük, és fogjuk tekinteni a jövőben is... A szlovák nép éppúgy kis nép, mint mi, éppúgy küzdött önállóságáért, szabadságáért, elismeréséért és érvényesüléséért, mint mi. Mi az Istennek megadjuk, ami az Istené, Szlovákországnak ami Szlovákországa.”, majd az 1939. esztendő első napján megjelent szózatában hitet téve a „magyar – szlovák testvériség” mellett, ezt írja: „...a magyar–szlovák testvériséget nyíltan és következetesen tovább hirdetem, annak szükséges voltát vallom, vállalom ezért a célkitűzésért a felelősséget, és annak érdekében szívesen tűröm el az akármelyik oldalról jövő vádaskodást”. Esterházy ugyanezen a helyen az egész szlovákiai magyar kisebbség számára fontosnak tartja, hogy élni tudjon az egymásra utaltság helyzetének felismerésével, s a szlovákiai magyarságot számos esetben is arra szólította fel, hogy nyújtson segédkezet a szlovák nemzetnek minden vonalon, ahol az segítségre szorul.

A magyar–szlovák megbékélés és együttműködés eszméjét azonban súlyosan beárnyékolták az olyan események, mint amilyen a nagysurányi, vagy a kárpátaljai in-

cidens. Esterházy ezen nem könnyen átlátható és értékelhető esetekben magánemberként soha nem titkolta véleményét az illetékes szervek előtt. Nyilvánosan tett nyilatkozataiban azonban a szlovákiai magyar kisebbség vezetőjeként tartózkodott a magyarországi politika nyilvános bírálatától, jól tudva azt, hogy szavait érvként lehet felhasználni a magyar politikai vezetés ellen. Megtette ezt helyette nővére, Esterházy Lujza, aki az Új Hírekben, melynek lapgazdája Esterházy János volt, éles hangú cikkben ítélte el a történeteket.

Külön fejezetét képezi életének a Szlovák Parlamentben folytatott képviselői tevékenysége, ahol Esterházy végig kiszorított helyzetben, afféle „egyszemélyes ellenzékként” volt tagja a szlovák törvényhozásnak. Itt több alkalommal határozott kritikai véleménynyel illetett számos szlovák törvényjavaslatot. Fontosnak tartotta azonban megjegyezni, hogy „bírálatom sosem irányul a szlovák nemzet ellen, hanem csak kiküszöbölni szeretném azokat a módszereket, sérelmeket, jogos panaszokat, amelyek megzavarják itteni békés együttélésünket”. A szlovákság felé tett gesztusként megerősítette azon szándékát, hogy kész bármikor síkraszállni a

Magyarországhoz csatolt szlovák kisebbségi népcsoport jogos kívánságaiért, miként már eddigi is számos alkalommal interveniált ebben az ügyben.

1939 áprilisában az Új Hírek szerkesztőjének adott interjúbán Esterházy határozottan leszögezte: „A nemzetiszocialista programmal semmi közösségünk nincs, és nem is lesz.” Annak, hogy a párt nem alakult át nemzetiszocialista párttá, a következőkben adta meg a magyarázatát: „A nemzetiszocializmus német produktum, amely — mint azt maguk ennek az eszmeáramlatnak alapítói és terjesztői mondják — nem exportcikk, ez csak a németeknek lehet programja és életfelfogása”. Jozef Tiso 1938 decemberében Privigyén elmondott beszédének egyetlen mondata is elégséges magyarázatot adott a magyar kisebbség sanyarú helyzetére: „A magyarok, akik szintén élnek Szlovákiában, irigylük a németektől, hogy annyi jogot adtunk nekik. Ezt válaszolom erre: jöjjenek velünk, ahogy a mi németjeink jönnek, s akkor ugyanannyi jogot fognak kapni”. Esterházy válasza Jozef Tiso beszédére nem sokáig késett: „Mi sohasem irigykedtünk és nem is fogunk irigykedni amiatt, ha egy nemzetiség bizonyos eredményeket ér el. Mi tisztán csak arra szorítkozunk, hogy rámutatunk arra, hogy a magyarság még nem kapta meg azokat a jogokat, amelyeket a németeknek megadtak, de még azoknak a jogoknak sem vagyunk birtokában, amelyeket a bécsi egyezmény alapján a szlovák kormány köteles lesz nekünk megadni...”

Esterházy 1939 húsvétjára írott cikkében ugyanakkor továbbvive a szlovák—magyar viszonyról megfogalmazott korábbi gondolatait, a megbékélést már Közép-Európa biztonsági kérdéseként tűntette fel, és hozzátette, hogy a megbékélés előfeltétele a magyar

kisebbség részéről megvan, hiszen a magyarság mindig is konstruktív módon viszonyult az önálló szlovák államhoz. Szlovákia jóléte és boldogulása viszont attól függ, ha a területén élő minden nép és nemzetiség jól érzi magát s „egyenlő jogok és egyenlő kötelességek felett rendelkezik”. „A magyarság ellen szított mesterséges ellenszenvnek meg kell szűnie” — írta Esterházy, és ha ez a magyar kisebbség magatartásán múlik, akkor „ne legyen hiány a kitartás, a türelem, a becsületesség értékeiben” a magyarság körében. Írásának végén a politikus a magyar kisebbség és a magyar nemzet egészének sorsát a krisztusi igazság oltalmába helyezte.

A magyarsággal szembeni ellenszenv megszűnése érdekében újra és újra a szlovák—magyar egymásrautasítást hangoztatta. Az EMP végrehajtó-bizottsági ülésén kijelentette: „Én az itteni magyarság nevében rögtön teljes nyíltsággal és őszinteséggel jelentkeztem konstruktív munkára. Sajnos, a legteljesebb jóakaratomat, úgy látszik, egyes tényezők vagy meg nem értették, vagy félreértették, mert nem tudom magamnak másképp megmagyarázni azt, hogy helyzetünk itt március óta minden tekintetben lényegesen rosszabbodott. /.../ Ha itt, Szlovákia területén egy ultraszovinista szlovák úgy véli önálló hazájának érdekeit legjobban szolgálni, hogy egy nyitrai, pozsonyi, eperjesi vagy besztercebányai magyarnak a pártjelvényét leszakítja, vagy őt nemzeti érzésében provokálólág sérti, úgy ez az ultraszovinista szlovák éppúgy árt hazájának, mint ahogyan árt az a magyarországi ultraszovinista magyar, aki akár szóval, akár tettel igyekszik a magyarországi szlovákok nemzeti fejlődését megakadályozni vagy gátolni.”

1939. május 12-én, az Egyesült Magyar Párt vezetőségi ülésén, (tehát nem egy szlovák rendezvé-

nyen) többek között a következőket mondotta: „Változatlanul hangsúlyozom, hogy mi a szlovákokkal egy talajból nőttünk ki. Nem hatalmi, de természeti, gazdasági, geopolitikai és hasonló magasabb erők forrasztottak minket, magyarokat, velük egy közösségbe. A magyar és szlovák népnek lelke föltétlenül összhangba hozható, és azt összhangba is kell hozni, mert sok a közös lelki adottságunk. Ha a magyar és a szlovák egymás ellen fordul, annak mindkettő a kárát vallja. Természetellenes és ezért eleve bukásra van kárhóztatva minden olyan törekvés, amely meg akarja bontani a Kárpátok alján egymásra utaltan élő népek lelki és gazdasági közösségét. Ez vonatkozik a magyarok és szlovákok viszonyára is.

Az előadásnak nem célja, hogy elemezze Esterházy szlovák országgyűlésben kifejtett tevékenységét, csupán annyit jegyeznek meg, hogy amikor Esterházy bírálón szolt egy-egy törvényreletről vagy politikai gyakorlati intézkedésről, azt a magyar kisebbség vonatkozásában tette ugyan, de mondanivalója általános érvénnyel bírt. Hisz az olyan Esterházy által bírált intézkedések, mint a koncentrációs táborok rendszere, a propaganda hivatal felállítása, a személyi kultusz, a jogellenes rendőri intézkedések, nemcsak a magyar, hanem a szlovák, német, és más nemzetiségű lakosságot is sújtották. „A magyarokat mélyen sértő és őket — mint az előbb említettem — testi és vagyoni épségükben veszélyeztető kilengések legtöbbszörre sajnos a Hlinka-gárda égisze alatt történnek”, mondta a parlament nyilvánossága előtt. Nem azt állítva, hogy a sérelmek okai a szlovákok, hanem, hogy a Hlinka-gárda. Mindenki tudta, hogy a gárda kegyetlenkedéseinek nem egyedüli célpontjai a magyarok. „Semmi

esetre sem lehet hivatása a gárdának az, hogy egyes tagjai éjszaka köveket dobáljanak gyanútlanul alvó emberek ablakába. Hinni szeretném, hogy ezek a tünetek csak átmenetiek, és hogy be fog következni itt is a józan belátás politikája, mely a „Leben és leben lassen” [azaz: Élni és élni hagyni — M.I.] alapján nyugszik” — mondta Esterházy a zsidó pogromok időszakában.

S szintén nemcsak a magyar lakosság vonatkozásában értelmezhetőek beszédének olyan kitételei is, melyben az új, rendi társadalom bevezetésének szándékát bírálta: „Ebből a gondolatból következik az is, hogy itt az alkotmánytörvény útján nem létesíthető olyan új rend vagy rendszer, mely ellenkeznék az itt élő nemzetek, — legyenek akár szlovákok, magyarok, németek vagy ruszinok, — lelkében évszázadok óta meggyökeresedett és tradícióvá vált gondolatvilággal, vagy ellenkeznék mindnyájunk geopolitikai helyzetével.”

A magyarokat ért sérelmeket is gyakran helyezte a magyar-szlovák kontextusba, pl. a reciprocitás bírálata kapcsán: „Mélységesen fáj lalam azonban, hogy a ma itt velünk, magyarokkal, országszerre tapasztalható bánásmód /.../ inkább eltávolítja egymástól a magyar és a szlovák társadalmat. Ha a magyar kormány is negatívumokkal válaszolna a reciprocitás elve alapján a szlovák kormány negatív lépéseire, akkor mindezt „a végsőig lehet fokozni, ami sajnos éppen az ellenkezőjét fogja eredményezni annak, amire mindnyájan vágyódunk, hogy a két nemzet egymással jó barátságban éljen, és a két ország nemzetiségei meg legyenek elégedve.” Mindez részéről nem fenyegetés vagy zsarolás kívánt lenni, hanem a reciprocitás kérdésében működő eltorzult logika leleplezése.

Nemcsak a szlovák politikai élet alkotóinak szánta azon mondani-valóját is, hogy: „Egy alkotásnak marandóságát nem az biztosítja, ha azt állandóan az ellentétek kiélezésével, mások hátrányára iparkodnak megalapozni, hanem egyedül az, ha azt a mindenképp való munka átfogó ereje és a felebaráti szeretet melegsége hatja át. Amikor mi, magyarok, jövő céljainkat kovácsoljuk, ebből indulunk ki. Nem az a jelszavunk, hogy valaki vagy bárki ellen, hanem min-

denkiért, akivel egy a sorsközösségünk a dunai medencében.”

A Magyar Párt régen várt bejegyzésétől Esterházy János a szlovák politikai magatartás jobbra fordulását várta: „Ez a föld közös hazánk, vállvetett munkával kell tehát hozzájárulnunk ahhoz, hogy közös otthonunk is legyen, ha már a Jóisten egymás mellett jelölte ki földi helyünket, és sorsközösségre ítelt bennünket, azon kell igyekeznünk, mind a szlovák, mind a magyar oldalon, hogy ennek a sorsközösségnek valamilyeni következményét levonjunk és életté váltsuk. A jövő fejlődése ebbe az irányba mutat, és csak ezen az úton lehet eljutni az itt élő népek békéjéhez, megelégedéséhez és közös boldogságá-

hoz.”

A szlovák historiográfia is elismeri Esterházy közbenjárását a Magyarországra került szlovák népcsoport ügyeiben. Neki köszönhető a budapesti Spolok Sw. Vojtecha nevű szlovák katolikus egyesület (és kiadó) létrehozása, a Slovenská Jednota c. hetilap, majd napilap kiadása, a munkából elbocsátott szlovák személyek (ez esetben a több tucatból a több száz főig különböző létszámok ismeretese) újraalkalmazása, a magyarországi Szlovák Párt hivatalos elismerése és más hasonló esetek. A szlovák történetírás Esterházy ezen tettei indítékát csupán a politikai számításban látja, mondván, a magyarországi szlovákok érdekében Budapesten elért eredményekért a pozsonyi kormánynál nyújtotta be a számlát, hasonló intézkedéseket követelve az ott élő magyarság számára. Kár, hogy figyelmen kívül hagyják az Esterházy által 1940. május 7-én a szlovák parlamentben elmondottakat, mely szerint, politikai pályafutása kezdete óta a szlovákokkal való barátságot vallotta, szolgálta és hirdette, és ennek jegyében igyekezett a bécsi döntés után Magyarországra került szlovákok nyilvánvaló sérelmeit is a legjobb tudása szerint orvosoltatni. „Tettem ezt minden feltűnés elkerülésével és nem azért, mintha ezzel politikai tőkét akartam volna magamnak kovácsolni, **hanem a szlovákok iránt érzett teljesen spontán, őszinte barátságból és igazságérzetemből.** Amikor nem igazolt szlovák nemzetiségű vasutasok vagy más állami alkalmazottak, telepések ügyében gyakran és sikerrel eljár- tam, és erről soha senkinek említést nem tettem, ezt természetesnek véltem, mert emberi kötelességet teljesíték, amikor akár egyesek, akár többek érdekében járok interveniálni.”

Erről a közbenjárásról tanúsko-

dik a magyar külügyminiszterhez, Csáky Istvánhoz, 1940 decemберében a magyarországi szlovákok politikai jogai érdekében írott levele, melyben többek között ezt írja: „bizonyítani tudom azt, hogy Kassa környékén, a közművelődési testület titkára, a csendőrök segítségével a szlovák iskolákban elkoboztatta azon szlovák nyelvű tankönyveket, melyeket a magyar kultuskormány megbízatásából a Szt. István Társulat adott ki. Ezek a barmok nem vették észre, hogy olyan könyveket koboztak el, melyeket a magyar kormány rendeltére használtak a szlovák iskolákban. Ilyen és ehhez hasonló példákat sokat tudnék neked bemutatni. Az ilyen csendőr, jegyző vagy szolgabíró, aki nem lát tovább a saját orránál, nem veszi észre, hogy magatartásával milyen veszélybe sodorhatja az országot.” Esterházy tehát Magyarországról, s annak becsületéről beszél, nem a saját érdekeiről, valóságos hídszerpet vállalva fel a magyar és a szlovák kormány között.

A Slovenská jednotát, amely „napilappá válva szolgálja a magyarországi szlovákság ügyét és érdekeit” Esterházy vezércikkben közönte az Új Hírek hasábjain.

1942 augusztusában Esterházy sokadszorra szerepelt a Debreceeni Nyári Egyetemen, ahol előadása végén kéréssel fordult a magyarországi magyar ifjúsághoz: „Arra kérem a magyar ifjúságot, tanulja meg a Magyarországon lakó nemzetiségek nyelvét. Foglalkozzék a nálunk élő nemzetiségek kérdéseivel és nehézségeivel. Csak a nyelven át lehet megismerni nemzetiségeinket, és ez legyen a magyar ifjúság egyik legnagyobb feladata, mert ezzel tud legtöbbet használni a Szent István-i alapokon nyugvó magyar jövőnek.” Több, mint érdekesnek tartom, hogy az előadásról beszámoló Slovenská jednota nem tartotta érdemesnek idézni Esterházy

eme felhívását, annak ellenére, hogy az nagyon széleskörű visszhangra talált az akkori magyar szellemi progresszió soraiban.

Az erdélyi magyarság vezetőinek meghívására Esterházy János 1944 februárjában Kolozsvárott tartott előadást, ahol ugyancsak a szlovák — magyar viszony elemzése töltötte ki mondanivalója jó részét. Többek között tárgyilagosan megállapította, hogy „a szlovák nép vezetőinek egy része azt hiszi ma, hogy fejlődésének az útjában egyedüli akadály a magyarság, és állami jólétét egyedül a magyarság fenyegeti. A Szent István-i gondolatban nem lát egyebet, mint imperialista törekvést, amelynek egyedüli célja, a Duna-medencében élő nemzetiségek leigázása. Ez az indítóoka annak a magyarellenes propagandának, amellyel a szlovák sajtóban, folyóiratokban, könyvekben lépten-nyomon találkozunk”. A háború befejezése után Közép-Európa felépítése csak békés, nyugodt légkörben képzelhető el, nem pedig úgy, hogy az itt élő népekben mesterségesen gyűlölködést, ellenségeskedést szítanak egymással szemben. Ebben a folyamatban a szlovákiai magyarság „a létért folytatott mindennapi munka mellett a magyar és szlovák nép közti megértést szolgálja” és semmi olyat nem tesz, amivel akadályozná a szlovákok államépítő munkáját, vagy ami sértene a szlovák nemzeti önállóságot. [...] Ha a szlovák nép állami önállóságát meg akarja tartani, akkor ezt, felfogásom szerint, csak a magyarsággal való egyetértésben, nem pedig a vele való állandó ellenségeskedésben fogja elérni.”

Peéry Rezső visszaemlékezése szerint, a háború legutolsó idejéig számos antifasiszta szlovák és német lépett be pártjába, hogy ott védelmet és menedéket találjon. Esterházy még ezekben a nehéz időkben is arra törekedett, hogy

„kifinomult érzékenységgel” szolgálja a szlovák - magyar kapcsolatok fennmaradását, mert tudta, hogy a Kelet-Európa birtoklásáért folyó diplomáciai, nagyhatalmi csatában a szlovák népet ugyanolyan veszély fenyegeti, mint a magyart, ezért a veszély ellen védekezni is közösen kell.

A Magyar Néplapban 1944 februárjában megjelenő egyik utolsó írásában is arról írt, hogy „a szlovák-magyar megértés, kiegyezés, egymás kezének megtalálása nem hangulat kérdése, nem szírhang, mely mögött imperialista célok lebegnek, mint azt egyesek egyre gyakrabban szeretik hangoztatni. Annak a politikusnak, aki ebből a talajból sarjadt ki, természetes parancs ez, a táj, a folyók, a lélek parancsa, mely tisztán zeng és megértést hirdet a pillanatnyi légköri zavarok ellenére is. Igen, ki merem mondani, hogy a szlovák-magyar megértés, történelmi szükségszerűség itt, a Kárpátok bércei alatt. /.../ Végezetül talán még annyit: a jövőt az építi helyesen, aki számításba véve az adottságokat, nem gátakat és elválasztófalakat emel, hanem a félreértések kiegyenlítéséhez és a békés együttélés előfeltételeinek megteremtéséhez járul hozzá.

Esterházy János a magyar népcsoport érdekeiért küzdött, szeretete szülőföldjét, hazáját, s magának vallotta a tágabb közép-európai térséget is, s felelősséget érezve annak jelen és jövőbeli sorsáért. A magyar érdekek melletti kiállása azonban soha nem tett őt a szlovák nép ellenségévé, épp ellenkezőleg, tiszta lelkiismerettel állíthatjuk, hogy a felelős magyar politikusok közül kiemelkedik a szlovák nemzet iránt érzett empátiájával, szolidaritásával. Kinyújtott kezét elvetve szlovák barátaink egyik legnemesebb lelkű barátjukat veszítenék el benne, s ez mindannyiunk számára igen nagy kár lenne.

A szlovák igazságszolgáltatás fekete napja

Pontosabb lenne talán inkább sötét évtizedről beszélni, ha a Malina Hedvig-ügy kapcsán akarjuk a Szlovákiában igazságot szolgáltatni rendelt szervek működését jellemezni. Mégis, április másodika szimbolikus dátummá minősült – alacsonyult – az ország történetében. E napon, amikor Katarína Sonderlich Roskoványi ügyész asszony megküldte a nyitrai járásbíróságnak a Zsák-Malina Hedvig elleni vádiratot, a vádlottak padjára nem a fiatalasszony, a családanya került, hanem az egész belülről bomló-rothadó, velejéig romlott szlovák igazságszolgáltatási rendszer. És mögötte a két kulcsfigura: Robert Kalinák belügyminiszter, valamint Robert Fico miniszterelnök.

A vádirat elküldésének időpontja – tehát április másodika – az, ami mindent elárul arról, hogyan is mérik Szlovákiában a tisztességet. Azt, hogy vádemelés lesz az ügy vége, biztosra vehettük, ezen Hedvig sem lepődött meg. A főügyészségi iratismertetéskor maga a vizsgálatot vezető ügyész lebegtette meg ennek „lehetőségét”. Teljesen világos a halogató oka: március 29-én tartották ugyanis a köztársaságielnök-választások második fordulóját Szlovákiában, amelyben a Hedviget egykor lényegében lehozogató Robert Fico miniszterelnök úgymond érdekelt volt... Egy Hedvig elleni vádemelés a két választási forduló között? Ugyan már, ennél akkor már egyszerűbb módja is van az öngyilkosságnak – és ezt Fico nagyon is jól tudta. A vádemelés miatti felháborodás – amint az kerekedett is azonnal, hogy a sajtó hírül adta ennek tényét – nem hiányzott a második körben amúgy sem túl jó esélyekkel induló Ficónak. Az ügyészség a vádirat átnyújtásával egyben kézhez vette a saját bizonyítványát, melyben az áll: „Robert Fico rendszerének ócska prostituáltja vagyok”.

Mint ahogy még a szlovák igazságszolgáltatási rendszer több más szereplője is. Rendőrök, ügyészek, orvosszakértők. Utóbbiak szerepe különösen visszataszító, elég csak arra gondolni, amikor a kétgyermekes családanya utólagos elmeállapot-vizsgálatát kezdeményezték.

Valahol itt telhetett be igazán Hedvignél a pohár. Senki sem lepődött meg, amikor bejelentette: felvette a magyar állampolgárságot és családjával együtt Győrbe költözött. Mert ha magának már nem is tud, de családjának békét és nyugalmat szeretne biztosítani. Egy szlovák rendőrök, elmebeteg elmeorvosok, bárcás ügyészek és szemrebbenés nélkül hazudó politikusok nélküli életet.

Magyarországon talán megadatik neki. Szlovákiában erre esélye sincs. Szlovákia becstelen országgá lett, mert vezetői becstelenségek sorát követik el napról napra saját polgáraik ellen. Nyolc éve üldöznek egy magyarságáért megvert fiatal nőt. Akaratuk ellenére fosztják meg állampolgárságuktól a születésüktől fogva itt élőket, mindegy, hogy diákról, gimnáziumi tanárról, lelkészről, vagy éppen egy százesztendős köztisztviselőként álló pedagógusról van szó. Becstelenség történt akkor is, amikor Szlovákia fittyet hányt korábbi szavára, amit az Emberi Jogok Európai Bírósága előtt folyó perben tett: „A Szlovák Köztársaság kormánya elismeri, hogy a panaszos esetében léteznek bizonyos körülmények, amelyek kétségeket vetnek fel azzal kapcsolatban, be voltak-e tartva a panaszosnak az általános emberi jogok chartája által biztosított emberi és állampolgári jogai”. Így szólt a Radicová-kormány által elfogadott „bocsánatkérő” nyilatkozat. Nem ért annyit sem, mint a papír, amire írták.

A Hedvig elleni vádemelés azonnal komoly tiltakozási hullámmal váltott ki nem csak a felvidéki és az anyaországi, illetve a kárpát-medencei magyarság körében, de felháborodott rajta minden jóérezsű szlovák is. Van ugyanis egy bizonyos pont, amit nem lehet következmények nélkül átlépni. Amikor Fico, Kalinák és az ő kitarítottjaik belemásztak Hedvig családi életébe és közönséges bűnözőként a vádlottak padjára küldték – talán végleg elvetették a sulykot. E sorok megírásakor máris szerveződik a felvidéki közösségi hálókön a tiltakozó mozgalom. Innen már nincs hová hátrálnunk!

Szűcs Dániel

A Nemzetpolitikai Kutatóintézet elemzése az egyszerűsített honosításról

Az elmúlt negyedév kiemelt témái közé tartozott – már csak az áprilisi magyarországi országgyűlési választások miatt is – a külhoni magyarok magyar állampolgárságának és ezzel együtt választójogának (és választási hajlandóságának) kérdése. A Nemzetpolitikai Kutatóintézet még februárban állt elő egy tanulmánnyal, amely e témát járta körül. Az „Állampolgárság, szavazás” címet viselő NPKI-elemzés két hónappal a parlamenti választások előtt vetett számot az állampolgársági törvény 2010-es módosításának, vagyis az egyszerűsített honosítás bevezetésének következményeivel.

A Nemzetpolitikai Kutatóintézetet a 2. Orbán-kormány hívta életre és a budapesti Magyarság Házában, a Bethlen Gábor Alapkezelő (BGA) Zrt. keretein belül működik. Alapfeladata, hogy a kormányzat munkáját tudományos kutatásokkal támogassa, elméleti keretet és háttéranyagokat biztosítson a nemzetpolitika működtetőinek. A Kutatóintézet így tehát

tudományos kutatóintézetként működik, jogvédő központként tevékenykedik, illetve kulturális fórumot biztosít. A Kutatóintézet **felvidéki tagja** Rákóczi Krisztián dunaszerdahelyi politológus, aki a felvidéki magyar politika elemzésével foglalkozik.

Az Állampolgárság, szavazás c. elemzés a – elemzés készítésekor aktuális – tények rögzítésével indul: e szerint 2014. február elejéig 575 000-en igényelték a magyar állampolgárságot, 510 000-en tették le az állampolgársági esküt, és február 5-ig 138 027-en adták le kérelmüket és 118 263 választópolgárt regisztráltak a külhoni választói névjegyzékbe.

A nemzetpolitikáért felelős kormányzati vezetés kommunikációja természetesen egyértelmű sikerként könyveli el az egyszerűsített honosítási eljárás 2010. május 26-án megszavazott, majd a rá következő év január elsejével a gyakorlatban is megindult folyamatát. És ezt a sikert aligha lehet elvitatni: az elszakított országrészek sajnálatosan rövid időre történt visszatérése óta nem volt a

magyar nemzetpolitikának még egy olyan felemelő pillanata (pláne a 2004-es népszavazás árnyékában), mint amikor azon a bizonyos május 26-i napon a nemzet újraegyesítése a hangzatos szavakon túl immáron kézzelfogható valósággá vált.

Ez a nemzeti integráció fogalmazódik meg a „Magyar nemzetpolitika – a magyar nemzetpolitikai stratégia kerete” című dokumentumban, mely – mint a NPKI elemzése kiemeli – az integráció stratégiai céljait adja meg, azaz: a külhoni magyarok integrációja a saját közösségükbe, közösségként az adott államba, valamint az integráció az összmagyar nemzetbe, amelyet az állampolgársági kötelék erősít (a magyar állam, mint a nemzet letéteményese felé). A magyar állampolgárság tehát ebben a keretben a nemzeti identitást (is) erősítő közjogi kötelék.

A tanulmány kitér arra, hogy az előzetes várakozások jóval alábecsülték az érdeklődést a magyar állampolgárság iránt: 2010-ben az elemzők a 2010-2014-es kormányzati ciklus végére 200-400 000-re prognosztizálták az állampolgárságot igénylők számát, ehhez képest jelenleg tartunk 575 ezernél. S ez a szám – amint arra Kutatóintézet is emlékeztet – jóval nagyobb lehetne, ha például Szlovákiában a hatalom nem gördített volna akadályokat az állampolgárság felvétele elé. Azt azonban az elemzés is elismeri, hogy a diaszpórából a vártnál kevesebben érdeklődtek a magyar állampolgárság felvétele iránt.

Érdekes kérdést fejteget a NPKI tanulmánya az autonómiatörekvések és a magyar állampolgárság

kapcsolatát illetően. Felveti ugyanis, hogy „amennyiben előrehaladott és eredménnyel kecsegtető tárgyalások lennének egy szomszédos államban a magyar kisebbség és az adott állam között az autonómia létrehozásáról, úgy a magyar állampolgárok nagy száma esetleg hátráltató tényező lehetne a tárgyalások eredményességét tekintve”. Azt persze a tanulmány szerzője is jó előre leszögezi: az erről folyó vita merőben akadémiai, hiszen a szomszédos országok egyikében sincs még csak nyoma sem a szándéknak a magyar közösségek autonómiájának támogatására.

A tanulmány az országgyűlési választásokon való részvétellel kapcsolatban a határon túli magyar választók legfontosabb hatásának azt tartja, hogy ez rákényszeríti a magyarországi pártokat, hogy politikájukban és kampányaikban hangsúlyosan vegyék fi-

gyelembbe a külhoni magyarságot. Ékes bizonyítéka ennek a saját helyüket is nehezen találó szocialisták kapkodása, ahogy a 2004-ben elárult és megtagadott határon túli magyarokat - immáron választókat - próbálják valahogy megbékíteni (lásd Mesterházy Attila MSZP-elnök bocsánatkérését 2004. december 5-ért, valamint az ellenzéki politikusok megmegszaporodó külhoni látogatósait).

Ami a választások lebonyolítását illeti, a NPKI tanulmánya elsősorban az eljárási-technikai problémákra, „hibalehetőségekre” hívja fel a figyelmet. Az elemzés nagy számú érvénytelenné nyilvánított levélszavazattal számol, tekintettel arra, hogy a levélben szavazás során szigorú feltételeknek kell eleget tenni és hiánypótlásra nincs mód. Ez az előrejelzés utóbb sajnos igencsak pontosnak bizonyult, minden harmadik le-

vélszavazat érvénytelen volt. További nehézséget fog jelenteni a NPKI szerint a levélben szavazásra rendelkezésre álló időszak rövideje, valamint az a tény, hogy több nappal a választás előtt postára kell adni a borítékokat. „Várhatóan szép számmal lesznek olyan szavazatok, amelyek a határidő után érkeznek be” - olvasható az anyagban.

Noha a közvélemény-kutatások szerint a külhoni szavazatok érdemben nem befolyásolják majd a választások végkimenetelét (mindössze 2-3 mandátum sorsáról dönthetnek), szoros eredmények esetén mégis a mérleg nyelvét képezhetik. E tekintetben pedig egyáltalán nem mellékes, hogy a felmérések szerint a külhoni szavazók többsége a jelenlegi kormánypártot preferálja.

Szűcs Dániel

Március idusa a Felvidéken

Piros betűs nemzeti ünnepünkön, a később szabadságharcba torkolló 1848-as magyar forradalom kitörésének 166. évfordulóján megemlékezéseket tartottak szerte a Kárpát-medencében. Így volt ez természetesen a Felvidéken is: talán nem is akadt olyan magyarlakta település a felső végeken, ahol ne tartottak volna legalább egy koszorúzással egybekötött rövid megemlékezést 1848 hőseiről, Petőfiről, Kossuthról, Batthyányról s azokról a tettekről, amelyek azóta nemzeti identitásunk meghatározó elemeivé lettek. A „Mit kíván a magyar nemzet” c. kiáltvány, melyet ilyenkor rendre idézünk s a Nemzeti dal, amit szavalunk, minden magyar léleknek éppoly szerves hozzátartozója, mint az éjszakai égboltnak a csillagok.

Felvidéki megemlékezéseinkről – melyek közül több rendezvényen köz- és kulturális életünk színe-java képviseltette magát – a Felvidék.ma hírportál több tucatnyi részletes beszámolóval jelent-

kezett. Természetesen folyóiratunk sem feledkezik meg nemzeti ünnepünkről - ezúttal olyan ünnepi beszédekből válogattunk egy csokorra valót, amelyekről úgy gondoltuk, feltétlenül méltóak a szélesebb közönség figyelmére is. Mert a belőlük sugárzó haza- és nemzetszereteten túl egyetemes emberi értékeket közvetítenek...

Gál László március 15-én Komáromban, a Klapka szobornál mondott ünnepi beszédet.

Búza Zsolt Rozsnyón, Kun Ferenc pedig Tornalján szólt az ünnepelő egybegyűltekhez. Alább az ő beszédeiket olvashatják.

Gál László: Valami eltört bennünk, valami megtört bennünk

Köszönöm a lehetőséget, hogy itt szólhatok ezen a történelmi helyen, és olyan elődök után, mint Gáspár Tibor, Szénássy Zoltán, Pollák Imre, Jakab István, akik egykor itt álltak, és akiket oly szívesen hallgattunk itt vagy a kated-

ra előtt, megtisztelő, hogy őrútunk ma én állhatok, és hiszem, hogy onnan fentről ma ők is néznek és látnak bennünket. Azokban az időkben még nem kellett könyörögni a diáknak, hogy kislám, kislányom legyél itt, mert ha nem, osztályfőnöki intót fogsz kapni. Amikor még felnőt, vagy éppen deresedő fejjel nem voltunk félő emberek, büszkén tűztük ki a kokárdát, nem féltünk és nem arról szólt az ünnep, hogy minek itt „magyarkodni”.

Valami eltört bennünk, valami megtört bennünk.

Nem kellett hozzá sok, és mára már sikerült arra a szintre süllyedni, hogy kokárdánkat, ha egyáltalán még van, és fel merjük tűzni, kabátunk alatt rejtve takargatjuk.

S ebben az állapotban lehajtott fővel vesszük tudomásul napról-napra hogy gyermekeink, unokáink hazugságok tömkelegét hallgatják az iskolában. Hazudnak népünkről, nemzetünkről, a királyainkról és a magyar forradalom és szabadságharc sem más, mint

vegytisztá hazugság. Földre nézve, megalázkodva tudomásul vesszük, hogy mi, akik több mint ezer éve itt élünk, magyarul álmodunk, nem lehetünk magyar állampolgárok, mert valakik, akiknek egyébként fogalmuk sincs hogy mi az a haza, mi a nemzet, mert őnekik sohase volt, csak mindez hirtelen az ölükbe hullott mindezt megtiltják. Önkényesen jogfosztottá teszik azt, aki mégis megteszi és ez kiderül.

Lehajtott fejjel jövünk ide ki évről évre, mind kevesebben emlékezünk itt. Osonva, mint valami hontalan bűnözők. Az ünnep már nem ünnep. Sokak számára az ünnep egyfajta kötelező kör. Illik kijönni.

Itt tartunk, mert eltört bennünk valami, megtört bennünk valami. Olyan ez, mint amikor a televízióban a kép megáll és egy idő múlva megjelenik a képernyőn, hogy a hiba nem az Ön készülékében van. Ez a jelenség azonban itt és most mégis más. A hiba az Ön készülékében van. Felvidéki magyar! A hiba most a Te készülékében van. Itt a szívedben. Nem véletlen, hogy a Szentírás soha nem az agyat, nem az elmét nevezi meg a gondolatok, a szándék megszületésének helyét, hanem a szívet. A nagy eszmék, a nagy gondolatok, tettek mindig a szívből születtek meg. Az 1848-as szabadságharc és forradalom is szívből született, egy szívként dobbant a magyar szív: legyen béke, szabadság, egyetértés. Ma azonban alig érezni ebből a lüktetésből valamit. Miért?

Elsősorban azért, kedves testvéreim, mert politikai vezetőinktől nem várhatunk semmit. Színt kell vallani.

Lassan 30 éve büszkén szimpatizálunk azokkal a székely testvéreinkkel, akik már hosszú évek óta harcolnak önállósulásukért. Nekünk itt már nem szimpatizálni kellene, hanem cselekedni és ten-

ni. Újra egy magyar szívként dobbanni. És kimondani szavakat, hogy autonómia kell, hogy törölni kell a Benes-dekrétumokat és magyar állampolgárságot a felvidéki magyarságnak jogfosztottság nélkül!

Rég nem mertünk már ilyen dolgokról beszélni. Vajon miért nem? Megtört, eltört bennünk valami. És ez a valami a hit. Megtört bennünk a hit, mely ott volt elődeinknél, a 48-as bátor hazafiaknál és az aradi vértanúknál akik azt vallották, hogy érdemes a hazáért, a jövőért, értetek, értünk meghalni. Hinni, hogy van fölöttünk egy gondviselő Isten. Ez a gondviselő Isten így szól: új szívet adok nektek. Új lelket adok belétek, az én törvényeimet megtartsátok és teljesítétek. Abban az országban fogtok lakni, melyet őseiteknek adtam. Az én népem lesztek én pedig Istenetek leszek. Akkor majd megtudjátok hogy én vagyok az úr. Ez hiányzik sokunkból.

A hitet nem lehet elvenni, csak elveszíteni. Akkor amikor mi magunk mondunk le róla. Én nem mondok le a hitemről. Mert ebben a hitben nincs mit szégyenleni. Tompa Mihály szavait idézve: szívet cserél, aki hazát cserél.

Úgy búcsúzik, ahogy Székely

István 1860-ban Döblingenben Nagypéntek estéjén búcsúzott barátaitól: Boldog feltámadást!

Buza Zsolt: Gyáva népek nincs hazája!

Előfohász: „Az Úr az én kőszálam, váram és megmentőm, Istenem, kősziklám, nála keresek oltalmat. Pajzsom, hatalmas szabadtóm és fellegváram, menedékem és szabadítóm, megszabadítasz az erőszaktól. Az Úrhoz kiáltok, aki dicséretre méltó, és megszabadulok ellenségeimtől. (IIKí 22,2-4)

Textus: Joel próféta könyve 4, 9-12

„Hirdessétek ki ezt a népek között: Készüljetek szent háborúra! Buzdítsátok a vitézeket! Jöjjenek, vonuljanak föl a harcosok mind! Kovácsoljatok kapáitokból kardokat, metszőkéseitekből dárdákat! Mondja még a gyáva is: Vitéz vagyok! Jöjjetek sietve, ti népek, gyülekezzetek ide mindenfelől! Vezesd, Uram, vitézeidet! Induljanak, vonuljanak a népek a Jósáfat völgyébe, mert ott tartok ítéletet minden szomszédos nép fölött.”

Tisztelt Rozsnyói Emlékező Község, Drága testvéreim az Úr Jézus Krisztusban!

Izráelben a háborút megszentelték, azaz a haderők mozgósítását vallásos szertartással kezdték. Az Úr hatalmát mutatja, hogy Ő maga gyűjti össze a vitéz harcosokat. Az ő ereje minden népnél hatalmasabb, mert Ő mint bíró áll fölötte. Ő gyűjtötte össze népünk vitézeit 1848/49-es forradalom idején is. Ő volt az, aki ítéletet tartott egy igazságtalan rendszeren, amely a népek börtönévé lett népek és nemzetek számára. Milyen igaza van I. Rákóczi Ferencnek, aki az Istennel harcol a hazáért és a szabadságért. Sokszor csak a haza és a szabadság érdekel bennünket, de hogy mindezt Isten szerint tegyük, az már számunkra lekicsinylő.

Ma élő emlékezőknek is vissza kell térniük az igaz bíró nagy Úristenhez, aki azt akarja, hogy megtanuljunk összegyülekezni vele. A mi gyülekezésünk néha csak meddő lelkesedés dolgokért, amelyek egyáltalán nem építik közösségünket és nem teszik értékessé és kiváltságossá a mi életünket. Az a közösség, amely nem hittel, reménnyel és szeretettel lelkesedik, az előbb-utóbb kiüresedik. Nincs mit mondania, nincs mit tennie a rábízott közösségért. Azonban akiket Isten Lelke vezérel, azok a szabadság fiai lesznek és átéljük, hogy mi a szabadság. A mi nemzedékünk Isten nélkül csak a szabadság igája alá vonta magát. Nincs mivel dicsekednünk, mert nem az Úrral dicsekszünk.

Az a közösség, amely elindul és komolyan veszi Isten gyülekezését, aki odaáll zászlaja alá, az megtapasztalja, hogy a gyenge és gyáva pillanatában is bátoraként viselkedik. Egyedül Isten ereje által. Bátor lesz, mert bátorítást kapott. Vasváry Pál, jobbágy származású márciusi ifjú nem félt a börtöntől sem, az aradi vértanúk nem féltek a bitófára menni, az ország első felelős miniszterelnöke nem vonta vissza kormányát,

hanem harcolt a szabadságjogokért, mert Istennel az oldalán indult el. Gyáva népnek nics hazája. Isten azonban minden gyávát és gyengét meg tud erősíteni. Tanít bennünket arra, hogy valóban legyen haza, legyen ország, amelyben élni és szolgálni lehet. Ahogy Vörösmarty Mihály fogalmazta meg Szózatában: „Él nemzet e hazán.” Csak a gyenge szereti önmagát, az erős egész nemzeteket hordoz a szívében. (Gróf Széchenyi István) Ahhoz, hogy keresztyén felelős magyar légy, fokozatosan többet kell megtudnod Istentről. Isten ülteti a vágyat a szívedbe, hogy igazán szeress, tisztán és egészségesen harcolj, légy igazságos, és bátor harcos.

Ki ma az igazi vitéz? Aki nem nyereszkedik, hanem szolgál. Aki képes közösségért áldozatot vállalni, mert szereti a gyermekeket, a felnőtteket, a szépkorúakat. Aki gondol Isten szerint való élettel, és teljes Őrá épít. Aki amit kimond, azt meg is cselekszi. Szavai és tettei hitelesek. Ahogyan Makkai Sándor, erdélyi református püspök vallotta a két világháború közötti erdélyi szolgálatáról: „A romantikus, irreális, tétlen és sérelmező magyar magatartással szemben a tényekhez való alkalmazkodást kellett hirdetnem, de nem megalkuvást...” (Makkai Sándor: Szolgálatom)

A héten a tokaji borvidék mentén utaztam a feleségemmel, ahol arra lettem figyelmes, hogy már az összes szőlőtőke meg volt kapálva, a szőlő le volt metszve és fel volt kötözve. Hiszem, hogy amilyen üde márciusi látvány volt ez számomra, mi is ilyen látványos, üde szőlővesszők leszünk, Krisztus, a mi Urunk szőlővesszőjén. Megteremjük a megtérés valódi gyümölcseit. Megteremjük az áldást és a békességet. Megteremjük azt a belső lelki egyensúlyt, amit senki más nem adhat meg, mint maga az Úr.

Isten a történelem Ura és ítéletet tart. Bennünket is megítél, ha nem használjuk ki az alkalmas időt. Imádkozzunk azért, hogy a mi népünknek itt Rozsnyón is legyenek valódi vitézei, akiket Isten igazán oltalmaz és vezet. Ne vak vezessen világtalant, mert akkor az elvakultság mezejére lépünk. Legyenek világos utak, célok, tervek előttünk.

A 1848/49-es forradalom és szabadságharc egy értékítélet volt a nép részéről. Isten is ilyen ítéletet tart majd felettünk, ha ilyen langyosok maradunk a hitünkkel, nyelvünkkel, kultúránkkal és életünkkel kapcsolatban. Langyos magyarra nincs szükség sem Rozsnyón, sem máshol a Kárpát-medencében. Olyan vitézekre számítunk Istennel az oldalunk, akik többet, szebbet, jobbat akarnak népünknek nem haszonlesésből, hanem valódi és odaszánt bibliai értékeket képviselve teszik a dolgukat. Ebben segítsen meg bennünket a Seregek Ura, aki ma, ide ebbe a völgybe, Szörccsey Antal sírjához gyűjtött minket.

Álljon előttünk Széchenyi István, a legnagyobb magyar, bízgató szava, aki azt vallotta életéről: *„Lelkem a mindenható Istennek ajánlom, kit mindig, mint a legfőbb jót forrón imádtam, habár tőle emberi gyarlóságomnál fogva sokszor el is távoztam, amit keserűen sirattam éltemen keresztül, s most is szívszaggatva bánok.”* Bárcsak úgy tudnánk élni, hogy semmit ne kellene megbánni. Bárcsak Isten lenne életünkben az első helyen, hogy valódi érték és valódi mérték lenne számunkra, amikor döntenünk kell hitünkben és magyarságunkban. Ma, amikor a forradalom 166. évfordulóján összegyűltünk, tudatosuljon bennünk: „Akit magyarnak teremtett az Úristen, és nem fogja pártját nemzetének – nem derék ember.”

Igaza van Pál apostolnak, aki így bízgatja fiatal bajtársát,

Timóteust: Vállald velem az együtt szenvedést, mint Krisztus Jézus jó katonája: Egy harcos sem elegendik bele a mindennapi élet gondjaiba, hogy megnyerje annak tetszését, aki harcosává fogadta.” Ámen.

Kun Ferenc: Március 15-én a világ magyarsága ünnepel

1936 tavaszán jelent meg gróf Bánffy Miklós trilógiája: Megszámláltattál és híjával találtattál és darabokra szaggattatol címmel. Ezek a vízőnak ható kötet címek a mi számunkra realitást jelentenek és ebben a szétszórtságban mindig a március tizentötödikét adták azokat az alkalmakat, amikor a világ magyarsága ünnepele. A világban szétszóródott és lecsatolt magyarok. Ünnepele, ahogy hagyták, engedéllyel, ahogy lehetett. Ami a magam mondandóját is egy kicsit megemeli az nem az én érdemem, hanem annak a spirituális együttlétnék szól, akik ilyenkor ünneplőbe öltözve, kitűzve a kokárdát együtt ünnepele. Különösen a Duna TV jóvoltából jó látni ilyenkor, hogy a New Yorki Kossuth szobornál sok százan gyűlele össze, ilyenkor a nagykövet úr szól hozzájuk, miatt Clevelandban az amerikaiak furcsán tekenek arra a néhány tucat ünneplőbe öltözött honfitársukra, akik egy furcsa piros fehér zöld színű rosettát viselnek a kabátjukon, ők így hívják ugyanis a kokárdát, és Sao Paulóban a Magyar Ház homlokzatán a brazil zászló mellé kiteszik a magyar zászlót. A még távolabbi Ausztráliában Sidneyben az ünnep idejére becsuknak a magyar boltok és Buenos Airesben piros-fehér-zöld szalagos koszorú lelik el a 48-as szabadságharc tábornoknokának Cec Jánosnak a szobrát.

De jó látni, hogy mondjuk Kézdivásárhelyen lovas székel fiúk és lányok érkezek ünneplő-

ben Gábor Áron szobrához és legalább két tucat erdélyi városban ilyenkor Petőfi-verseket mondanak, a kalotaszegi magyarok fölmennek a Havasba a Bélesi tóhoz, ahol egykor Vasvári Pál vesztette életét, sírja ismeretlen, ma ezt a völgyet vízzel árasztották el, ilyenkor az emlékezők koszorúkat dobna a vízbe és a magyarvalkói református pap egy csendes imát mond. Ezzel egy időben a segevári hídon Fehéregyházánál a kózák lovasok dübörgését idézik fel a sokfelől érkező magyarok, a hídon ahol Petőfit utoljára látták, aztán eltűnt és mostanra már élete és halála is mítosszá lett.

De jó elmondani, hogy ugyanúgy ünnepele a felvidéki magyarság is. Jó látni, hogy hálás szívvel emlékezek a hősökre, és ilyen alkalmakkor biztos vagyok benne, hogy ott lesznek a megcsonkított pozsonyi Petőfi szobornál, ott lesznek a peredi csatatéren, a somorjai pipagyújtónál, a komáromi vársáncokban, Szőgyénben, Nagysallóban, Léván, Ságón, Losoncon át, akár itt, Rozsnyón át a magyarbódi kopjafáig, majdnem azt mondtam, hogy az ukrán határig, csak hogy az ünnep nem áll meg a határoknál, hanem átkel rajta és ilyenkor Beregszásztól föl Rahóig, Körösmezőig mindenhol a magyar az ünnep nyelve, mint ahogy itt Tornalján is magyarul szól az ünnepi szónok. Nem azért, mintha más nyelven nem lehetne ünnepele, hanem, mert mi ezen a nyelven értjük meg egymást. Ez az anyáink nyelve, ezen

a nyelven írták a Nemzeti Dalt és mi ezzel az örökséggel, ezen a nyelven tudunk legjobban ünnepele.

Ilyentájt szokták megkérdezni ünnepi szónokok, hogy mit üzen nekünk a 166 évvel ezelőtti március 15. Elsősorban azt, hogy voltunk valakik. Hogy amikor Európa élenjáró nemzetei fölkeltek a nemzeti függetlenségért, akkor nem hallgattunk, a legmagasztosabb emberi eszméért a szabadságért fegyvert fogtunk és csak a brutális túlerő tudta ezt a fegyvert a kezünkől kicsavarni. Ez a vereség segített a felnőtté válásban, a nemzetté válásban és most már megtapasztaltuk azt, hogy van erőnk, hogy össze tudunk fogni, hogy az igazságtalanság tud fájni, és ezért lázadni is tudunk. És ez már átvezet 1956-hoz is. És innen most már mi üzenünk, hogy nemcsak voltunk, de vagyunk és ami ebből fakad hogy leszünk is.

Pedig rettenetes a XX. századi veszteségünk. A Piávétől az Isonzónál a Krasznajarszki lágertemetőig, kommunisták, nyilasok áldozatai, kivándorlók, becseheltek, szlovakizáltak, mind megannyi fogaték és mégis innen a mi mai ünnepünkön elmondhatjuk, hogy fájók és nagyok ezek a veszteségek de sokkal jelentősebb az, hogy akár hogy is szétszórattunk, hogy a Don melletti magas fűben alszanak a nemzet legjobbjai, tényleg tudunk egymásról. Hogy a Kárpát-medence majd minden parlamentjében magyar képviselők is ülnek és senkinél a világon alábbvalók nem vagyunk, és azt hogy itt Tornalján 166 év után is vannak magyar emberek, akik virágaikkal ide ballagnak, és odahaza Pesten ezentúl csak olyan kormányok születhetnek, akik kötelességszerűen számon tartják a határon túl rekedt testvéreiket.

(Elhangzott Tornalján a Zoltán kúria udvarán március 15-én)

Felvidék kitüntettjei

Örömteli „kötelezettségének” tesz eleget szerkesztőségünk, amikor az elmúlt negyedévben felvidéki honfitársainknak odaítélt különböző – köztük magas állami – kitüntetések és díjak átadásáról számolhat be. Az már azonban csak a munka közben tudatosult igazán, hogy milyen impozáns e lista, mind a díjazottak számát, mind a kitüntetések értékét tekintve. Az alábbiakban az elmúlt negyedévben elismerésben részesített felvidéki honfitársainkról olvashatnak.

Kossuth-díjat kapott Boráros Imre színművész

Az Országház kupolatermében ünnepélyes keretek között vehette át Áder János köztársasági elnöktől a Kossuth-díjat Boráros Imre színművész, a Komáromi Jókai Színház Örökös Tagja, aki idén ünnepeli 70. születésnapját és egyúttal pályajubileumának 50. évfordulóját.

A laudáció szerinti indoklás szerint „a felvidéki magyar színház és előadóművészet, valamint az egyetemes magyar kultúra határon átívelő, magas színvonalú nemzetközi szintű művelése és terjesztése érdekében végzett” tevékenységéért kapta a rangos kitüntetést. Az átadást követően Orbán Viktor miniszterelnök és Kóvér László házelnök gratulált Boráros Imrének.

Magyar állami kitüntetések felvidékieknek nemzeti ünnepünk alkalmából

Március 15-i nemzeti ünnepünk alkalmából több rangos magyar állami kitüntetést is átadtak honfitársainknak.

Kassán, a Művészetek Házában a Czimbalmosné Molnár Éva fő-

Boráros Imre

konzul asszony által rendezett ünnepi fogadáson hárman részesültek elismerésben.

Madarász László a magyar köztársasági elnök által adományozott *Magyar Érdemrend Tiszti-keresztje* kitüntetést a szlovákiai és magyarországi felsőoktatási intézmények közötti szoros együttműködés kialakítása és fenntartása érdekében végzett munkája elismeréseként vehette át.

Kupec Mihály a *Magyar Arany Érdemkereszt* kitüntetést azért kapta, mert a néptánc és a hagyo-

mányos népi kultúra megőrzése, oktatása, művelése terén végzett munkáját ismerték el.

Szpisák Zsuzsanna a *Magyar Ezüst Érdemkereszt* kitüntetést kapta a Bódva-völgyi magyar közösség fennmaradásáért végzett önzetlen munkája elismeréseként.

Nagymegyeren március 14-én adták át a magyar állami kitüntetések, itt Dr. Balogh Csaba, Magyarország szlovákiai nagykövete adott ünnepi fogadást a kitüntetettek tiszteletére.

Pázmány Péter Magyar Érdem-

Pázmány Péter kitüntetése

rend Tisztikeresztjét kapta. Dunaszerdahely volt polgármestere, a Kortárs Magyar Galéria egyik alapítója részére a Szlovákiai magyarság megmaradásáért és öntudatra ébresztéséért végzett következetes és fáradhatatlan munkája elismeréseként kapta a kitüntetést.

Dr. Élesztős Pál professzor úgyszintén a *Magyar Érdemrend Tisztikeresztjét* vehette át. A Szlovák Műszaki Egyetem Alkalmazott Mechanikai és Mechatronikai Intézetének helyettes vezetője részére sokoldalú tudományos és társadalmi szerepvállalása, valamint a felvidéki magyar tudományos élet kialakítása, fenntartása és az utánpótlás-nevelés terén végzett munkája elismeréseként ítélték oda a kitüntetést.

Keszeli Ferenc Magyar *Érdemrend Lovagkeresztjét* kapta. A költő, író, újságíró részére az egységes Kárpát-medencei magyar kulturális értékek megőrzéséhez való hozzájárulása, valamint a felvidéki magyarság érdekében betöltött krónikás szerepe elismeréseként kapta a kitüntetést.

Dr. Szabó Olga Magyar Arany *Érdemkeresztjét* kapta. Path község polgármestere részére a szlovákiai magyarság megmaradása érdekében végzett kitartó és áldozatos munkája elismeréseként ítélték oda a kitüntetést.

Martényi Árpád okleveles bányamérnöknek, az Esterházy János Emlékbizottság elnökének

odaadó szakmai és közéleti tevékenységéért, valamint a felvidéki magyarság és Esterházy János ügyének lelkes szolgálatáért adományozta Fazekas Sándor vidékfejlesztési miniszter az 1848/49-es forradalom és szabadságharc 166. évfordulóján, március 15-e alkalmából Magyar *Érdemrend Lovagkeresztje* kitüntetést.

Szent István-díj

Március 27-én az esztergomi Vármúzeum Lovagtermében került sor az idei Szent István-díj és

Tamás Ilonka néni átveszi a díjat Kövér László házelnöktől és Bihari Antaltól, a Szent István-díj alapítójától

emlékérem átadására. A Szent István-díjat, amelyet 2002-ben Bihari Antal, az esztergomi Körzeti Televízió vezetője alapított, azok kaphatják meg, akik az összmagyarság érdekében kiemelkedő jelentőségű tevékenységet végeztek. A díjazott kiválasztása közvélemény-kutatás és szavazás alapján történik.

A Szent István-emlékérmeket a Párkányban élő, még mindig szolgálatot teljesítő, sokak által ismert és tisztelt 92 éves **Burián László** pápai káplán – esperes kapta,

méltatását Beér Miklós váci megyéspüspök tartotta. „Nem kell semmi különös tenni, csak szeretetben kell élni” – idézte a püspök Burián László atya szavait beszéde elején. „Bár Esztergomban tanult, de Pozsonyban szentelték pappá, Mindszenty hercegprímás kérésére, hogy az övéi közt maradjon. És Laci bácsi ezt a kérést nagyon a szívére vette, hiszen nem sokkal a pappá szentelése után önként jelentkezett a Sziléziába deportált magyarok lelki szolgálatára. S amikor onnan politikai nyomásra el kellett jönnie, tovább

folytatta az üldözöttek lelkipásztori szolgálatát” – mondta a megyéspüspök. „Laci bácsi soha nem tagadta meg a magyarságát, mindig kiállt mellette. Olyan jó és olyan szép lenne ez a világ, ha sok ilyen ember élne benne, aki minden körülmények közt ember tud maradni” – folytatta a méltató beszédét a püspök, aki szerint a köztiszteletnek örvendő katolikus pap életútja példaértékű a felvidéki magyarság előtt. Burián László atya sajnos, betegsége miatt nem tudott részt venni az ünnepségen,

a díjat Gyurcsó Zoltán, a Nyitrai Egyházmegye helynöke vette át helyette.

A *Szent István-díj*át idén a szlovák állampolgárságától megfosztott, 102 éves **Tamás Aladárné, Ilonka néni** vehette át. Tamás Ilonka néni 1912. május 16-án született Várgedén, Gömör megyében. Már gyermekkorában az volt az álma, hogy tanító lesz. Tanulmányait Várgede után a Római katolikus Szt. Orsolya-rendi Magyar Tanítóképző Intézetben folytatta Pozsonyban. Nagybalogon a Református Felekezeti Elemi Iskolában kezdett tanítani. Ezután következtek az írséges idők, 18 évig nem taníthatott. 1958-ban került vissza Nagybalogra, a Magyar Tannyelvű Alapiskolába. Munkásságáért vasoklevelet, rubinoklevelet, a Szlovák Köztársaság Aranyplakettjét, a Magyar Köztársaság Oktatási Miniszterének Elismerő Oklevelét kapta meg. Miután 2010-ben kérte visszahonosítását, azaz újra magyar állampolgár lett, megfosztották szlovák állampolgárságától. Azóta minden fórumon kifejezi tiltakozását, 2012-ben civil helytállásáért Petőfi-díjat kapott Rimaszombatban, majd átvehette az Emberi Méltóság Tanácsa díját, elsőként a Magyar Becsület Rendet, valamint a Pro Probitate - Helytállásért díjat is.

Esterházy Emlékérem

A Rákóczi Szövetség elnökségének döntése értelmében az Esterházy Emlékbizottság az idei évben Esterházy Emlékéremmel tüntette ki Gróf Esterházy János Szoborért Egyesületet, valamint a Felvidék.ma hírportál szerkesztőségét.

A díjakat az Esterházy emlékünepség keretében adták át Budapesten, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának dísztermében, március 9-én.

Homoly Erzsébet, Szűcs Dániel és Balassa Zoltán az Esterházy emléklapokkal

A **Gróf Esterházy János Szoborért Egyesület** díját annak elnöke, Pékó Zoltán vette át. Az egyesületet 2012. április 26-án hozták létre. Kovács Gergelyné művészettörténész és Pékó Zoltán mérnök kezdeményezésére 13 lelkes tag alakította az egyesületet, amely kimondta, hogy közadakozásból kívánja felállítani Nagy János Esterházy-szobrát Budapesten egy arra alkalmas helyen. Mint ismert, az egész alakos bronzszobrot 2013. május 15-én avatták fel Budapesten, a XII. kerületi Gesztenyés kertben.

Másodikként a **Felvidék.ma** hírportált, mint a szlovákiai magyar sajtó és tájékoztatás ügyeit hosszú idő óta magas szinten szolgáló hírportált tüntették ki, elismerésül a felvidéki magyarság érdekében végzett szolgálataért. A laudációt Batta György mondta, aki úgy fogalmazott: a Felvidék.ma mára a legfontosabb magyar hírforrássá nőtte ki magát Szlovákiában, már csak azért is, mert létezése, - 2006 óta – ez a szerkesztőség közölte a legtöbb, Esterházy Jánosról szóló írást, tájékoztatott a vértanúnkkal kapcsolatos eseményekről, adott teret az életművével összefüggő értekezéseknek. És ez a hírportál állt a legmarkánsabban a magyarság szellemi újrászerveződése, a nemzetegyesítés szolgálatába is.

Pogány Erzsébet

A díjat Homoly Erzsébet, a hírportál főszerkesztője, Szűcs Dániel, a Felvidéki Magyarok folyóirat szerkesztője és Pogány Erzsébet, a portál alapító társulása, a Szövetség a Közös Célokért igazgatója vette át.

Balassi Bálint-emlékkard Kulcsár Ferencnek

Hagyományosan Bálint napján adták át idén is a Balassi Bálint-emlékkardot Budapesten. A helyszín a patinás Gellért Szálló volt a Duna budai partján. A magyar alapítású nemzetközi irodalmi díjat idén már 18. alkalommal adták át – ezúttal a díjazottak között felvidéki alkotót köszönthetünk **Kulcsár Ferenc** személyében.

Kulcsár Ferenc 1949-ben született a bodrogközi Szentesen, jelenleg Dunaszerdahelyen él.

Alap- és középiskoláit szülőfalujában, Királyhelmecen és Kassán végezte, majd tanulmányait a pozsonyi Comenius Egyetem filozófia–magyar szakán folytatta. 1973-tól 1990-ig a pozsonyi Madách Könyvkiadóban és az Irodalmi Szemlében szerkesztőként dolgozott, 1991-től pedig a dunaszerdahelyi Lilium Aurum Könyvkiadó vezetőszerkesztője, s két éven át párhuzamosan a Katedra című lap főszerkesztője volt. 2008 óta kizárólag az irodalomnak, az irodalmi publicisztikának szenteli életét. Versei, esszéi, legenda-feldolgozásai húsz kötetben láttak napvilágot. Munkásságáért hat alkalommal részesült a Szlovákiai Irodalmi Alap nívódíjában, 1991-ben Madách Imre-, 2006-ban Katedra-, 2007-ben Forbáth Imre-díjat kapott, 2013-ban pedig a Magyar Arany Érdemkeresztet vehette át Magyarország köztársasági elnökétől.

Harmónia-díjak – kilenc kategóriában

A Harmónia – Szlovákiai Magyar Zenei Díjat több szervezet és személy együttműködése hozta létre 2011-ben, ezek: Harmónia Szlovákia Magyar Zenei Díj Pol-

gári Társulás, Szlovákiai Magyar Zenészek Egyesülete (SZMAZE), a Szlovákiai Magyar Zenebarátok Társasága, a Csemadok Művelődési Intézete, a Csemadok naszvadi alapszervezete, Lábszky Olivér énekes-dalszövegíró.

Az idei díjat március elsején adták át a kassai Thália Színházban.

A pozsonyi születésű **Csiba Júlia** kapta a *legjobb fiatal énekes, vagy hangszeres muzsikusz díját a hagyományőrző népművészet kategóriában*. Győrben tanult szolfézst és hegedülni. Majd ugyanott a Richter János Zeneművészeti Szakközépiskolában hegedülni, brácsázni tanult és népzeneből is érettségizett. A Lippentő Táncegyüttesben táncolt és szólót énekelt. A Fölszállott a Páva 2012-es vetélkedőjén különdíjban részesült. Tavaly az Ifjú Szívek Hontalanítás c. előadásában szólóénekesként lépett föl. Repertórájában különböző tájegységek népdalait találjuk meg, ám külön figyelmet szentel a felvidéki népdalok elsajátításának és előadásának.

A *legjobb éneklőcsoport vagy zenekar díját, hagyományőrző népművészeti kategóriában* a **Százdi Citeraegyüttes** kapta, mely 1972-ben alakult. Főleg a palóc vidék népzenejéből merítenek.

A *legjobb énekes, vagy hangszeres muzsikusz díját könnyűzene*

kategóriában, a komáromi születésű **Benkó Ákos** lett a díjazott, aki kiválóan gitározik és énekel, valamint számos hangszeren játszik. Fő hangszere azonban a dob és ütősök, de zongorázik is. 13 éves korában nagy feltűnést keltett, amikor a death metal zenét kultiváló Cremation zenekar dobosaként korát meghazudtoló érettségről tett tanúbizonyságot és idősebb zenésztársait mind technikailag, mind zeneiségben magamögé utasította. Különböző stílusú zenekarokban játszott, nagyobb részt a Kor-Zár ütőseként vált közismertté. 2012-ben ő nyerte meg a Jávi Vilmos Jazz Dob Tehetségkutató Versenyt a Budapest Jazz Klubban.

A *legjobb fiatal énekes, vagy hangszeres muzsikusz díja komolyzenei kategóriában* az 1992-ben született **Lovász Bálintot** illette meg a zsűri szerint, aki a Pozsonyi Zeneművészeti Főiskola diákja és rangos nemzetközi versenyeken szerepel. Zongoraművészként számos ifjúsági verseny díját nyerte el.

A *legjobb szólista, kórus, vagy zenekar díjának nyertese komolyzene kategóriában* **Papp László** hárfaművész, aki Pozsonyban született. Szülővárosában végezte a konzervatóriumot.

1998-ban a bécsi Nemzetközi Reinl-Preis Harfaversenyén első

Czajlik József Havasi Józsefnek átadja a Harmónia Életműdíjat

díjat nyert. 2004-től a Bécsi Állami Operaház hárfása és a Bécsi Filharmonikus Zenekar állandó kíséretje. Kamaraegyüttesekkel, szimfonikus zenekarokkal játszik, de szólístaként is fellép. Feleségével, Justina Pappal hárfa-fuvola duót alkot.

A legjobb szólista, illetve zenekar díját világzene, dzsessz, vagy megzenésített vers kategóriában **Bertók István** zongoratanár vitte el, aki Dunaszerdahelyen született. Zongoratanárként és előadóművészként több hazai és külföldi produkció termékeny és virtuóz résztvevője (Kicsi Hang, Pavel Šporcl). Sokszínű tehetség. Szintén a győri Richter János Zeneművészeti Szakközépiskola növendéke, a budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem dzsessz zongora szakán végzett, ahol tanárként is működik.

A legjobb zenekar, csoport díját könnyűzene kategóriában a **Rómeó Vérzik** nevű együttes vitte el. Az ő daluk, a Kalózhajó lett az év dala. A leghíresebb szlovákiai magyar rock zenekar 18 év óta működik. Aktív és elit résztvevője a magyar rockzenei életnek.

Harmónia életműdíjat a kassai születésű **Havasi József**, a Csermely karnagyja kapott, aki 1973 őszén alapította a kassai Csermely Kórust, amelyet a mai napig vezet. 1947-ben született, a magyar általános és középiskola elvégzése után, a pozsonyi Zeneművészeti Főiskolán Godin Imre tanár tanította énekre. Tanulmányai befejezése után a Kassai Állami Színház operatársulatának lett tagja kórustagként, de hamarosan szólístává vált. Tíz éven át a Szent Erzsébet-székesegyház karnagyaként működött. Ebben az időszakban számos zenekari misét mutatott be. Diákként a milánói Scálában is meghívást kapott, de azt nem vállalta. Lokálpatrióta maradt, habár énekelt Csehországban, Ausztriában, Németországban, és Ola-

Helytállás a Bodroghöz magyarságának megmaradásáért-díj átadása Királyhelmecen

szországban. Havasi 1991 óta a premontrei templom egyházkarnagyja. Prózai szerepet is vállalt a Tháliában Szigligeti Ede: II. Rákóczi Ferenc fogságai c. darabban. Hat gyermek édesapja. Mottója: Amíg élek, énekelek!

Bodroghöz magyarságának megmaradásáért-díj

A díjat Királyhelmecen adta át Berényi József, az MKP elnöke, valamint Magyarország kassai konzulátusának vezetője, Czimbalmosné Molnár Éva. A díj-átadóra idén immáron harmadik alkalommal került sor. Bodroghöz magyarságának megmaradásáért-díjat vehetett át a borsi származású Szegedy Mária, aki 1981-től tagja a borsi Csemadoknak, 1986-tól a mai napig annak elnöke, alelnöke a borsi II. Rákóczi Ferenc Társulásnak, a helyi könyvtár munkatársa. 2005-ben az év megbecsült könyvtárosa elismerést kapott. Amint laudációjában elhangzott: „ő egy olyan ember, aki örömét leli a közösségért való tevékenységben”.

A másik díjazott a királyhelmeci Színjátszócsoporthoz, a díjat vezetője Illésné Popália Irén vette át. A

csoport első bemutatkozása több mint 35 éve volt. Számos nagyszerű előadást tudhatnak maguk mögött, több hazai és határon túli versenyen képviselték Királyhelmecet.

Hatvanöt kitüntetett a Csemadok 65. „születésnapján”

Megalakulásának 65. évfordulóját ünnepelte március 8-án a Csemadok a diószegi Tevel szállóban és az Inovatech Művelődési Házban. Az ünnepi rendezvényen, ahol számos határon túli magyar szervezet képviselője is részt vett, eredményes munkásságuk elismeréseként 65 Csemadok-tagot tüntettek ki. A díjazottak, köztük helyi Csemadok elnökök, titkárok, pedagógusok, karvezetők, Kopócs Tibor képzőművész és Szilva Emőke szobrászművész által készített oklevelet és kerámia emléklapokat vehettek át.

A 65 kitüntetett járasként:

Fukári Anna, Bordács Erzsébet - Pozsony

Pomíchal Mária, Danter Ferenc, Sebők György, Martinskyné Vigh Melinda - Szenci járás

Ágh Erzsébet, Csóka Klára, Mik-

A Csemadok-díjasok egy csoportja

Iós Ferenc, Varga László, Végh László - Dunaszerdahelyi járás

Ruhás Teréz, Páczer Tibor, Nagy Szerénke, Gulyás László, Dobosi Margit - Komáromi járás
Botka Ferenc, Suba Anna, Kögler József, Erdélyi Csaba, Végh Piroska, Tóth György - Galántai járás

Mihályi Magdolna, Koczka házaspár, Vanya István, Jurík Borbála, Sütő Imre - Érsekújvári járás

Presinszkyné Szőke Mónika, Csámpai Balázs, Varga Éva - Nyitrai járás

Béres Gábor, Frasch István, Gunyics János, Michlian Etelka, Tóth Emma - Lévai járás

Bombor Ivett, Böjtös Norbert, Farkas Sándor, Kois Szilvia - Nagykürtösi járás

Mag Mária, Gáspár Jolán, Farkas László - Losonci járás

Cerovsky Gyula, Sebők Valéria, Pál Dénes, Mede Margit - Rimaszombati járás

Vezér Klára, Barassó Katalin - Nagyrőcei járás

Bernáth Ferenc, Bernáth Terézia, Ötvös Sándor, Tóth Miklós - Rozsnyói járás

Homolya Éva, Rácz Valéria - Kassa

Pelegrin János, Hadas Katalin, Snyír József, Göröcsös János, Káposztás Csaba - Kassa-környéke járás

Diószeghy Zoltán, Horkay László - Nagymihályi járás

Kocsis Mária, Csicséri Piroska, Szivolics Mária, Tárczy Antal - Tóketerebesi járás

Érsekújvári Magyar Közösségért Díj

Idén első alkalommal osztották ki az Érsekújvári Magyar Közösségért Díjat, melynek kezdeményezője a KultúrKorzó Polgári Társulás. A díj egyfajta köszönet és elismerés azon személyek számára, akik sokat tettek a városban élő magyarság megmaradásáért.

Ez évben az Érsekújvári Magyar Közösségért Díjat **Kleinné Szombath Marianna** kapta, aki a Cirill-Metód utcai Óvodának 34 évig volt az igazgatója. Emellett módszertani napokat szervezett a óvodapedagógusoknak és a Kaszák Lajos Ifjúsági Klub létrehozója. Létrehozta a Napsugár néptáncscsoportot, táncosként, koreográfusként is tevékenykedett, és ő alapította meg a társastáncot Ér-

sekújvárbán. A díjazott 14 karátos aranyból készült 12 grammos, kézzel készített, egyedi, kiöntött pecsétgyűrűt, és a város címerével ellátott kristály-tróféát kapott.

Jókai-díj Vajkai Katalinnak

Februárban Komáromban adták át a Jókai-díjat, melyet a Jókai Közművelődési és Múzeum Egyesület, valamint a Falvak Kultúrájáért Alapítvány közösen alapított. Idén a díjat Vajkai Katalin ekeli alapiskolai tanárnő nyerte, akinek „Jókai Mór és Petőfi Sándor barátsága” című pályamunkáját 17 pályázó közül találták a legjobbnak.

A Jókai-díjat 2006-ban alapították, ötletadója a 2005. decemberében tragikus hirtelenséggel elhunyt Szénássy Árpád volt, aki előtt e díjjal is tisztelni kívának az alapítók.

Ex Libris-díjak

Március 15-én a dunaszerdahelyi Városi Művelődési Központ színháztermében ünnepi gálaműsor keretében került sor az Ex Libris Díjak idei első felvidéki átadására. Az Ex Libris Díj a Magyar Művészetért Díjrendszerbe tartozik, amelyet 1987-ben alapítottak, majd fokozatosan különféle díjakkal bővítettek. A díjat olyan kárpát-medencei magyarok is megkaphatják, akik hazájukban sokat tesznek a magyar művészetért, kultúráért, a magyarság megmaradásáért. A díjazottak:

Boráros Imre Kossuth-díjas színművész a felvidéki magyar színjátzás egyik legsokoldalúbb, leghitelesebb, legkarizmatikusabb

egénisége. Rendkívül termékeny előadói tevékenységével, pódiumművészetével, színházi és irodalmi estjeivel megalkotta a maga egyszemélyes színházát. Irodalmi estjei a vállalásról, a hovatartozásról, a magyarságtudatról, a nemzettudatról szólnak.

A **Dunaszerdahelyi Kodály Zoltán Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola**, amelyben nemcsak a modern kor szellemének megfelelően oktatnak, hanem nagy hangsúlyt fektetnek a gyermekek nevelésre, az életre való felkészítésre is, fontosnak tartják nemzeti értékeink tiszteletét és hagyományaink megőrzését. Diákjaikat arra nevelik, biztatják, hogy soha ne feledjék, hogy magyarok, magyar iskolába jártak, s emlékezzenek arra, hogy az igazi tudás csak anyanyelven sajátítható el, majd akkor is, amikor ők állnak a felelősségteljes döntés előtt, hiszen anyanyelvünk megismerése és megtartása létünk alapja.

A **Dunaszerdahelyi Városi Művelődési Központ**, amely gazdag kultúrműsorokkal és programokkal várja egész évben a látogatóit. Otthont ad az immár hagyományosan évente megrendezendő irodalmi programoknak és a gyermekszínházi csoportok seregszemléjének, a Duna Menti Tavaszaknak is, de közkedveltek a nyári rendezvényeik is. A művelődési központ igyekszik egész évben a legszélesebb rétegeknek biztosítani a kulturált szórakozás lehetőségét, klubestek, előadások, képzőművészeti és fotókiállítások szervezésével is.

Balázs F. Attila költő, könyvkiadó, aki Kulcsár Ferenc laudációja szerint - olyan Kárpát-medencei magyar költő, akinek írásművészete Erdélyben csírázott ki, és a Felvidéken szökött szárba, mintegy húsz verseskötet és prózakötet alakjában. „Olyan költőt és író-t köszöntünk, aki belső szenvedéllyel „egyre az elveszni, el-

merülni akaró szót, az Igét menti, aki felfedezni és megélni akarja a létet, a teljes életet, s azon túl a lelket is, mert tudja, hogy az Út, amelyen az Ember jár, nem egyéb, mint a Lét, s ez a Lét maga az Ember”.

Fibi Sándor nyugalmazott pedagógus is, aki az áldozatkész, odaadó, hivatását szerető, elkötelezett, csupa nagy betűvel írt tanító prototípusa, aki tarsolyába kapta ezt a talentumot, és élete eddigi

hatvanhét esztendejében méltó módon élt vele minden körülmények közt.

Brogyányi Mihály helytörténész Oriskó Norbert újságíró méltatta, aki laudációjában elmondta, Brogyányi Mihály, mindannyiunk Misije nem egyszerű helytörténész, jóval több annál, nyugodtan nevezhetjük Pozsony élő enciklopédiájának. „Noha Pozsony a specialitása, tevékenysége sokkal szerteágazóbb. Szinte nincs is a történelmi Magyarországnak olyan helye, amelyről ő ne hallott volna, emberek százait ismertette meg a Kárpát-medence és Közép-Európa csodálatos helyeivel” – mondta Oriskó Norbert.

A **Kicsi Hang** verséneklő együttes. „Azért szeretjük a Kicsi hangot, azért dúdoljuk, füttyöljük, tapsoljuk, zengjük, mert mindegyik dal megérint. Előcsalogatja a szív legmélyebb zugaiban rejtőző érzelmeket, könnyeket fakaszt és szárít, kacajra csiklandoz” – hallottuk többek közt a Kicsi Hang méltatásában.

A **Vámbery Ármin Magyar Tan nyelvű Gimnázium**, amely a kétezres évek elején a legjobb gimnáziumok közé került. „A gimnázium a szlovákiai magyar ifjúság oktatása, képzése és nevelése terén példaértékű eredményeket ért el, amelyben támogatást és hitet adhat valamennyi szlovákiai magyar oktatási intézmény számára” – hangzott el egyebek mellett a méltatásban.

Hecht Anna, a somorjai Híd vegyeskar vezetője, akinek tevékenységét Koncsol László író méltatta. „Hecht Anna 1972-ben alapította első kórusát, a somorjai gimnázium lánykarát, majd 2000 óta átvette a Híd vegyeskar vezetését, amely eddig mintegy négyszáz kórusművet adott elő, s az évek során számos hazai és külföldi vendégszereplésen vett részt. Hecht Anna vezényletével a Kodály Napokon Galántán kétszer nyert a kórus ezüstkoszorút, egyszer pedig, 2005-ben aranykoszorús minősítést” – hangsúlyozta Koncsol a méltatás során.

Ipolyságon rendhagyó pedagógusnapi ünnepség keretén belül osztották ki az Ex Libris – Magyar Művészetért Díjat.

A **Szondy György Gimnázium** megalakulásának századik évfordulója alkalmából érdemelte ki a díjat. Molnár Imre, a gimnázium egykori diákja laudációjában felvázolta a száz év főbb sorsfordító eseményeit. „Az iskola sikeresen őrt áll két kultúra határán, megőrizve a környék hagyományait. Még a vészterhes időkben is tolerancia iskolája volt a gimnázium” – hangzott el a díjátadáson. Kitért arra, hogy a gimnázium igazi iskola a határon, a lét s nem lét határán. Pozitív hagyatéka méltóvá teszi a fennmaradásra, jeles példát mutatva az idejárom diákoknak. A **Fegyverneki Ferenc Közös Igazgatású Katolikus Iskola** tavaly ün-

nepelte megalakulásának huszadik évfordulóját. Ez alkalomból kapta meg az elismerést. Zolczer György atya, az iskola volt diákja méltatta a díjazott katolikus iskolát. „A tökéletes és teljes bölcsesség maga az Isten. Az oktatási intézmény nem fél ezt a hitét megvallani. Erre tanítja a diákokat, a bölcsesség kezdete az Úr félelme. Nemcsak tudást, hanem bölcsességet is közvetít, tanítás mellett nevel is” – fejtette ki az atya. A kitüntetést Pálffy Dezső, az iskola-központ igazgatója vette át.

A Szondy György Gimnázium nyugalmazott magyartanárát, **Vass Ottót** javasolta az Ex – Libris Díjra. A főiskola elvégzését követően az iskola tanára lett, 1963-ban megalapította a József Attila Irodalmi Színpadot, melyet több mint három évtizeden át vezetett. Számtalan elismerést szerzett az évek alatt. Vass Ottó a szlovákiai magyar szavalóművészet élő legendája, mondta köszöntőbeszédében Petrezsél Zsuzsa. A versmondásról hiánypótló kézikönyvet is írt, melyben a tapasztalatait írta meg.

Píri Lajos a Fegyverneki Ferenc Közös Igazgatású Katolikus Iskola egykori igazgatója kapta meg az intézmény pedagógusainak ajánlásával a díjat. Píri az ipolysági gimnáziumban érettségizett. Az egyetemen matematika-fizika szakos tanári oklevelet szerzett. Stúdiumot követően visszatért a városba, ahol nyugdíjba vonulásáig tanított. A kilencvenes évek második felétől egy évtizeden át vezetett az egyházi oktatási intézményt. „Tíz év alatt biztosította az iskola fennmaradását. Megteremtette annak feltételeit, hogy fiatal kora ellenére ismert és elismert legyen az iskola. Pályafutása alatt számtalan olyan embert nevelt ki, aki a felvidéki magyar nemzet meghatározó személyei lettek” – fogalmazta meg a laudációban Pálffy Dezső.

Az Ipolysági Szakközépiskola pedagógusgárdája **Danis Ferenc** egykori igazgató, jeles helytörténészt jelölte az elismerésre. Bugyi István az iskola jelenlegi vezetője méltatásában jelezte Danis humánus mivoltát. Évtizedekig sikeresen vezette a szakközépiskolát, az igazgatósága alatt jelentős fejlesztésekre került sor az intézményben. „Danis Ferencben, egy őszinte, jóindulatú nagy tudású

elhivatott vezetőt ismerhetünk meg. Tevékenységében mindig szem előtt tartotta az iskola tanárainak és diákjainak az érdekeit” – summázta Bugyi István.

A zselízi Comenius Gimnázium tantestületéből **Gubík Mária** kapta meg a díjat. Több mint három évtizede oktat a gimnáziumban. Magyartanárként számtalan sikert ért el növendékeivel a szavalóversenyeken. „Minden nap próbálja azt a tüzet, azt az elhivatottságot átadni a diákoknak, ami őt jellemzi” – szólt Cserba Katalin méltatásában.

Az ipolysági Pongrácz Lajos Alapiskola egykori igazgatója, **Lendvay Tibor** részesült az elismerésben. Mint Lészko Katalin iskola igazgatója elmondta, a díjazott közéleti tevékenysége kiterjedt, számtalan civil szervezet alapító tagja. Több publikációja jelent meg a pedagógus tematikában. Jelentős a szerepe a Pedagógus Fórum szerkesztésében. Országos irodalmi vetélkedőt szervezett az ipolysági intézmény falai között, emellett a honti pedagógusoknak is rendezett szakmai

tanácskozásokat. „Pályafutása során fontosnak tartotta a tanulók nemzeti öntudatra való nevelését, a magyar iskolák pedagógusainak az önszervezését” – állt a méltatásban.

Az ipolybalogi Ipoly Arnold Alapiskola **id. Molnár Barnabást**, az intézmény volt igazgatóját díjazta. A nyugalmazott tanár a pályáját a Nagykürtösi járásban kezdte, a hatvanas évektől oktatott Ipolybalogon, több mint ötven évet töltött a katedrán. Szakmai továbbképzéseket tartott a járás magyar nemzetiségű matematikatanároknak. Közéleti tevékenységet fejtett több helyi szervezetben is.

Az ipolynyéki Balassi Bálint Alapiskola **Kossuth Mária Magdolna** tanárnőt terjesztette fel a kitüntetésre. Az ipolysági érettségít követően Nyitrán szerzett magyar-szlovák tanári oklevelet. Friss diplomásként a Nagykürtösi járásban került, 1980 és 2005 közt volt az ipolynyéki intézmény oktatója. „Emberszeretettel kivívta a kollégák elismerését, valamint a szülők és gyermekek szeretetét. Generációk egész sorát tanította anyanyelvére, a magyarság büszke vállalására” – mondta beszédében Jusztin Imre az ipolynyéki intézmény vezetője.

Apa Vilmos az ipolyszakállosi alapiskola volt igazgatója vehette át a díjat. Az ipolyszakállosi születésű Apa Vilmos Ipolyfödemesen kezdett tanítani, 1965-től oktatott Ipolyszakálloson. Munkásságát szakmai igényesség jellemezte, aktív tagja a szülőfaluja társadalmi életének. A helyi énekkar vezetőjeként nagy sikereket aratott a csoporttal. Éveken át népdalverseny szervezőjeként is tevékenykedett. Jelenleg a helyi evangélikus egyházközség kántora.

Az alapítvány felvidéki kuratóriuma két személyt javasolt az elismerésre. **Dolník Erzsébetet** Kiss Beáta méltatta. Mint hangsúlyozta, a jó tanár személyét nehéz

Az év praxisa a Kárpát-medencében

Egy pozsonyi orvos, dr. Mátéffy Izabella is elnyerte „Az év praxisa a Kárpát-medencében” címet. A díjat 2014. április 2-án Budapesten az Emberi Erőforrások Minisztériumának dísztermében vette át Beneda Attila helyettes államtitkártól és Balogh Sándortól, az Országos Alapellátási Intézet igazgatójától. A díjat a páciensek ajánlása alapján egy szakmai zsűri javasolja, akik az ajánlások közül összesen 10 magyarországi és 10 határon túli orvost választanak ki, akikre ezután a nagyközönség is szavazhatott interneten.

Beneda Attila helyettes államtitkár dr. Mátéffy Izabellával és Dobos Évával a kitüntetés átadása után

Az Igaz Ügyért Díj

E díjat idén alapította a II. Rákóczi Ferenc Polgári Társulás s elsőként a Fejedelem születésének 338. évfordulójára emlékező ün-

nepség keretei között adták át. A megemlékezést Borsiban, Rákóczi szülőházának udvarán tartották március 30-án. A díjat első alkalommal Sátoraljaújhely polgármestere, **Szamosvölgyi Péter** vehette át a sok éves önzetlen támogatásért, amit a magyarországi város önkormányzata és ő személyesen is nyújtott Borsinak illetve a polgári társulának. Legutóbb épp a Nagyságos Fejedelem szobrának felújítására.

Pedagógusok díjazása Rozsnyón

A XX. Szlovákiai Magyar Pedagógusok Országos Találkozóján Rozsnyón idén is gazdára talált Felvidéki Magyar Pedagógus Díj és a Szlovákiai Magyar Pedagógus Díj öt kategóriában.

A Felvidéki Magyar Pedagógus Díjat Szanyi Mária kapta. A Szlovákiai Magyar Pedagógus Díjat öt kategóriában osztották ki. A tehetségek felkarolásáért és gondozásáért: Berta Ilona Duna utcai Alapiskola és Gimnázium (Pozsony); Lacza Aranka Kossányi József MTNYAI és Óvoda (Szentpéter). Pedagógus Életpálya Díj: Nanásky Ildikó, Művészeti Alapiskola (Komárom); Ziman Ágota, Szombathy Viktor MTNY Alapisola (Feled).

A kiváló módszertani nevelési, szakmai és tudományos eredményekért díjat kapta Gubík Mária a Comenius Gimnázium tanárnője (Zselíz). A szlovákiai magyar nyelvű oktatást támogató tevékenységért: Gúgh Béla, nyugdíjas, Prékop Mária Fábry Zoltán Alapiskola és Szakközépiskola (Rozsnyó). Az óvopedagógusok részére kiváló módszertani és nevelési eredményekért kitüntették Perjéssy Ágnes (Kassa) és Trenčík Katalint (Komárom, Eötvös utcai óvoda).

A díjazottaknak gratulálunk!

megfogalmazni: „egy biztos, hivatással példát mutatnak a környezetüknek, az ifjú generáció számára követendő.” Dolník Erzsébet életét a szlovákiai magyar oktatásnak szentelte. A laudációban elhangzott, a felvidéki magyar nemzetstratégia fontos része az oktatás, mely a magyar identitás megalapozása volt, ezt válna a díjazott is.

Újváry László lévai születésű pedagógus, színházrendező. Pályafutása során a Lévai járás több magyar településén is megfordult. Oktatás mellett mindig is szívügyének tekintette a versmondást és a színjátszást. A rendszerváltást megelőzően eltávolították a katedrától, ám a színjátszást ekkor is folytatta, mondta Török Alfréd a méltatásban. Léván létrehozta a Bárka Színpadon, mely jelenleg is nagy sikerrel játssza darbjait. Számtalan díj tulajdonosa. „Újváry László irodalmi tevékenységét, a tanítót a Lévai járásban szinte mindenki ismeri. Ám megköszönöm, neve munkásságával együtt ismert és elismert Pozsonytól Ágcsernyőig” – mondta végezetül a méltató.

Az Ex-Libris-díjak odaítélése folyamatos, Felvidéken legközelebb májusban kerül sor díjátadásra Rimaszombatban.

Együtt a nemzet: először vehettek részt határon túli magyarok az országgyűlési választásokon

2014. április hatodikán országgyűlésiképviselő-választásokat tartottak Magyarországon. A tény, hogy e választásokat történelmi jelentőségüként értékeljük, nem e napon vált világossá, nem az eredmények tették azzá – bár, mint látni fogjuk, e tekintetben is kiérdemeli e jelzőt. 2010. májusában, amikor az újonnan felálló, kétharmados nemzeti oldali többséget bíró törvényhozás az elsők között határozott a történelmi igazságtétel egyik első lépéséről: a határon kívül rekedt magyarok magyar állampolgárságának visszaadásáról, új fejezet kezdődött a magyar nemzetpolitikában. Az egyszerűsített honosítás 2011. január elsejei megindulása óta százezrek lettek vagy maguk újra magyar állampolgárok, vagy szerezték meg felmenőik „jussát” és kapcsolták magukat közjogi kötelekkel is az anyaországhoz.

Állampolgárság: közjogi és lelki kötelék egyben, s csak aztán jogok és kötelezettségek összessége. Április hatodikán jött el az ideje annak, hogy az utóbbiak kerüljenek sorra: nemzetünk történelmében először került sor arra – a trianoni szétszakítástól óta – hogy az anyaország határain kívül rekedt nemzetrészek magyar állampolgárságot szerzett tagjai eleget tehettek demokratikus

kötelezettségüknek. És szavazatukkal nem csak szavakkal, de tettekkel is beleszólhattak az anyaország sorsának, jövőjének alakulásába. Volt, ahol ehhez több kellett egy rövidebb-hosszabb sétánál a legközelebbi szavazóhelyiségig vagy épp a postáig. Volt, ahol bátorság is szükségeltetett, ahol a retorzióktól való félelem légköre lengte be az egyébként az időjárás által is kegyelt napot, a magyar demokrácia ünnepét. Ez a hely – természetesen – Szlovákia, ahol büntetett cselekedet egy szövetséges, szomszédos, baráti állam felé szoros kötelekeket létesíteni. De erről majd még később.

Április hatodikán immáron nem csak Magyarország, hanem a magyar nemzet választott. Megválasztotta azokat a személyeket, akik a következő négy évben az ország hajóját reményeink szerint jó szellelkel a biztos partok felé kormányozzák s akik a nemzeti újraegyesítés programját tovább írják és végrehajtják.

Alábbi összeállításunkban a rendszerváltást követő hetedik demokratikus parlamenti választások legfontosabb tudnivalóit, tényadatait foglaltuk össze – nem tagadva a felvidéki szemlélő sajátos nézőpontját, látásmódját.

Választások – új szabályok szerint

A 2014-es parlamenti választásokra hatályba lépő új választási törvény számos alapvető változást hozott a magyar választójogi szabályozásban.

A legszembevetőbb változás – amire már hosszú évek óta komoly társadalmi igény mutatkozott – az országgyűlési képviselők számának radikális csökkentése. A – sajnálatos módon – alig tízmilliószámú országnak eddig 386 parlamenti képviselője volt, vagyis 25 ezer emberre jutott egy képviselő, ami Európában példátlan „nagyvonalúságnak” számított. Az új rendszerben a parlamenti képviselők száma 199-re csökkent. És ehhez ráadásul jócskán szigorodtak még az összeférhetlenségi szabályok is: a továbbiakban ugyanis parlamenti képviselő nem tölthet be polgármesteri vagy önkormányzati képviselői tisztséget. Ez jelentős átrendeződést hozott a törvényt módosító kormánypártban is, hiszen számos polgármesterük ült eddig a parlamentben, akiknek most választaniuk kellett, miként folytatják tovább politikai pályafutásukat. A Fidesz alelnöke, Debrecen polgármestere például az országos ügyeket választotta és búcsút mondott a cívis városnak,

ahogy Rogán Antal Fidesz-frakcióvezető is másra bízta a budapesti Belváros vezetését.

A jelöltállítás szabályai is változtak: immáron nem ún. kopogtatócédulák gyűjtése zajlott (számos visszaélésre adva lehetőséget), hanem ajánlóíveken javasolhattak képviselőket a választópolgárok a lakóhelyüknek megfelelően. Számbeli korlátozás nem volt, vagyis bármennyi jelöltet támogathattunk, de ugyanazon jelöltet csak egy aláírással. A jelöltté váláshoz ötszáz ilyen választói aláírásra volt szükség, ami nem számított komolyabb kihívásnak. Ennek köszönhetően országos szinten több mint 1500 egyéni képviselő közül választhattak a polgárok...

Az új választójogi szabályok törlték a kampánycsend intézményét, amely – mint bebizonyult – teljesen fölösleges és értelmetlen szabályozás volt a korábbi években. A szavazás napján is lehetett tehát kampányolni, kivéve a szavazóköröktől számított 150 méteres körzetet, mindez azonban sehol nem okozott semmiféle problémát.

Idén először a választások egyfordulósak voltak, vagyis az ország 106 egyéni választókerületében (mind a kerületek száma, mind azok területi megoszlása jelentősen változott) az a jelölt jutott a törvényhozásba, aki megszerezte a szavazatok többségét, függetlenül attól, milyen aránnyal. Az egyéni képviselők mellett egy országos pártlistára lehetett szavazni (a korábbi megyei lista helyett).

A legnagyobb szimbolikus jelentőséggel bíró változás az, hogy ezúttal a külföldi magyarok, vagyis a Magyarországon lakcímrel nem rendelkező magyar állampolgárok is részt vehettek a voksoláson. Ők értelemszerűen egyéni jelöltekre nem, csak országos pártlistára szavazhattak, mégpedig levélszavazat

útján. Orbán Viktor régi-új miniszterelnök a választások estéjén tartott győzelmi beszédében külön is megemlékezett erről: április hatodik napjának legfeljebb tényének nevezte, hogy a külföldi magyarok is szavazhattak a választásokon.

Magyarország választott: jöhet a harmadik Orbán-kormány

Április hatodikán reggel hat óra körül nyíltak meg a szavazóhelyiségek a több mint nyolcmillió választópolgár előtt. Este hétig lehetett szavazni. Az átszavazások miatt több helyen hosszú sorok alakultak ki, de este kilenc órára mindenütt be tudták fejezni a voksolást.

A választásokon a szavazásra jogosultak 61,2 százaléka jelent meg. A szavazatok 98,9 százalékos feldolgozottságánál a következő eredményekről lehet beszámolni:

A pártlistákat tekintve a Fidesz-KDNP az egyértelmű győztes, a szavazatok 44,46 százalékal. A baloldali összefogásként avagy „kormányváltó” erőként magát keltő pártcsoporthoz 26 %-ot kapott, ami a baloldal totális leszereplését jelenti. Morális értelemben is, ugyanis a választások estéjén a pártok vezetői azzal „büszkélkedtek”, hogy nem gratulálnak a győztesnek, amint az általában civilizált országokban egyébként bevett szokás. Bajnai Gordon, az Együtt PM vezetője a „kormányváltók” súlyos kudarcaként értékelte az eredményt, Gyurcsány Ferenc pedig – láthatóan nehezen túrtörtetve ma-

gát – kijelentette: morális és történelmi értelemben nem tartja legitimnek Orbánék győzelmét és az „ő országát” nem tekinti a saját országának.

Harmadik helyen végzett a Jobbik a maga 20,6 százalékal, mivel azonban önálló pártként indult, a radikális párt tekinthető jelenleg Magyarország második legerősebb politikai pártjának.

Bejutott még a parlamentbe az Lehet Más a Politika (LMP) is 5,27 %-kal, vagyis épphogy csak. Ahogy Schiffer András elnök találon megfogalmazta: átcsúsztak a tűfokán.

Ami az egyéni választókerületeket illeti, a választások másnapján (lapzártánkkor) a 98 százalékos feldolgozottságnál a 106 egyéni körzetből 96-ot nyert meg a Fidesz. Rátérve az ország választási térképére, látványosan narancsba borult Magyarország. A Fideszen kívül csak a baloldali összefogásnak sikerült egyéniben nyernie, mégpedig jelen állás szerint tíz körzetben (egy miskolci, egy csongrádi és nyolc fővárosi választókerületben). Ezek közül a fővárosi 18. kerületi evk. több mint kétséges, hiszen itt néhány szavazat csupán a különbség a kormánypárti és baloldali ellenzéki jelölt között, ami pedig a kétharmadot illetően a mérleg nyelve lehet.

A kétharmadhoz 133 képviselőre lenne szüksége a Fidesznek, ami e sorok írásakor komolyan esélyes. A baloldalnak 38, a Jobbiknak 23, az LMP-nek 5 képviselője lesz várhatóan az új Országgyűlésben. Ennek összehívása egyébként Áder János köztársasági elnök joga és egyben kötelessége, mégpedig a választások napjától számított 1 hónapon belül. A nemzetiségi listát állító magyarországi nemzetiségek képviselőit ugyan nem, tanácskozási joggal bíró szószólót azonban valamilyen nyien bejuttattak a parlamentbe – ez is új eleme a magyar képviselői demokráciának.

A nemzet választott: levélben szavaztak a határon túli magyarok

Mint korábban idéztük is, Orbán Viktor a választások legfőlegképp tényének nevezte a határon túli magyar állampolgárok részvételét. Hasonlóképpen nyilatkoztak a választáson részt vevő külföldi magyarok is, akik büszkén adták le voksukat a nekik szimpatikus pártokra. Ezt az örömet csak részben tudta beárnyékolni a tény, hogy Szlovákiában a félelem és gyanú árnyéka vetült a voksolásra. A felvidéki magyar állampolgárok többsége nem is merte szavazatát a szlovák postára bízni, ahogy a külképviseleti voksolást sem tartotta jó ötletnek (okkal, hiszen az interneten terjedő képek tanúsága szerint a szlovák illetékesek gondot fordítottak a külképviseletek környékének fokozottabb megfigyelésére...). Így többen Magyarországra mentek át szavazni, köztük a 102 éves Tamás Ilonka néni is, aki a tőle megszokott frissességgel és optimizmussal s nem különben büszkeséggel adta le szavazatát az anyaországban.

Ami a levélben leadott listás szavazatok tényadatait illeti, a Nemzeti Választási Iroda által közzétett információk szerint az alábbiakról tudunk áttekintést adni:

A levélben szavazók névjegyzékében szereplő választópolgárok száma összesen 193 793 volt. Érvényes szavazási irat (vagyis az a bizonyos levélcsomag) 87 972 szavazótól érkezett (45,39%). Az érvényes szavazási iratokban lévő szavazólapok száma 63 079, tehát az eltérés a szavazási iratok számától – 24893 volt. 107 szavazólap volt érvénytelen a 62 972 érvénnyel szemben.

A levélben szavazók az alábbiak szerint szavaztak bizalmat a magyarországi pártoknak:

- Fidesz-KDNP: 60 059 szavazat (az összes 95,37 százaléka)
- Jobbik: 1457 szavazat (2,31 %)

- MSZP-Együtt-DK-PM-MLP: 777 szavazat (1,23 %)

- LMP: 274 szavazat (0,44 %)

- Zöldek Pártja: 121 szavazat (0,19 %)

- Sportos és Egészséges Magyarországért Párt: 66 szavazat (0,1 %)

- KTI (Szili Katalin pártja): 39 szavazat (0,06%)

- Szociáldemokraták: 32 szavazat (0,05 %)

- Munkáspárt: 25 szavazat (0,04 %)

- JESZ (volt MDF): 21 szavazat (0,03 %)

- A Haza Nem eladó Mozgalom Párt és a Független Kisgazdapár egyaránt 18 voksot kapott (0,03 %)

- Együtt 2014: 16 voks (0,03 %)

- Összefogás: 13 voks (0,02 %)

- Új Dimenzió Párt: 11 szavazat (0,02 %)

- Magyarországi Cigány Párt: 11 szavazat (0,02 %)

- Seres Mária Szövetségesei: 9 szavazat (0,01 %)

- Új Magyarország Párt: 5 szavazat (0,01 %)

A többi pártlistára egyetlenegy levél-szavazat sem érkezett. Érdekes lehet még talán, hogy a magyarországi Szlovák Lista (nemzetiségi lista) 981 belföldi szavazatot kapott (0,02 %). A KSH adatai szerint 2011-ben 29647-en vallották magukat szlovák nemzetiségűnek Magyarországon, számuk azonban en-

nél a kutatások szerint jóval több. A szlovák lista mindenesetre nem eredményezett parlamenti mandátumot, szószólójuk azonban lesz az új törvényhozásban.

Ahogy a világ több országában, úgy Magyarország szlovákiai külképviseletein is leadhatták szavazatukat, akik erre irányuló szándékukat időben jelezték. Szlovákiában két külön urnába kerültek a szavazatok: azok a magyar állampolgárok, akik rendelkeznek ugyan magyarországi lakóhellyel, de a szavazás napján Szlovákiában tartózkodtak (128-an regisztráltak előzetesen), egy külön erre a célra rendelt urnába dobhatták szavazatukat. Összesen 51-en voltak. Egy másik urnába gyűltek azok a voksok, amelyeket a Magyarországon lakóhellyel nem rendelkező felvidéki magyar állampolgárok adhattak le. Finoman szólva is ritka volt az ilyen, mint a fehér holló, ami a szlovák állampolgársági szabályozás sajátosságainak tudható be. A voksolni kívánó felvidéki magyarok vagy postai úton (inkább a magyar posta útján) juttatták el szavazatukat a Nemzeti Választási Irodához, vagy személyesen adták le valamelyik anyaországi település szavazókörében. Tamás Ilonka néni például Vácott adta le szavazatát, amint Kassai Gyula lévai református lelkész is.

A Via Nova ICS képviselte a Fidesz eredményvájóján

Európai Parlamenti választások – a tények

A Strasbourgban székelő Európai Parlament az Európai Unió egyetlen közvetlenül választott szerve. Képviselőit – jelenlegi számuk 766, 2014-től 792 – ötévente választják az EU 28 tagállamának polgárai. A megválasztott képviselők képviselőcsoportokat alkotnak, ezekből jelenleg hét működik:

- Európai Néppárt (Kereszténydemokraták)
- Európai Szocialisták és Demokraták Progresszív Szövetsége
- Liberálisok és Demokraták Szövetsége Európáért
- Zöldek/Európai Szabad Szövetség
- Európai Konzervatívok és Reformerek
- Egységes Európai Baloldal/Északi Zöld Baloldal
- Szabadság és Demokrácia Euró pája

Minden tagállam meghatározott számú képviselőt küldhet az Európai Parlamentbe, melyek kiválasztására demokratikus választás útján kerül sor. A 2014-es választások alkalmával a Lisszaboni Szerződés alapján a képviselők száma az országokonkénti 6-tól (Málta, Luxemburg, Ciprus és Észtország esetében) 96-ig terjed (Németország esetében). Szlovákiának a 2014-

2019 közötti ciklusban 13 képviselője lesz Strasbourgban. A bejutási küszöb 5%, amely párt ezt az arányt nem éri el, nem küldhet képviselőt az Európai Parlamentbe.

A választások napja Szlovákiában 2014. május 24-e, szombat (Magyarországon másnap, május 25-én tartják). A szavazóhelyiségek reggel 7 órától 22 óráig tartanak nyitva. Szlovákiában – ahogy Magyarországon is – az ország egész területe egyetlen választókerületet alkot. A választásra jogosultak pártlistákra szavazhatnak. Idén rekordszámú pártlistán rekordszámú jelölt küzd a választók kegyeiért: 29 párt 333 jelöltje pályázik a betölthető 13 képviselői helyre. A legutóbbi választásokon ennél lényegesen kevesebb, 18 párt indult, 2004-ben ez a szám 17 volt.

Az MKP már 10 éve képviseli a felvidéki magyarságot az EP-ben, az idén a szlovákiai magyar szavazatokat három jelöltlista „célozzak meg”:

9-es sorsszámú lista: Magyar Kereszténydemokrata Szövetség (MKDSZ)

1. Krivánszky Miklós, 63 éves történész (Kassa)
2. Pelle Zsanett, 27 éves jogász (Rimaszombat)

3. Bugár Zoltán, 35 éves közgazdász (Dunaszerdahely)

4. Vicena Melinda, 30 éves közgazdász (Szentpéter)

5. Csicsák Bernadett, 30 éves jogász (Érsekújvár)

14-es számú lista: Most-Híd

1. Simon Zsolt, 43 éves, parlamenti képviselő, Pádár

2. Nagy József, 46 éves, parlamenti képviselő, Dunaszerdahely

3. František Šebej, 67 éves, parlamenti képviselő, Pozsony

4. Bastrnák Tibor, 49 éves, parlamenti képviselő, Komárom

5. Vitkó Andrea, 40 éves, jogász, Párkány

6. Forró Zoltán, 31 éves, agrár-mérnök, Nádszeg

7. Jozef Lohyňa, 50. éves, vállalkozó, Privigye

8. Vladimír Vágási, 51 éves, alpolgármester, Kassa

9. Peter Krajňák, 32 éves, pedagógus, Eperjes

10. Pataky Károly, 37 éves, közgazdász, Királyhalmec

11. Sárközy Irén, 44 éves, közgazdász, Dunaszerdahely

12. Michal Goriščák, 28 éves, doktorandusz, Felsővízköz

13. Cúth Csaba, 35 éves, jogász, Komárom

29-es számú lista: Magyar Közöség Pártja (MKP)

1. Csáky Pál, 58 éves, politikus, közíró, Pozsony a
2. Farkas Iván, 48 éves, okleveles közgazdász mérnök, Muzsla
3. Horony Ákos, 39 éves, jogász, Dunaszerdahely
4. Domin István, 36 éves, polgármester, Izsa
5. Agócs Gergely, 27 éves, politológus, megyei képviselő, Királyrév
6. Nagy Dávid, 26 éves, jogász, Kolta
7. Klenovics Gábor, 36 éves, közgazdász-mérnök, Szenc
8. Gergely Papp Adrianna, 41 éves, polgármester, Debrőd
9. Foglár Gábor, 24 éves, pedagógus, Almágy
10. Ilko Zoltán, 27 éves, pedagógus, Lelesz (Tőketerebesi járás)
11. Ondová Reiter Flóra, 37 éves, közgazdász-mérnök, Kassa
12. Matuszny Katalin, 32 éves, vegyészmérnök, Pozsony
13. Králik Róbert, 43 éves, újságíró, pedagógus, Komárom

Választójogosultság

Ellentétben a köztársasági-elnöki vagy parlamenti választásokkal, az EP-választáson való részvételnek nem feltétele a szlovák állampolgárság megléte. Bármely európai uniós tagállam választójoggal rendelkező állampolgára részt vehet a voksoláson Szlovákiában, akinek az ország területén bejelentett lakóhelye van és jelzi részvételi szándékát. A szlovák állampolgárok hasonló módon vehetnek részt más EU-tagállamok EP-

választásán, mely esetben mindig az adott tagállam pártjaira szavazhatnak, ahol lakóhelyük van.

A választási hajlandóság Szlovákiában rendkívül alacsony – az egész EU-ban itt volt a legalacsonyabb. 2009-ben a részvételi arány 19,63 százalékos volt, az első, 2004-es választáson pedig még ennél is alacsonyabb, mindössze 16,96 százalék.

Csáky Pál:

Lesz egyáltalán felvidéki magyar képviselő az Európai Parlamentben?

Igen, a május 24-ei euroválasztásokkal kapcsolatban ez az alapkérdés. Eddig az EP-választás másodrangú szerepet játszott a szlovákiai magyar politikában. Alacsony választói részvételnél az MKP számára szinte borítékolható volt a 10 százalék körüli eredmény, s ez két képviselői helyet jelentett számunkra 2004 óta.

Most azonban más a helyzet. A Most-Híd még tavaly októberben, a megyei választások előtt bejelentette, hogy nem kíván koalíciót kötni az MKP-val sem a megyei, sem pedig az euroválasztásokon, s általános meglepetésre meg is nevezte a listájuk két vezetőjét.

Így májusban újból vetélkedés lesz, amelynek az a politikai tétje, hogy folytatódik-e a nemzeti alapú

politizálás erősödése, vagy sem. Magyarán: sikerül-e átlépnie az MKP-nak országos szintű listás választáson az 5 százalékot (ez 2009-ben sikerült utoljára), vagy sem.

Ilyen összefüggésben a felvidéki magyar közösség jövőbeli politikai és társadalmi potenciáljáról is döntünk. Az eredmény kihat majd a novemberi helyi választásokra, s jelentős mértékben az elkövetkezendő (2016-ban vagy 2015-ben megvalósuló) szlovákiai parlamenti választásokra is.

A jó eredmény elérése közösségi prioritás

Ha elfogadjuk a fenti gondolatmenetet, láthatjuk, hogy messze nem csak a listán szereplő 13 jelölt küzdelméről van szó, még

csak nem is az MKP struktúráinak életképességéről csupán. A felvidéki magyar közösség érdekeinek érvényesítéséről és közösségi erejének újraszervezéséről ad majd képet a végeredmény. Egy vállalható eredmény lelkileg is megemelné és megerősítené a közösséget, a rossz eredmény viszont többszörösen negatív hatással volna ránk.

Ha ugyanis nem lesz elkötelezett magyar képviselőtünk az Európai Parlamentben, érdemben még a hangunkat sem tudjuk hallatni nemzetközi szinten, az érdekeink képviseléséről már nem is beszélve. 13 képviselő viszont biztosan ott lesz Szlovákiából. Már ismertek a politikai pártok választási listái, s látható, hogy a

szlovák jelöltek közül senki nem viseli majd a szíven a szlovákiai magyar közösség és Dél-Szlovákia érdekeit.

Ismét csak magunkban bízhatunk, ott kell lennünk, ahol a döntéseket előkészítik és meghozzák. Itthonról lehet (és kell is) kritizálni az EU működését, de érdemben csak akkor tudunk hozzászólni az EU tevékenységéhez, ha jelen vagyunk az arra létrehozott testületben.

Az a fránya részvételi arány

Ha elemezzük a 2010-es és 12-es szlovákiai parlamenti választások eredményeit, azt láthatjuk, hogy az MKP-t mindkét alkalommal a magyar választók alacsonyabb részvételi aránya taszította a parlamenten kívülre, s ez a jelenség megmutatkozott a köztársaságielnök-választás első fordulójában is.

Bizony, nagyot változott a világ nem csak körülöttünk, de bennünk is. A szociológusok azt mondják, hogy a felvidéki magyar közösségben 2000 és 2004 között jelentős értékvtáltás következett be. Amíg a kilencvenes években a felvidéki magyarok számára a nemzeti prioritások voltak az elsődlegesek, addig 2004 után a szociális és a gazdasági kérdések lettek azzá. A modern világ által kínált individualizálódás is sok helyen a kisközösségek szétverését, összetartó erejük csökkenését eredményezte. Elképesztő, hogy a felvidéki magyar választók néha milyen indokokat hoznak fel azért, hogy saját maguk előtt is megindokolják, miért nem szavaztak az egyedüli magyar listára, illetve miért viselkedtek úgy, ahogy viselkedtek.

Jó lenne, ha most mégis csak össze tudnánk szedni magunkat. A közösség önbizalma látná ennek a legnagyobb hasznát. Itt egy nagy összefogásra lenne szükség: a civil társadalom, az értelmiség, a sajtó, az elkötelezett magyar

polgárok részéről.

Azt ugyanis mindenki láthatja, hogy remeg a léc. Ha az MKP nem éri el az 5 százalékos küszöböt, egyetlen képviselője sem lesz Brüsszelben.

Mi tehát a legnagyobb veszély a választásokat illetően?

A közöny, az elfásultság, a kiábrándultság, a megosztottság. Ha bárki otthon marad, azzal leginkább a legnagyobb esélyest, a Smer támogatja. Ők ugyanis várhatóan 5-6 mandátumot fognak megszerezni a 13 lehetségesből. Lesz még a bejutók között KDH-s, SDKU-tag, talán még az Egyszerű Emberek is bejuttatnak 1-2 képviselőt. Karakán magyar ellensúly nélkül teljesen lefedik majd Szlovákia EU- és külpolitikáját, mondhatunk mi majd itthon, amit akarunk, a szavunk sehová nem fog eljutni.

Az utóbbi választások részvételi arányai azt mutatják, hogy megváltozott a kilencvenes években oly gyakori pozitív jelenség. Akkor ugyanis a szlovákiai magyar választók többször az országos átlagnál magasabb arányban vettek részt a választásokon, s ezáltal az MKP (és az elődpártok) választási eredményi jobbak voltak, mint az országos átlag.

Mára ez a tendencia megfordult: a szlovákiai magyar választópolgárok gyakran alacsonyabb arányban vesznek részt a választásokon, mint az országos átlag. Ez az egyik ok, ami miatt az MKP sem 2010-ben, sem 2012-ben nem tudott bejutni a szlovák törvényhozásba.

Jó lenne, ha az idén megtörne a varázs.

Kifogások az EU ellen

Azt is láthatjuk, hogy sokan erős kritikával illetik az Európai Unió működését. A kritikák nagy része jogos. Az Európai Unióval is az történt, amit Parkinson törvénye minden bürokráciára érvényesen leír: egy nagyon szép és jó gondolatra, az európai együttműködés és együvé tartozás gondolatára rátelepedett egy túlbujánzott, érzéketlen bürokrácia, s az bizony gyakran nem az emberek valós problémáival foglalkozik, hanem öncélú butasággal.

Ezen természetesen változtatni kell. A bürokráciát korlátozni kell, az EU működését normálisabbá, emberközpontúvá kell tenni. Ám nem az EU-ból való kilépés a megoldás, hanem az Európai Unió megreformálása.

Az EU-nak ugyanis sokat köszönhetünk. Az EU-tagság a kis országok számára a gazdasági és politikai kapcsolatok sorát teremti meg, olyanokat, amelyek a nem tagországok számára elérhetetlenek. Nézzünk csak körül: Magyarországon is, Szlovákiában is sok fejlesztést, beruházást láthatunk. Ezek 60 százaléka EU-s pénzből valósul meg, további 30 százalékuk pedig a magántőkének köszönhetően. Az állam maga alig fejleszt, ahhoz adókat kellene emelni, s az nem igazán járható út. Ráadásul a magántőke is olyan helyre megy, ahol ismertek és harmonizáltak a játékszabályok, s ahol biztonságban érzi magát.

Az EU és a kisebbségi közösségek jogai

– A Lisszaboni szerződés egy új lehetőséget kínál számunkra e téren is: európai kezdeményezést indíthatunk az ügyben, hogy a számbeli kisebbségben élő európai polgárok jogai alapjogokká váljanak az EU-ban, s az őshonos kisebbségek identitása, nyelvük, kultúrájuk, iskolarendszerük fennmaradása és védelme az EU kiemelt érdekévé váljon.

Nem szabad megfélemednünk azokról a gondokról sem, amelyek ma is nyomják közösségünk több tagját. Az állampolgárság kérdését tovább kell vinni, a Beneš-dekrétumok ügyét úgyszintén. Napirenden kell tartani a nyelvhasználat és az oktatásügy kérdéseit is. Erőteljesebben kell képviselni a szlovákiai magyarság ügyeit az Európai Parlamentben és az egyéb fórumokon.

A gazdasági kiéheztetés elfogadható?

Ha megnézzük szülőföldünk, Dél-Szlovákia gazdasági potenciáljának alakulását, szomorú képet kapunk. A kilencvenes évek elején főleg a mezőgazdaságban történtek miatt nagyot zuhant lefelé, s a kilencvenes évek végéig nem tudott kilábalni a válságból. A helyzet 1999 és 2006 között kezdett javulni, amikor is az MKP kormánytagságának köszönhetően fajlagosan magasabb támogatást kaptak a dél-szlovákiai járások, mint Szlovákia egyéb területei. Az MKP kormánytagjai akkor sok kritikát is kaptak ezért a nacionalista szlovák sajtótól.

Azt látjuk, hogy 2006 óta ismét fordulat következett be. Azóta mindhárom szlovák kormány Dél-Szlovákiát mostohagyerekként kezelte, a második 2010 óta egyetlen fontosabb beruházást sem támogatott a kormány Dél-Szlovákiában.

Ez a helyzet tarthatatlan. A DG

Regionális kapcsolattartás és az aktív odafigyelés a megoldás. A szlovák kormány tevékenységét az EU-alapok felhasználása terén Brüsszelből is ellenőrizni kell.

Pénzt és kapcsolatrendszert a szlovákiai civil szektornak is

– A szlovákiai magyar civil szektor gyenge és alulfinanszírozott. Az EU ugyanakkor számos olyan lehetőséget is kínál, amikor közvetlenül Brüsszeltől lehet igényelni a támogatásokat.

Ezeket a csatornákat jobban ki kell használni. Oktatási és nyelvvédelmi programokat is lehet finanszírozni közvetlen brüsszeli csatornákból. Jó kapcsolatrendszer és szakmai elkötelezettség szükségeltetik mindehhez. Az MKP EP képviselőjelöltjei bírnak ilyen kapcsolatokkal.

Az EU öt év múlva teljesen más lesz, mint ma

– Azt is látnunk kell, hogy az Európai Unióban jelentős mozgás

indult be, hogy átszervezze politikai és irányítási rendszerét, újabb alapidokumentumokat fogadjon el, illetve megreformálja az unió pénzügyi szerkezetét is. Ezeket a fontos kérdéseket is csak akkor tudjuk befolyásolni, ha ott leszünk a tárgyalóasztaloknál, illetve első kézből lesznek információink arról, mi történik, illetve mi készül.

Ezt a potenciált is persze csak akkor tudjuk érdemben használni, ha kellő ismeretekkel, nyelvtudással és kapcsolatrendszerrel felvértezett képviselőket küldünk ki. Ők az egyedüli magyar listán találhatók, közülük kettőt lehet bekarikázni a választások napján.

Ne adjuk fel az esélyt, ne dobjuk oda két mandátumunkat a Smernek vagy a KDH-nak!

Legyen elkötelezett magyar képviselő az új Európai Parlamentben!

a szerző az MKP listavezetője

Csáky Pál, Felszólalás Strasbourgban, az Európa Tanácsban, 1999-ben

Németh Zsolt: Malina Hedvig korunk kitelepítettje

A kitelepítettek tiszteletére rendezett megemlékezésen ünnepi beszédet Németh Zsolt, külügyi államtitkár mondott. A Rákóczi Szövetség elismerésben részesített 49 felvidéki települést.

A gálaműsort Budapesten, a Magyarország Házában április 12-én, szombaton délután rendezték. A megjelenteket Halzl József, a Rákóczi Szövetség elnöke és Langerné Victor Katalin, a Magyarország Háza igazgatója köszöntötte.

Halzl József beszédében kiemelte: a kitelepítés szörnyűségét el kell mondani a fiataloknak, meg kell tenni mindent, hogy a történetek ne ismétlődhessenek meg, és azok a magyarok, akik a Felvidéken maradtak, félelem nélkül élhessenek.

Langerné Victor Katalin arról beszélt, hogy meg kell szólítani fiatalokat, mert nélkülük nem lehet továbbörökíteni a nemzet emlékeit.

Németh Zsolt, a Külügyminisztérium parlamenti államtitkára a Felvidékről kitelepített magyarok emléknapiján úgy fogalmazott: az újonnan megválasztott szlovák államfő nyilatkozata, amelyben kegyelmet ígért Žák Malina Hedvignek, nagy előrelépést jelent a ma-

gyar-szlovák viszonyban.

Az államtitkár kiemelte: Andrej Kiska szavaival Szlovákia „fényéveket lépett előre abba az irányba, hogy politikai berendezkedése ne csak a szlovák többség, hanem a szlovákiai magyarság számára is tényleges demokrácia legyen”. Németh szerint ezzel a nyilatkozattal a magyar-szlovák viszonyban is nagy lépés történt a történelmi megbékélés irányába – mondta. Kifejtette, Andrej Kiska nyilatkozata azt mutatja, hogy van esélye a józanságnak a magyar-szlovák kapcsolatokban – mutatott rá. Véleménye szerint ez nemcsak Žák Malina Hedvignek fontos üzenet, hanem mások mellett a magyar nyelven oktató szlo-

vákiai tanároknak, a magyar szülőknek, a vegyes lakosságú települések hivatalaiba belépő magyaroknak és a szlovákoknak is, hogy „Szlovákia nem lesz rosszabb ország attól, ha magyarul is szabad ott beszélni”.

Az államtitkár hangsúlyozta: a magyarok rokon népként tekintenek a szlovákokra, mélységesen tisztelik őket. „Közös a múltunk, és közösnek kell lennie a jövőnek is a Kárpát-medencében” – tette hozzá.

Németh Zsolt úgy fogalmazott, Malina Hedvig sorsában benne van az egész szlovákiai magyarság sorsa, ő "korunk kitelepítettje", akit nemzeti hovatartozása miatt űztek el a szülőföldjéről, és már Magyarország az igazi hazája. Az államtitkár szerint az emléknapon nem a múltról, hanem a jövőről van szó. "Nem az a kérdés, hogy mi volt, hiszen azt már nem lehet meg nem történtté tenni, hanem az, hogy mi van, és főként mi lesz" – fogalmazott.

Úgy látja, közeledik az idő, amikor megkezdődhet az a folyamat, amelyben a magyar és a szlovák közgondolkodás közelebb kerülhet egymáshoz például a szabadság fogalmának tisztázásában, a magyarok és a szlovákok szabadsága nem zárja ki egymást.

Németh Zsolt kitért arra is, hogy április 6-án „példátlanul erős másodszeri választói felhatalmazást nyert a nemzet ügyei és a határon túli magyarok ügyei iránt elkötelezett kormányzás”. Megerősítést nyert az a politika, amely „sosem mondott le a Beneš-dekrétumok által a magyar és a szlovák nép kapcsolatainak ütött seb begyógyításáról, az igazság kimondásáról és az új korszak elkezdéséről a két nép történetében” – fogalmazott.

Az esemény további részében oklevelet adtak át 49 felvidéki település önkormányzati képviselőjének. A felvidéki települések kitüntetésekének átadásán közreműködött **Bárdos Gyula**, a Csemadok elnöke, az első szlovákiai magyar volt államfőjelölt.

A Rákóczi Szövetségtől ezúttal azon települések kaptak kitüntetést, ahol 2014. március 15-én a szlovákiai köztársasági elnökválasztáson az egyetlen magyar jelöltre, Bárdos Gyulára leadott szavazatok aránya meghaladta az adott település magyar nemzetiségű lakóinak arányát (Lásd táblázat alább).

Elismerő oklevélben részesült Abara, Abafalva, Alsólánc, Alsószemeréd, Balogfalva, Barka, Beretke, Béna, Buzita, Budaháza, Csákányháza, Csalár, Csomatelke, Deregyő, Dúlháza, Eperjes, Felsővály, Felsőzellő, Garampáld, Garamsalló, Gesztete, Gice, Hontfűzesgyarmat, Ipolyharaszt, Ipolyhídvég, Ipolyszakállos, Jászó, Jelsőc, Kerekgede, Kalonda, Lökősháza, Migléc, Madar, Nagycsalomja, Nagyida, Újbást, Paskaháza, Reste, Rimasimonyi, Sajókeszi, Somodi, Százd, Szkáros, Szalatnya, Szeleste, Szimő, Véke, Zsór település.

Az április 12-i budapesti megemlékezés további részében szólt az egybegyűltekhez Csóti György, az Országgyűlés nemzeti összetartozás bizottságának tagja, Kiss

	Járás	Település	Magyarok aránya, 2011 %	Bárdos Gyulára adott szavazatok %	Különbség
1	Érsekújvár	Garampáld	90,80	92,59	1,79
2		Szimő	70,36	70,54	0,18
3	Eperjes	Eperjes	0,14	0,19	0,05
4	Kassa	Alsólánc	60,52	79,03	18,51
5		Buzita	52,55	66,33	13,78
6		Jászó	7,07	12,30	5,23
7		Migléc	27,97	36,11	8,14
8		Nagyida	9,86	18,07	8,21
9		Reste	72,46	75,65	3,19
10		Somodi	29,02	30,41	1,39
11	Komárom	Madar	82,42	88,55	6,13
12	Léva	Alsószemeréd	39,11	80,00	40,89
13		Garamsalló	62,20	73,77	11,57
14		Hontfűzesgyarmat	31,16	35,03	3,87
15		Ipolyszakállos	67,36	69,32	1,96
16		Szalatnya	45,04	51,31	6,27
17		Százd	49,17	57,14	7,97
18	Losonc	Béna	77,41	80,25	2,84
19		Csákányháza	78,40	79,92	1,52
20		Csomatelke	59,79	62,65	2,86
21		Ipolynyitra	11,88	21,68	9,80
22		Jelsőc	10,00	13,55	3,55
23		Kalonda	53,70	63,63	9,93
24	Nagykürtös	Csalár	31,11	31,85	0,74
25		Felsőzellő	10,55	11,11	0,56
26		Ipolyharaszi	13,64	24,19	10,55
27		Ipolyhídvég	72,04	74,74	2,70
28		Nagycsalomja	61,86	62,18	0,32
29	Nagy Mihály	Abara	57,44	64,57	7,13
30		Budaháza	70,43	87,65	17,22
31		Deregyő	22,12	36,70	14,58
32	Nagy Róce	Gice	19,04	38,77	19,73
33		Lökősháza	74,90	79,31	4,41
34		Szkáros	35,37	38,35	2,98
35		Zsór	68,29	68,85	0,56
36	Rimaszombat	Abafalva	66,95	67,41	0,46
37		Balogfalva	60,68	62,42	1,74
38		Dúlháza	29,76	35,71	5,95
39		Felsővály	67,57	70,00	2,43
40		Gesztete	48,48	61,29	12,81
41		Kerekgede	44,72	55,00	10,28
42		Rimasimonyi	55,87	62,58	6,71
43		Sajókeszi	11,59	88,63	77,04
44		Szeleste	1,92	14,28	12,36
45		Újbást	74,86	80,57	5,71
46	Rozsnyó	Barka	31,59	65,21	33,62
47		Beretke	70,67	79,16	8,49
48		Paskaháza	44,55	58,10	13,55
49	Töketeres	Véke	67,32	75,70	8,38

Gy. Csaba, művelődéstörténész, Ft. Erdélyi Géza felvidéki nyugalalmazott református püspök,

A gálaműsoron közreműködött a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium énekkara és a Szóttes Néptáncgyűttes. Közben dokumentumfilm részleteket is megtekintettek. A műsort Erdélyi Claudia vezette.

A Rákóczi Szövetség az emléknap alkalmából Kárpát-medencei középiskolások és egyetemisták részére irodalmi- és történelmi pályázatot is hirdetett. Hatvan pá-

lyázat érkezett, valamennyi pályázó meghívást kapott a rendezvényre. A zsűri elnöke Izsák Lajos történészprofesszor volt. A pályázat ünnepélyes eredményhirdetését délután tartották, ezt követte a Gálaműsor.

A Beneš-dekrétumok következtében a Csehszlovák Köztársaságból elűldözött, Magyarországra telepített több mint százezer magyar ember előtt tisztelt a Rákóczi Szövetség április 12-én, a Felvidékről kitelepített magyarok emléknapján Budapesten.

Berényi József: A kollektív bűnösség elvét el kell törölni

Nem lehet egy népet büntetni a második világháborúért, és semmiért sem lehet büntetni egy egész közösséget - jelentette ki Berényi József, a Magyar Község Pártjának (MKP) elnöke a Felvidékről kitelepített magyarok emléknapiján tartott megemlékezésen a Érsekújváron, 2014. április 12-én.

Berényi József a helyi művelődési házban mondott beszédében a huszadik század közép-európai történelme szégyenfoltjának nevezte a felvidéki magyarok kitelepítését. Kiemelte: a kollektív bűnösség elvét el kell törölni, mivel - mint mondta - nem lehet egy népet büntetni a második világháborúért, és semmiért sem lehet büntetni egy közösséget, csak egyéneket.

A *Fehérlaposok* című rockopera bemutatójával egybekötött megemlékezés telt ház mellett zajlott a helyi művelődési központban, s azon a felvidéki magyar párt vezetősége és több ismert felvidéki magyar közéleti személyiség mellett több, a kitelepítésben közvetlenül érintett is részt vett. Április 12-ét, a magyar lakosság Csehszlovákiából való kitelepítésének kezdőnapját a magyar Országgyűlés 2012. decemberében nyilvánította a Felvidékről kitelepített magyarok emléknapijává.

A felvidéki magyar párt politikusa a megemlékezésen leszögezte: bár a kollektív bűnösség elve máig érvényben van, felemelők a megemlékezés pillanatai, mivel azt mutatják: vannak, akik tenni akarnak a fennálló állapot ellen.

Rámutatott: a kitelepítésekkel az akkori csehszlovák vezetés csehek és szlovákok kizárólagos államát akarta létrehozni. „A terv az volt, hogy megszűnjön itt a magyar kisebbség, szerencsére ez a tervük nem sikerült” – fogalmazott.

Elmondta: rá kell mutatni, hogy nem igaz az, amit ma sok szlovák hisz és amit a jelenlegi szlovák média továbbra is közvetíteni próbál, miszerint a lakosságcsere önkéntes volt. A közelgő európai parlamenti választások kapcsán megjegyezte: Szlovákiában rajtuk kívül egy párt sem vállalja fel a kollektív bűnösség elvének eltörlését, holott - mint mondta - nagyon fontos, hogy ebben a kérdésben az EP „mellénk álljon.”

A második világháború után az újjáalakult Csehszlovákiában a kassai kormányprogram a magyarokat és a németeket kollektívan tette felelőssé az ország „felbomlasztásáért”. A kormányprogramot nyomatékosító úgynevezett Benes-dekrétumok nyomán megszűnt a magyarság túlnyomó többségének állampolgársága s vagyonukat is elkobozták. Később, az 1946-ban aláírt úgynevezett „lakosságcsere-egyezmény” alapján, 1947 és 1949 között Szlovákia területéről közel nyolcvanezer felvidéki magyart telepítettek át Magyarországra.

A kollektív bűnösség elvét Szlovákiában mindmáig nem törölték el, ellenkezőleg, a Beneš-dekrétumok érvényességét a pozsonyi parlament 2007-ben - Robert Fico előző kormánya idején -

parlamenti határozatban erősítette meg. A felvidéki magyarságtól a velük szembeni eljárásért mindmáig sem a szlovák törvényhozás, sem szlovák politikai erő, és egy közintézmény sem kért elnézést - mutatott rá az MKP az emléknapi alkalmából kiadott nyilatkozatában.

Az esten Nagy Péter alpolgármester is köszöntötte a közönséget. Az MKP helyi szervezetének elnöke beszélt kitelepítésekről, ami Érsekújvárt és környékét is érintette. A városból 295 családot telepítettek ki, főként a magyarországi Tótkomlóra. A családokat és azok 50 kg csomagjait 74 vagonnal szállították az új lakhelyükre. A kitelepítettek leszármazottai azóta többször hazalátogattak Érsekújvárra. Nagy Péter megköszönte Vadkerty Katalin kitelepítésekről írt monográfiáját, ami segít a ma élő nemzedék számára megismerni az 1945 utáni eseményeket.

A kitelepítésekről szóló rockopera Másik Lehel zeneszerző és Vizeli Csaba szövegíró alkotása. Magyarock Dal-színház emlékeztető esttel szolgált a közönségnek. Az 1947-es eseményeket két család drámai sorsán ismerhették meg. A rockoperát Varga Miklós, Makrai Pál, Csengeri Attila, Laklóth András, Gerdesits Ferenc főszereplésével játszották.

A közönség a komoly témát feldolgozó művet szünni nem akaró állótapssal köszönte meg, és az est a Himnusszal zárult.

„Úton leszek amíg csak élek” – egy felvidéki fiatalember nem mindennapi utazásai

„Húsvétvasárnap, zuhogó hideg eső, alig pár fokkal fagypont felett. Két hete még hóihar volt... Mindenkitől elbúcsúztam már, a csomagok megtömve ruhákkal, biciklialkatrészekkel, belsőkkal, térképekkel, a maradék helyre bezsúfolt élelemmel, útlevelemben orosz „üzleti” vízum, három hónapra szóló, június elsejétől. Tíz-tizenkétezer kilométeresre becsült út előttem. Először a Fekete-tengerig, aztán az egész kelet-európai síkságot átszelve a Fehér-tenger partjára, az Arkangyal városába. Aztán vissza és tovább... A „mi” és a „jöttél” után nincs már mire várni, nincs miben reménykedni, nincs miért tovább maradni. Elhessegettem a macskahangot a fülemből, elbúcsúztam síró szüleimtől, akik hiába kérleltek, hallaszam el az indulást, nincs többé ágy, tető a fej fölött, fűtés,

nincs zene, nincs két gombnyomással elérhető tetszőleges információ a Földről és az Emberről, nincs más könyv, csak a Gáldi-féle orosz-magyar szótár meg a térképek. Pár nap és nincs többé magyar szó sem...”

E sorok egy nem mindennapi fiatalember hasonlóképpen nem mindennapi útjáról készült naplójából valók. Egy kerékpár, minimális felszerelés és csak a Jóisten tudja honnan eredő hihetetlen elszántság – ez volt minden, amit Szeder László, a harmincadik életévét épp betöltő felvidéki magyar fiatalember magával vitt mintegy tizenegyezer kilométeren és több mint kétszáz napon át tartó útjára 2013-ban. Ugyanebben az évben a National Geographic magazin első megjelenésének 125. évfordulója alkalmából a pa-

tinás lap magyar kiadása „Vakmerők” címmel sorozatot indított, melyben az év során olyan férfiakat és nőket mutatott be, akik „fizikai és szellemi értelemben is vállalják a kockázatot, a veszélyt, egyre feszegetik a lehetetlen határait”. Kalandorok, utazók, tudós emberek a nagyvilágból s az ő különös történeteik. És egy kalandor, utazó, tudós fiatalember innen a szomszédból az ő különös történeteivel. A vele folytatott beszélgetésem olvashatják alább annak kapcsán, hogy most április végén ismét nyakába veszi a világot: a cél ezúttal a Kaukázus.

Előbb azonban néhány szót interjúalanyomról. Szeder László 1983-ban született Komáromban, a Selye János Gimnáziumban érettségizett 2001-ben. Földrajzból annak a Fehér Istvánnak volt a

Önarckép az onyegai úton

tanítványa, akit több sorstársával együtt a Fico-féle ellentörvény miatt megfosztottak állampolgárságától. Gimnáziumi éveit követően magát egy életre szólóan össze a földrajzzal, bár történelemből legalább annyira verhetetlen volt, élő lexikonként emlegették az irgykedők – vagyis mindenki más. A földrajz és a szülőföld iránti kötődés egyaránt tetten érhető munkásságában. A világ legnagyobb internetes lexikonjában alig található olyan, felvidéki magyar településekről szóló szócikk, melyhez ő maga nem tett volna hozzá valamit. Tárgyi megjegyzéseket, egyedi felvételeket és nem ritkán egész szócikkeket. Az élete azonban az utazás. Mikor hazatért legutóbbi, tizenegyezer kilométeres kerékpárútról Oroszországból, volt szerencsém őt vendégül látni. Egy interjú lett volna a cél, helyette legalább 5 órán át tartó képes útibeszámoló lett belőle, melynek végén döbbentem rá igazán: mennyire másként látjuk, pontosabban mennyire másként látatja velünk a tömegmédiát a világot. Hogy sokszor mennyire egyszerűbbek a dolgok annál, mint ahogy azt megpróbálják elhitetni velünk. Akinek Belorusszia idáig egy koszos poszt-szovjet diktatúra – Európa utolsó diktatúrája, ahogy mondani szo-

kás – volt, az László beszámolóit után csodálkozni fog. Hogy tudniillik Európa egyik legvendégsebtöbb, legbékésebb népe lakik arafelé s a dolgok egyáltalán nem csak feketék és fehérek...

„Az igazi Ó-Szerbiába (Belgrád, a régi határvárost nem számítva) csak jóval később, Szendrőnél érkeztem meg. Az emberek elég tartózkodóak voltak, csak Apatinban szólítottak meg a városközpontban sétálva. A szokásos kérdés (honnan jöttél) után már majdnem megöleltek a helyi szerbek, mint szláv testvér, aztán, amikor mondtam, hogy magyar vagyok, hűvösebben csak annyit mondtak: Welcome to Serbia !,,

Mikor kezdődött a nagy utazás?

– 2013. március 31-én keltem útra Komáromból és 207 nap múltán, október 22-én érkeztem vissza ugyanoda kb 11 ezer km után. Ez volt az eddigi leghosszabb utam és a többhónaposak közül a harmadik.

És az első?

– Miután 2000-2005 között minden évben egy baráti társasággal jártam biciklivel Szlovákiát, az első egyedül megtett utam 2006

nyarán Belorussziába indult. „Európa utolsó diktatúrája“, melyről alig lehetett hallani bármit is, a csatlósok politikai gyalázkodásain kívül. A megelőző években többször jártam a volt Szovjetunió területén, Volgográdtól Moldáviáig, Szentpétervártól a Krímig sokfelé, de Belorusszia mindig kimaradt. Teljes műszaki felkészületlenséggel indultam el, még a defektjavítást is útközben kellett megtanulnom. Először ismertem meg az Út törvényeit. Mindig számíthattam az emberekre, Belorussziában pedig egy olyan életformába kaptam bepillantást, mely mindenhol máshol 20-25 éve eltűnt. A szovjet nép létrejött és mai is létezik, még a nacionalista elnyomás alatt levő Baltikumban is, a banderisták által uralt Nyugat-Ukrajnában is, ahol a Lenin-szobroknak már csak a talpzata áll. Belorusszia (vagy ahogy ma hívják: Belarusz Köztársaság) a Szovjetunió örököse sok tekintetben.

Meg sem merem kérdezni, milyen tekintetben... Hogyan folytatódott ezt követően az utad?

– Ez az út 56 napig (ebből egy hónapnál kicsivel kevesebb ideig maga Belarusz, az odaút Ukrajnán át és a visszaút Lengyelországon át) tartott, majd ezt követte

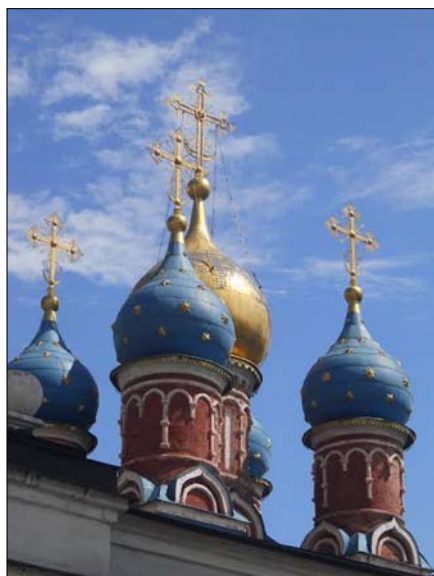

2007-ben egy újabb, 89 napos út Nyugat-Európába. Az első út 3900 km-es volt, a második már 5500 km hosszú, melynek legnagyobb részét Franciaország területén tettem meg. Végigjártam az országot az Atlanti-óceán partjától a Vogézekig, az Alpoktól a Massif Centralig és a Pireneusig. Kis időre magára hagytam járművemet a pireneusi záránokok között, Saint-Jean-Pied-de-Portban és csatlakoztam barátaimhoz, akik a Santiago de Compostelába vezető záránokutat járták végig. Frómistánál búcsút vettem tőlük és végigcsözeve a Biscayai-öböl partját visszatértem Franciaországba és újra biciklire szálltam. Az én igazi „záránokhelyem” Saint-Just emlékháza volt Blérancourtban. Belgiumon, Luxemburgon, a Saarvidéken és a Fekete-erdőtől a Dunát követve érkeztem vissza Komáromba.

Hogy aztán ismét nyakadba vedd a világot...

– Válaszút elé kerültem: élni a hétköznapi kispolgár életét, vagy példaképem, Balázs Dénes geográfus példáját követni és a világ bejárásának és megismerésének szentelni életemet. 2012 őszére

Moszkvai kupolák

Járáhatatlan út Ukrajnaban

eldőlt, hogy ezt az utat követem. Szüleimmal megegyeztem, hogy amíg Európában és környékén maradok, évente egyszer visszatérek hozzájuk Komáromba.

Térjünk rá a tavalyi nagy kalandra, az tízezer kilométeres kerékpártúrára a Fehér-tengerig – egyedül. Merre vezetett az út?

– A tavalyi évben tett kör, melynek során a Kelet-Európai síkságon keltem át a Fekete-tengertől a Fehér-tengerig. Odafele a Duna mentén haladtam a torkolatig, azután Moldávia déli részén egy hetet eltöltve érkeztem meg Ogyesszába, onnan Ukrajnán keresztül június 3-án értem el az orosz határt. Három hónapot töltöttem Oroszország területén, ez elég volt arra, hogy körülnézzek Közép-Oroszországban, pár napot töltsék Moszkvában, az Okát követve eljussak Mordvinföldre. Ezután Csuvasföld következett, Cseboksarinál (csuvasul Supaskar) értem el a Volga folyót, melyen átkelve további egy hónapba telt, amíg a tajgán át (Kirov, Kotlasz, Északi-Dvina folyása) kijutottam a Fehér-tengerhez az orosz tengeralattjáró-támaszpont kikötőnél, Szeverod-

vinszknél. Innen még 25 napos út várt rám az Onyega-félszigeten, az Onyega-folyó völgyében és Karélián át a finn határig, ahová a vízum érvényességének utolsó napján, augusztus 29-én érkeztem meg. Ezután két hetet töltöttem Finnországban, majd komppal átkelve a Finn-öblön 10 napot Észtországban. Itt aztán szeptember végén utolért a fagy, úgyhogy Lettországon, Litvánián és Lengyelországon át siettem le délre. Így értem vissza Komáromba, terveim szerint egyhónapos szünetre, ami aztán mostanáig hosszabbodott. Éppem ideje már újra útra kelnem, április 20-án indulok a Kaukázusba.

Bátorság? Vakmerőség? Megszállottság? - Mi kell ahhoz, hogy valaki hátrahagyja a szobatudósi lét kényelmét, hogy kerékpárra pattanva hónapokon át több ezer kilométert pedálozzon ismeretlen, messzi tájakon? Mi készítt téged évről-évre minderre?

– Saint-Just mondta, az ember arra született, hogy függetlenségben éljen. A mai kapitalista társadalomban ez teljességgel lehetetlen. A „szobatudósi lét” ezen belül is rendkívül taszító életmód, a

Reggeli Észtországban

budapesti egyetemen belepillant-hattam a hivatalos tudomány világába és undorral fordultam el tőle, közvetlenül diploma előtt ott is hagytam az egyetemet. Az internet világában már bárki „bejárhatja” a világot egy képernyő előtt, egy-két elterjedtebb idegen nyelvet ismerve szinte korlátlan mennyiségű információhoz juthat a világ bármely messzi tájáról. Kell persze ez is, de nem helyettesítheti az utazást. A legtöbb utazási mód ugyanakkor elválaszt a közegtől, túl gyors, függővé tesz ezerféle körülménytől. Biciklivel független vagy a benzinártól, a vonatmenetrendtől, ha van egy sátrad, a szálláskereséstől is. Azonkívül ez a létező legolcsóbb módja az utazásnak, ami egyáltalán nem mellékes szempont.

Mi tehát az „üzemanyag”?

– A világ megismerésének vágya hajt, mint annyi elődömet. Nem szeretném, ha hencegésnek tűnne, de sokszor kérdezték, nem félek-e...

...ezt a kérdést magam is készsültem feltenni...

– Mindig azt válaszoltam, hogy nem. Nem veszélytelen természe-

tesen, sőt. Nem egzotikus veszélyekre kell gondolni, az országúti közlekedés a fő veszélyforrás. Évről évre több a motoros jármű mindenütt, világunk benzinfüstös, zajos, rohanó hely lett. Sajnos Oroszország sem kivétel, legalábbis a sűrűbben lakott része. A szükséges kockázatokat vállalom, a fölösleges kockázatokat sosem keresem, nem megyek pl. háborús térségekbe. Ugyanakkor azt hiszem, nincs félnivalóm a haláltól.

Az út során több ezer felvételt s útinaplót is készítettél. Tervezed, hogy a jövőben a szélesebb nyilvánossággal is megosztod nem mindennapi kalandjaid, akár egy könyv formájában?

– Elkezdtem publikálni a tavalyi út képanyagát az interneten, sajnos még nagyon az elején vagyok, lassan haladok vele, mert nem szeretnék felületes lenni. Régebben voltak könyvírási ambícióim, de egyelőre úgy látom, hogy ez a mód a legmegfelelőbb. Egyébként olyan sok „kaland” nem volt ezen az úton, maga az út, a lassan változó tájak, a meglátogatott városok és falvak, a sok ember, akivel beszéltem, a Természet – mindez lehetővé te-

szi, hogy képet alkossunk egy országról, de nem biztos, hogy sok ember érdeklődését felkelti. Amit át tudok adni, a fényképeken és a hozzá kapcsolódó asszociációkon keresztül azt a blogformátumban is megtehetem. Heinz Stücker, minden biciklis utazók nagy öregje, aki 1962 és 2012 között folyamatosan úton volt, a világ valamennyi országát bejárta és most, 73 évesen fejezte be az útját, még mindig nem írta meg a könyvét. Példát is nyújt nekem, ugyanakkor szerénységre is int.

Középiskolásként múzeumba való orosz könyvekből önszorgalomból tanultál meg oroszul. Olyan időben, amikor ezt a nyelvet az is igyekezett elfelejteni, aki-be muszájból beleverték az átkosban. Honnan ez a vonzalom a Nagy Medve iránt?

– Ez természetesen fakadt akkoriban kialakult kommunista politikai meggyőződésemből, vagyis a szembenállásból mindazzal, ami akkor, a kilencvenes évek végén, Komáromban körülvelt minket. Egyébként ezúton is hadd utasítsam vissza az „átkos” megnevezést. A magam módján, kamaszként így is tiltakoztam a kapitalista rendszer, az angломánia, NA-

Komi bálvány a tajgában

TO- és EU-révület, stb. ellen. Nem nélkülözte ez a naivitást sem, a kritikátlan rajongást a Szovjetunió iránt. Másfél évtized telt el, azóta sok mindent máshogy látok, de az orosz nyelvet és kultúrát talán még jobban szeretem. Miért? Nehéz rá válaszolni. Miért szeretünk valakit? Szeretjük és kész. Két kultúrkör valamiért közel áll hozzám, és otthon érzem magam bennük. Az egyik az orosz világ, a maga kontinentális végtelenségével, a másik pedig Európa másik vége, a portugál világ a maga óceáni végtelenségével. Sok hasonlóság is van a kettő között, de ez már messzire vezetne... A kisszerű, behatárolt, felparcellázott Közép-Európa a maga kicsinyességével nem az én világom, őszintén szólva mindig fellélegzek, ha kikerülök az egykori Monarchia területéről bármelyik irányba... Később majd, Amerikába átkelve elsősorban Brazíliát szeretném bejárni és megismerni. De hát ahogy a muzulmánok mondják, Insallah....

Ha már NATO- és EU-révület, valamint közép-európai kicsinyesség került szóba: mi a véleményed az ukrainai helyzetről? Jártál Ukrajnában is, Oroszországban is,

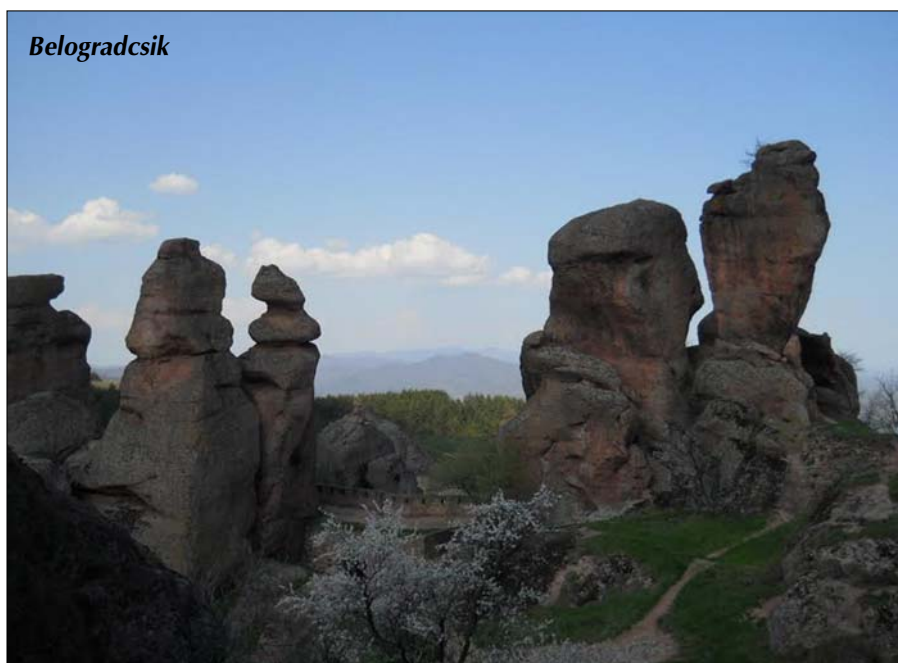

Lett-litván-határ

találkoztál és beszéltél hétköznapi emberekkel. Ennek tükrében hogyan látod a helyzetet?

– A lehetőségek szerint nyomon követtem az ukrainai eseményeket, elkeseredést és dühöt éreztem, amikor Lenin szobrát ledöntve, Kijev belvárosát, ahol annyit sétáltam, felgyújtva láttam. Ukrajnában a Nyugat támogatásával egy törpe kisebbség erőszakos úton vette át a hatalmat, fasiszta rohamosztagosok segítségével. A lelkiismeretlen oligarchák nyugat-

os csoportja puccsal váltotta le a lelkiismeretlen oligarchák kelet-nyugat között egyensúlyozó csoportját. Ukrajna és Oroszország nem választható el egymástól, Kijev minden orosz városok anyja. Abszurd a gondolat, hogy Kijev és Moszkva közé vasfüggönyt húzzanak, hogy a NATO rakétái Moszkva alatt négyszáz kilométerrel álljanak, mindez nyílt kihívás Oroszország számára. A legkevesebb, hogy Putyin (akit, félreértés ne essék, szintén az oligarchák irányítanak) bevonult a Krímbe a helyi lakosság kérésére. Ugyanakkor a nyugatukrán fasiszták törpe kisebbsége mindent megtesz azért, hogy polgárháborúba borítsa ezt az országot. Hangjuk nagy, erőszakosak, de Ukrajnát nem ők jelentik. Ukrajna az orosz világ déli kikötője, a szinte teljesen orosznyelvű Ogyessza, Ukrajna Harkov és Donyeck, Ukrajna a volt Szovjetunió második legfontosabb szövetségese. De első utamon Galícia szívében, Drohobicsban is találkoztam olyan emberrel, aki szovjet ember volt és Afganisztánból visszatérve is az maradt. Sokmilli-

Belogradcsik

Fekete-tenger, Constanta

ónyan vannak, akik testvérüknek tekintik Oroszországot és nem hallgatnak a nacionalizmus szíréhangjaira. Egy szó mint száz, ennek a történetnek még nincs vége és a NATO soha nem fog Kijevben parádézni, erről meg vagyok győződve. A náci is csak két évig tobzódhattak ott, utódaik se fogják tovább húzni. Persze, addig is rengeteg kárt okozhatnak és okoznak...

Utad során érinted Koszovót, Törökországot, no és a végcél, a Kaukázus sem éppen a béke színete. Van benned azért némi aggodalom, vagy már maga a kérdés is sértő?

– A szovjet időkben békében élő kaukázusi népek között a rendszerváltással minden ősi gyűlölködés újjáéledt. Grúzia szétmarcangolása, az örmény-azerbajdzsáni megfagyott háború... Ugyanakkor mára egyfajta egyensúlyi helyzet állt be, már Hegyi-Karabah is különösebb nehézségek nélkül látogatható, csak a frontvonalat érdemes elkerülni. A lerombolt Agdam városát nem árt messzire elkerülni, de mondjuk Sztjepanakertbe el lehet jutni, és

el is szeretnék. Hogy a kérdésre válaszoljak, nem, nincs bennem aggodalom. Tavaly se volt, nem hinném, hogy ezen az úton nagyobbak lennének a veszélyek. Persze, soha nem lehet tudni. Ki gondolta volna 4 évvel ezelőtt, hogy a békés és nyugodt Szíriát az imperialisták vértengerré változtatják? De az előreláthatatlanon kár aggodni.

Többször is mesélted már, hogy az utazó legnagyobb ellenségei a

kóbor kutyák. Ezúttal mivel készülsz ellenük?

– Ez azért túlzás. Az biztos, hogy a kutyák sokszor nagyon kellemetlenné teszik a vándor életét. Azt hiszem, aki valaha is belekóstolt a vándoréletbe, az elkezdí a kutyát az uralkodó vélekedéssel (ma már sokan jobban szeretik a kutyájukat, mint embertársaikat) szögesen ellentétes nézőpontból nézni... Ezen az úton a szabadon kószáló pásztorkutyák jelenthetnek veszélyt mindenfelé, a Balkántól a Kaukázusig. Viszek magammal paprikasprayt, de csak végső esetre.

Komolyabbra fordítva egy kicsit a szót: mi volt a „legmelegebb” helyzet, amibe keveredtél, amikor úgy gondoltad: csak ezt ússzam meg valahogy...?

Lehet, hogy csak szerencsém volt, de az olyan igazi szorult helyzetek most elkerültek. Amikor Romániában, Gala?i után nem sokkal egy faluban helyi fiatalok kövel dobáltak meg, az is inkább csak muló sokkot okozott, azután, hogy előtte és utána mindenfelé kedves és vendégszerető emberek fogadtak. Igazából ez volt az

egyetlen atrocitás (néhány sofőr „takarodj a pokolba” dudálását, ablakon kikiabálást nem számítva) a hét hónap alatt. A közlekedési veszélyhelyzetek jóval gyakoribbak voltak, Moszkva környékén szinte minden napra jutott egy „majdnem elütöttek” szituáció. Onyegában egy elem kanyarodó Lada nagyon kevésen múlt, hogy el nem ütött.

Szeverodvinszk és Onyega között, a pomorjei tajga legkietlenebb sarkában botor fejjel megkóstoltam egy szimpatikusnak tűnő gombát. Az egész délutánt végigkínlódtam utána, de túléltem. Utána hosszú időre elment a kedvem a gombától, amiben egyébként Észak erdei nem szenvednek hiányt.

Mindenhol jó, de legjobb otthon - tartja a mondás. Szerinted is így van ez, vagy ez a gondolat egy vérbeli utazó számára rég meghaladott badarság?

– Hol az otthon? Nekem az úton van. A lány, akit szeretek és akiért nem sajnálnám a Világ megismerését, aki az Otthon reményét adta és akinek a kedvéért még gyökeret is eresztenék, más-hogy döntött. Tiszteletben tartom a döntését, de nélküle számomra teljesen mindegy, hogy hol vagyok. Örülök persze, hogy újra látom a szüleimet, de a panelban, a négy fal között eltöltött hónapok után már alig várom, hogy újra

úton lehessenek.

Mivel telnek egy vándor napjai, amikor éppen nincs úton? Mivel foglalkozol, mikor épp itthon vagy?

– Egyfelől olvasással, felkészüléssel, mindennemű, elsősorban földrajzi és történelmi tanulmányokkal. Másfelől munkával, pénzkeresettel a további utakra. Ha hét hónapig 2-3 könyv, helyi újságok és az orosz-magyar nagyszótár az egyedüli olvasmányod, a templomokba benézve hallott kóruszene és a memóriádban őrzött dallamok az egyedüli zenéid, nagyon meg tudod becsülni az internet korlátlan lehetőségeit. De

Visszaérkezés a Klapka-térre

semmiképp sem tesz jót túl sok idő a falak között, a képernyők előtt.

A tervek szerint késő ősszel térsz vissza Komáromba. Utána? Hogyan tovább? Mik a további (úti) tervek?

– Hosszú távú terveim szerint még 4-5 évig járom az öreg kontinenst, a Közel-Keletet és Észak-Afrikát, mielőtt átkelnék az amerikai kontinensre. Még pár évig Európa környékén maradok. Jövőre újra Oroszország felé indulok, az ezen az úton sajnos csak rohamvást láttam Karélián át föl a távol északra Murmanszk felé. Onnan már csak egy macskaugrásra van Norvégia és Európa legészakabbi pontja, a Nordkapp. Aztán onnan még vissza kell jönni, mielőtt jönné a hideg. Hogy télen meddig leszek Komáromban, az majd kiderül, lehet, hogy egy hónapot, lehet hogy hármát. Mindenképpen logikus a nyári hónapokat északon, a télieket délebbre tölteni...

De úton leszek, amíg csak élek, így se remélhetem, hogy megismerem a világot, hisz az olyan nagy. Mindenesetre hátralevő életemet ennek szenteltem.

Az április 20-án induló kaukázusi túra tervezett útvonala:

– Komárom - Érd - Kiskunhalas - Szabadka - Titel - Belgrád - Niš - Priština - Skopje - Bitola - Korçë - Ohrid - Bitola - Veles - Dojrani-tó - Kavala - Alexandrupoli - Rodostó - Isztambul - végig a Fekete-tenger török partján - Grúzia (1 hónapos körút) - Azerbajdzsán (1 hónapos körút) - Örményország (1 hónapos körút) - Ahalkalaki - Batumi - Artvin - Bayburt - Sivas - Kayseri - Ankara - Eskişehir - Bursa - Gallipoli - Lüleburgaz - Burgasz - Sztara Zagora - Karlovo - Szófia - Bor - Požarevac - Nagybecskerek - Szeged - Komárom.

GONDOLATOK NAGYBÖJT IDEJÉN

Nagy Péter atya:

Irgalom nélkül merő ábránd a megváltás

Nagy Péter atya. 1983-ban született Komáromban. Tanulmányait Olaszországban, Szlovákiában és a budapesti Központi Papnevelő Intézetben, valamint a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Karán végezte. 2013. novemberében szentelték pappá a révkomáromi Szent András plébániatemplomban. Káplánként jelenleg is Komáromban szolgálja a híveket.

Drága barátaim, kedves olvasó!

Itt, Európa szívében talán távolinak és érthetetlennek tűnhet a szemita népek nyelve, mentalitása. Jóllehet sokszor találkozni olyan helyzettel, amikor "csak úgy" betérünk egy illatszerboltba, hogy azokat az "illatos füstölőket megvásároljuk". Tesszük ezt azon benső szándéktól vezérelve, hogy majd egy nyugodtabb pillanatban meggyújtjuk azt, s emellé odahe-lyezünk egy gyertyát... s lazulunk. Kipihenjük a nap fáradalmait, a „küzdelem szellemének” takarodót fújunk... s elmerülünk. A keleti ember számára soha nem jelentette a lazulás segédeszközét a tömjén, és ami ennél sokatmondóbb: soha nem azért gyújt gyertyát és éget tömjént, hogy relaxáljon. Mindez számára eszköz, hogy lehatároljon teret és időt a legszentebb Szent részére. Azaz megszentelje az időt és teret. Ugyanis a keleti ember a bőrén érzi Isten hathatós segítségét és tudja, hogy tömjén és a gyertya lángja jel és megszentelés eszköze. Az imádat eszközei ezek. Mi viszont – általánosságban véve – a „na, most hagyjon nekem min-

denki békét” elv alapján használjuk ezeket az eszközöket. Viszont jobban belegondolva, szívünk legmélyén a rég elfeledett közösség - Isten utáni vágyunk – iránti sóhajlás sejlik fel lelkünk legtitkosabb zugaiból. Mindez jó, és üdvös. Mert az európai ember is Isten teremtménye, aki visszakívánczik az atyai házba, meg akarja találni az igazi boldogságot és valahol szíve mélyén tudja: ez a föl-

di boldogulás csillámporként szétporladhat bármikor, ellenben az Isten által, számunkra és az utánunk következő generációk számára ígért boldogság, kemény munka, önreflexió és lemondás, azaz áldozatvállalás árán érhető el.

Van egy történet a Szentírásban, ami egy tékozló fiúról szól, aki távol merészkedik az atyai háztól, ám megtapasztalva a saját bűneinek mocskát, annak förtelmes szagát, megtér... de meglepetésé-

re az édesatyja eléje siet, és új kezdetet ajánl neki. Ebben a történetben benne vagyunk mi is. Nem szabad tagadni: a rég letűnt korszallemek nagyban meghatározzák világképünket... és sokat tanulhatnánk a keleti ember Isten-tapasztalatából, ha akarjuk. A napokban olvastam egy igazán mély megfontolásokat felsorakoztató, ateizmussal foglalkozó könyvet. Annak alkonyát, hanyatlását ecsetelve a szerző Kafkát idézi az élet értelmetlenségét illetően. Íme, az idézet: „a cél adott, de az út nincs oda; amit mi útnak nevezünk az tétovaság.”- mondja Kafka. Ennek lecsengéseképpen az író megjegyzi, hogy a határozott jövőkép és lelkiismeretes vezetői egyéniségek nélkül veszett fejsze nyele az ateizmus. Valóban, eme megállapítás frappánsan jellemzi az ateizmust, ám Kafka megállapítása az ember bűnben megáztatott személyére ugyanúgy vonatkozik. Az ember cipeli a terhes bűnhődést elkövetett bűnei miatt, de irgalom nélkül nincs katarzis, merő ábránd a megváltás, a bocsánat. Az ilyen, igaz igyekszik – mint Arany János Ágnes asszonya a patlak mellett – kimosni a bűnhődését jelképező, szennyezett ruháját,... mindhiába. Viszont ne feledjük, hogy Isten legnagyobb öröme az, ha mi örömet okozunk neki, ha hiszünk. Pont ezen a ponton oldódna fel az ateista élete. Ugyanis az Istenben megvallott hit nem vigasszal akarja meg-
tölteni az ember életét, hanem megadja annak értelmét, visszavezeti őt – a teremtményt –ama igazi kútforráshoz: a teremthöz. Az Örömhöz.

Szokványos a megállapítás, hogy egy személyről beszélünk, amikor a tékozló fiú történetét említjük. Röviden: elmékedésünk középpontjában a legkisebb fiú van. Ám ha jobban megfigyeljük, akkor itt két tékozló fiúról van szó. Egyrészt itt van számunkra a világot megjárt örökséget eltékozlott fiú, aki nem értett meg semmit az atyai irgalomból, míg meg nem látta a felé közeledő apját, aki egy ünnepet szervezett a tiszteletére, és a legnagyobb kegyben részesítette. Másrészt itt van számunkra, a maga módján serény és dolgozó idősebb testvér. Ám ő, amint meglátta a nagy készülődést és látta apja örömét, a saját ún. igazságosságát hangoztatta, miközben porba taposta édesapja tettét: *“Lásd, hány esztendeje szolgálok neked, soha meg nem szegtem parancsodat, mégsem adtál nekem soha egy kecskét sem, hogy mulathassak barátaimmal. De amikor megjött ez a te fiad, aki a vagyonodat parázna nőkre költötte, levágattad neki a hízlalt borjút.”* Apja viszont megoldja a kisebb fiú dolgát a következőképp: *„Fiam! te mindig velem vagy, és mindenem a tiéd. De vigadozni és örvendezni kellett, mert ez az öcséd meghalt, és föltámadt, elveszett, és megtaláltattott.”* Az idősebb fiú tétova, úttalan utakon próbálkozott elnyerni az apja kegyét, a másik talán úgy, hogy bizonyítani akart a világot járva. Mindazonáltal Jézus János evangéliumában találóan fogalmaz: *„A szolga nem marad ott mindig a házban, a Fiú azonban mindvégig ott marad”* (Jn ev. 8,35). Ebben a példabeszédben a

központi kérdés ez: az atyai házban való élet nem szolgai, kötelezettségbeli, hanem *szolgái* lehet. Azaz a dolgot ott rontotta el mind a két fiú, hogy önző mód gondolkodtak az atyai házról. A kisebbik azt gondolta, hogy ha visszamegy, talán lehet olyan sorsa, mint a szolgáknak. Az idősebbik pedig arra gondolt, hogyha otthon marad s fogát összeszorítva is, de kicsikarja apjától a neki járó megbecsülést. Végülis mind a ketten távol voltak az atyai háztól.

Barátaim! Nem élünk önmagunknak. Ez nyilvánvaló. Követünk el hibákat és bűnöket egyaránt. Lehet az ember otthon, vagy távol. Élhet nyüzsgő nagyvá-

rosban, vagy a keleti síkságban, vagy valamelyik rónasági tanyán...

Szent Josemaria Escriva mondja: *„Az ember élete egy folyamatos visszatérés az atyai házba. Olyan visszatérés ez, amit a bűnbánat és a szív megtérése jellemez. A másokért való odaadásban és az áldozatvállalásban ölt testet. Olyan visszatérés ez, ami a bűnbánat szentségében igaz orvosra talál, hogy magunkra ölthessük újból Krisztus ruháját.”*

Húsvét felé haladva – amely valódi célunk is egyben – a mi utunk nem tétova út, hanem igaz ösvény lehet, ha valóban akarjuk, hogy Isten örüljön, kitárt karral élénk síessen, velünk ünnepeljen...